

Nr 75.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående polispersonals avlöningsförmåner m. m.; given Stockholms slott den 12 februari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

John Lingman.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen underställes riksdagens prövning förslag till lönegradsplacering och övriga avlöningsvillkor för rikets polispersonal. Förslagen har varit föremål för överläggningar med Tjänstemännens centralorganisation och Svenska polisförbundet och har därvid godkänts av dessa organisationer.

De framlagda förslagen berör sammanlagt omkring 8 300 polismän och innebär i huvudsak följande.

Såväl den statligt som den kommunalt anställda polispersonalen i högst kommissaries grad skall fr. o. m. den 1 juli 1954 inordnas under ett särskilt, av Kungl. Maj:t utfärdat avlöningsreglemente med föreskrifter, som i allt väsentligt ansluter till bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente. I avbidan på ett ställningstagande till frågan om sjukförsäkringsreformens inverkan på statstjänstemännens sjukvårdsförmåner skall dock tills vidare den kommunala polispersonalen bibehållas vid nu tillämpliga kommunala bestämmelser.

För polisaspirant föreslås en placering i Cf 11. De nuvarande ordningskonstapelstjänsterna fördelas på 13 och 15 lönegraderna (poliskonstaplar) samt 17 lönegraden (förste poliskonstaplar och polisassistenter). Ordningsöverkonstapelstjänsterna skall i allmänhet tillhöra 19 lönegraden (polisassistenter) men placeras också i 21 lönegraden (förste polisassistenter). Kriminalkonstaplar och kriminalöverkonstaplar skall fördelas på 17 och 19

lönegraderna (kriminalassistenter) resp. 21 och 23 lönegraderna (förste kriminalassistenter). Den särskilda tjänstebenenämningen polissyter för den kvinnliga polispersonalen föreslås skola avskaffas.

Kommissarietjänsterna skall enligt förslaget i allmänhet hänföras till 23, 25 eller 27 lönegraden. Vissa tjänster i Stockholm och Göteborg placeras dock i 29 lönegraden.

Polisman med såväl exekutionsbiträdes- som egentlig polisverksamhet skall bibehållas vid nu gällande lönegradsplacering, om han också i fortsättningen önskar åtnjuta rätt till indrivningsprovision. Är han placerad i lägre lönegrad än den 15:e och avstår han från rätten till nämnda provision, skall han erhålla uppflyttning till sistnämnda lönegrad.

Den årliga kostnadsökningen för löner, som föranledes av här nämnda förslag, har beräknats till 3,4 miljoner kronor. Härvid har hänsyn enbart tagits till årskostnaderna för löner, sedan förslaget fullt genomförts. Härtill kommer ökade kostnader för vikariatsersättning, övertidsersättning o. d. Å andra sidan beräknas kostnaderna för beklädnadsförmånen minska med omkring 2 miljoner kronor för år.

Vid statsrådsprotokollet i ärendet har fogats ett förslag till polislönereglemente.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och inrikesdepartementen anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, frågor om *polispersonalens avlöningsförmåner m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Frågan om ett statligt avlöningsreglemente för polispersonalen behandlades av 1948 års polisutredning (SOU 1951: 8). Utredningens majoritet tillstyrkte införandet av ett normallönereglemente, som skulle ange vad som normalt var att anse såsom skäliga löneförmåner för polismän i olika grader. Detta förslag rönt vid remissbehandlingen starkt motstånd såväl från Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet och Svenska polisförbundet som från flertalet hörda myndigheter, och frågan om utfärdandet av ett dylikt reglemente förföll. I gemensam skrivelse den 11 februari 1953 hemställde emellertid de båda kommunförbunden om genomförandet av en sådan ordning, att polispersonalens avlönings- och pensionsförmåner skulle bestämmas genom bindande statliga reglements föreskrifter. I sitt yttrande över framställningen motsatte polisförbundet sig principiellt inte en utredning av hithörande spörsmål, men ansåg, att en sådan utredning måste arbeta snabbt och vara klar i god tid före 1953 års höstriktsdag.

I anledning av kommunförbundens framställning bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 20 februari 1953 mig att tillkalla särskilda sakkunniga med uppdrag att inom civildepartementet biträda med utredning angående polispersonalens löneförmåner. I direktiven för denna utredning anförde jag bl. a. följande.

Vid utredningen bör göras en ingående värdering av polispersonalens arbetsuppgifter i förhållande till närmast jämförbara statliga tjänstemannagrupper. På grundval därav bör undersökas vilka löneförmåner, som skäligen bör tillkomma polispersonalen. Utgångspunkten härvidlag skall vara det

löneläge, som genom beslut vid 1952 års riksdag fastslagits för närmast jämförbara statliga tjänstemän. Utredningen bör självfallet avse inte bara den kontanta månadslönen utan också andra förmåner av lönekaraktär såsom t. ex. beklädnadsersättning. Däremot bör vid utredningen inte till behandling upptagas pensionsfrågor, utan dessa torde få övervägas i annat sammanhang. Om statsmakterna beslutar införa ett bindande statligt polis-lönereglemente, bör det ankomma på de sakkunniga att framlägga närmare riktlinjer för ett dylikt reglemente och överväga erforderliga övergångsarrangemang.

Förslag om bl. a. införande av ett bindande statligt polis-lönereglemente framlades på chefens för inrikesdepartementet föredragning i proposition den 13 mars 1953 (nr 168) med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (SFS nr 170) om polisväsendet i riket, m. m. Förslaget godkändes av riksdagen genom beslut den 16 maj 1953 (SL¹ U nr 11; Rskr nr 248). Kungl. Maj:t har därefter i enlighet med detta beslut den 5 juni 1953 utfärdat lag (SFS nr 442) angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket och förordning (SFS nr 443) om ändring i förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m. Ändringarna innebär i de delar som här är av intresse, att personal, som jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § lagen om polisväsendet i riket finnes anställd i polisdistrikt och som avses i ett av Konungen efter riksdagens hörande fastställt avlöningsreglemente, skall av polisdistriktet avlönas enligt bestämmelserna i nämnda reglemente samt åtnjuta övriga i reglementet angivna förmåner. Dessa ändringar skall träda i kraft den dag Konungen förordnar.

De av mig med stöd av ovannämnda Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade sakkunniga¹ — vilka antagit benämningen *1953 års polislöneutredning* — har den 15 augusti 1953 avgivit betänkande (stencilerat) med förslag angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m. och därvid behandlat såväl frågan om lönegradsplaceringen för denna personal som riktlinjer för ett statligt polis-lönereglemente.

Över polislöneutredningens betänkande har, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet efter hörande av polismästaren i Stockholm, samtliga länsstyrelser med undantag för länsstyrelsen i Uppsala län samt statspolisintendenten och statens lönenämnd. Länsstyrelserna, som haft att yttra sig efter hörande av de polischefer de aktat nödigt, har — i de fall då inte landsfogden varit föredragande i ärendet — berett denne tillfälle att inkomma med yttrande. Länsstyrelserna har vidare i allmänhet hört polismästaren i vederbörande residensstad samt en eller flera andra polischefer eller vederbörande länsavdel-

¹ Byråchefen i civildepartementet A. V. L. Rydbeck, tillika ordförande, ordföranden i Svenska tullmannaförbundet C. Mårtensson, kriminalöverkonstapeln R. Odenhed, Solna, ledamoten av riksdagens andra kammare K. G. Petterson, Degerfors, ledamoten av riksdagens första kammare G. V. Sundelin, Fellingsbro, samt sekreteraren hos Svenska landskommunernas förbund K.-E. Tengroth.

ning av föreningen Sveriges landsfiskaler. Yttranden över polislöneutredningens betänkande har vidare, efter remiss, inkommit från styrelserna för Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet samt från Tjänstemännens centralorganisation (TCO), som har bilagt av Svenska polisförbundet och Sveriges kommunaltjänstemannaförbund avgivna yttranden. Styrelsen för stadsförbundet, som har haft att yttra sig efter hörande av de kommunala organ förbundet aktat nödigt, har vid sitt utlåtande fogat yttranden från drätselkammare, lönenämnd eller annan myndighet i 25 städer och köpingar. Yttrande över betänkandet har slutligen inkommit från Föreningen Sveriges Poliskommissarier.

Frågan om avlöningsvillkoren för polispersonalen har därefter varit föremål för överläggningar mellan representanter för civildepartementet, å ena, samt TCO och Svenska polisförbundet, å andra sidan. Såsom resultat av dessa överläggningar har nämnda organisationer den 14 januari 1954 förklarat sig godkänna ett av civildepartementet framlagt förslag, som innebär att polispersonalens avlöningsförhållanden skall regleras i huvudsaklig överensstämmelse med polislöneutredningens förslag med vissa förtydliganden, ändringar och tillägg.

I det följande lämnar jag en redogörelse för utredningens förslag och däröver avgivna yttranden samt nyssnämnda förtydliganden, ändringar och tillägg till förslaget. Vad angår de över utredningens betänkande avgivna yttrandena synes — med hänsyn till det föreliggande godkännandet från TCO och polisförbundet — någon redogörelse för personalorganisationernas yttranden icke påkallad. I fråga om övriga yttranden begränsar jag min redogörelse i huvudsak till uttalanden av principiell natur. I övrigt får jag hänvisa till handlingarna i ärendet, vilka torde få överlämnas till vederbörande utskott.

II. Polislöneutredningens betänkande.

1. Polisväsendets uppgifter och organisation, polispersonalens arbetsuppgifter, anställnings- och avlöningsförhållanden, m. m.

Polislöneutredningen har infortrat uppgifter om landsfiskalsdistriktens indelning i polisdistrikt och om de enskilda polisdistriktens organisation samt löne- och arbetsredogörelser från landets samtliga heltidsanställda polismän i högst kommissaries grad. Av inkomna 7 773 löne- och arbetsredogörelser har 209 stycken på grund av de i redogörelserna meddelade uppgifternas ofullständighet icke bearbetats, medan resten eller 7 564 bearbetats såväl manuellt som hålkortsmässigt. Detta utredningsmaterial har kompletterats genom muntliga och skriftliga redogörelser av polismän i olika grader, bl. a. i samband med de studiebesök, som utredningen har avlagt inom sammanlagt 62 polisdistrikt, därav 26 städer.

I fråga om polisväsendets uppgifter och organisation har polislöneutredningen i huvudsak hänvisat till de redogörelser, som föreligger i 1939 års polisutrednings betänkande med förslag till förstatligande av polisväsendet i riket och åklagarväsendet i rikets städer (kap. III i del I i SOU 1944: 53) och 1948 års polisutrednings betänkande angående polis- och åklagarväsendets organisation (kap. 2; SOU 1951: 8) samt för området gällande författningar.

Av vad utredningen härutöver har anfört i fråga om polisväsendets uppgifter bör här erinras om att dessa uppgifter f. n. bestå i *egentlig polisverksamhet*, d. v. s. upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, verkställande av spaning och annan undersökning angående brott ävensom den verksamhet i övrigt som åligger polispersonal i denna dess egenskap, *exekutionsbiträdesverksamhet*, d. v. s. biträde vid åtgärd i utsökningssmål, vid indrivning av utskylder eller böter och vid annan handräckning, samt *administrativa uppgifter*.

Vad angår polisväsendets organisation upplyser utredningen bl. a., att antalet polisdistrikt den 31 mars 1953 utgjorde 836, varav 133 städer samt 88 köpingar och 615 andra landsbygdsdistrikt.

Polispersonalens arbetsuppgifter har utredningen sökt belysa dels genom en tablå över polisdistriktens nuvarande organisation, dels genom en göromålsförteckning, dels genom vissa kompletterande upplysningar. Nyssnämnda sammanställning och göromålsförteckning torde såsom *bilaga A* resp. *bilaga B* få fogas till statsrådsprotokollet. Utredningen har uttalat, att om man bortser från vissa rent administrativa uppgifter och vissa kontorsgöromål samt befälsåligganden, som är förknippade med det direkta förmansskapet över underställd personal, göromålsförteckningen i förening med organisationsschemat relativt väl torde avspegla det arbete, som utföres inom varje organisationsenhet vid polisväsendet ävensom arbetets fördelning inom enheten.

För tre speciella tjänster har utredningen lämnat kortfattade arbetsuppgiftsredogörelser, nämligen för kommissarier, biträdande kommissarier och polissystrar. Ur redogörelserna för kommissarier och polissystrar torde här få anföras följande.

Kommissarier är vid vissa poliskårer placerade på såväl ordnings- som kriminalpolisavdelning. Vid poliskårer, där endast en kommissariebefattning finnes, är denna i allmänhet avsedd för båda avdelningarna. Utredningen har dock kunnat konstatera, att en kommissarie av sistnämnda slag i allmänhet tar mycket ringa befattning med det egentliga kriminalpolisarbetet. Detta ledes då direkt av undersökningsledaren (stadsfiskal eller landsfiskal). Kommissariens uppgifter beträffande kriminalpolispersonalen inskränka sig i dylika fall till personalledning, direktivgivning och allmän tillsyn av arbetet.

Kommissaries allmänna åligganden äro normalt bl. a.:
att med biträde av underställd personal svara för fullgörande av inom kåren (avdelningen) föreliggande arbetsuppgifter;

att fördela arbetet mellan personalen i den mån detta icke sker enligt fastställda turlistor eller särskilda tjänsteföreskrifter;

att övervaka och kontrollera personalens arbete samt själv leda utredningar och undersökningar av större vikt;

att meddela personalen erforderlig undervisning i arbetet samt hålla sig noga underrättad om personalens färdighet och sätt att fullgöra tjänsten;

att handlägga alla ärenden beträffande den till kåren (avdelningen) hörande personalen;

att biträda vederbörande åklagare, polismästare etc. vid fullgörande av deras arbetsuppgifter;

att avge och expediera yttranden och andra skrivelser i ärenden, som röra kårens (avdelningens) verksamhet;

att i övrigt fullgöra de arbetsuppgifter, som åläggas honom genom särskilda tjänsteföreskrifter eller order.

I Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping är ordningspolisen uppdelad på underavdelningar (vaktdistrikt- eller specialavdelningar), var och en med en kommissarie såsom chef. I övriga städer med kommissarie vid såväl ordnings- som kriminalpolisavdelning finnes endast en kommissarie vid varje avdelning.

I Stockholm har polismästaren uppdragit åt kommissarierna i vaktdistriktet och kommissarien (trafikinspektören) vid trafikavdelningen att — i avbidan på förordnande för dem såsom polismyndighet — fullgöra å undersökningsledare ankommande uppgifter avseende förundersökningar i brottmål.

I fråga om kriminalkommissarierna må nämnas, att i Stockholm, Göteborg och Malmö dessa äro chefer var och en för sin specialrotel, medan i övriga städer med kriminalkommissarie denne svarar för hela kriminalpolisavdelningen. Det bör i detta sammanhang framhållas, att kriminalkommissarierna i Stockholm för det fall ärende vid inledande av förundersökning ännu befinner sig på ett sådant stadium, att det enligt gällande föreskrifter ej skall lottas på åklagare, f. n. äga besluta om och taga ansvaret för exempelvis husrannsakan, beslag och liknande tvångsåtgärder och lika så, när fara är i dröjsmål, fatta beslut om frihetsberövande.

Vidare må framhållas, att i Stockholm särskild utredning pågår dels om kommissariernas förordnande såsom polismyndighet i vissa angivna fall, dels om gränsdragningen mellan åklagarnas och polismyndighetens arbetsuppgifter. Härvid är bl. a. fråga om en bestämd delegering från åklagarmyndigheten till kommissarierna av vissa förundersökningsåtgärder.

Arbetsuppgifterna för kommissarierna (avdelningsföreståndarna) vid statspolisen framgå av 10 och 23 §§ kungörelsen den 16 september 1932 (SFS nr 448) angående stats- och reservpolisen.

Arbetsuppgifterna för *polissyter* äro i stort sett följande:

att av kvinna emotta anmälan (hålla förhör) om våldtäktsbrott, fosterfördrivningsbrott eller sedlighetsbrott;

att såvitt möjligt närvara vid förhör å polisstation med kvinnor och barn samt att efter polischefens bestämmande leda förhör med kvinnor och barn;

att kroppsvisitera och kroppsbesiktiga kvinnor såvida icke detta utföres av läkare;

att såsom vårdare föra sjuk kvinna till läkare eller sjukvårdsinrättning samt verkställa transport av häktad, anhållen eller eljest omhändertagen kvinna till fängvårdsanstalt eller annan anstalt;

att då hemlösa kvinnor och barn införts eller inkommit till polisstation ta vård om dem och bereda dem erforderlig hjälp;

att omhänderta vilsegångna barn;

att i övrigt utföra sådana till polistjänsten hörande göromål, som åläggas henne.

I 23 § polisreglementet anges nu gällande kompetensvillkor för olika slag av polismän. Samma villkor gäller för den statliga polispersonalen (jfr 11 § kungörelsen den 30 juni 1942 om poliskåren i Boden; SFS nr 713).

Extra konstapel eller fjärdingsman skall ha fyllt 21 år och förvärvat för tjänsten erforderlig allmänbildning. Han skall vidare vara i fysiskt hänseende lämplig såsom polisman, ha sådan medborgerlig inställning att han kan antas komma att städse tillförlitligt fullgöra sin tjänsteplikt, vara känd för ordentligt levnadssätt och pålitlighet samt ha gott omdöme och lugnt sinne.

För befordran till ordinarie konstapel eller fjärdingsman fordras att vederbörande fyllt 23 år, under minst sex månader tjänstgjort såsom polisman och genomgått konstapelsklassen (21 veckor) i statens polisskola. För befordran till ordinarie kriminalkonstapel fordras minst ett års tjänstgöring såsom polisman och genomgång av överkonstapelsklassen (28 veckor) i polisskolan.

För tjänst såsom biträdande överkonstapel eller överkonstapel skall vederbörande ha genomgått överkonstapelsklassen samt — om fråga är om tjänst vid ordningspolisavdelning — under minst två år tjänstgjort såsom polisman eller — om fråga är om tjänst vid kriminalpolisavdelning — under minst ett år ha tjänstgjort såsom kriminalpolisman.

Biträdande kommissarie eller kommissarie skall ha genomgått kommissarieklassen (15 veckor) i statens polisskola och tjänstgjort minst två år såsom polisbefäl. Beträffande tjänst å kriminalpolisavdelning skall vederbörande dessutom ha tjänstgjort minst två år såsom kriminalpolisman.

Extra polissyster skall uppfylla de fordringar, som stadgats för extra konstapel, och ha undergått grundläggande teoretisk och praktisk utbildning i sjukvård och i social verksamhet. Extra polissyster kan vinna befordran till ordinarie tjänst, sedan hon under minst sex månader tjänstgjort vid polisväsendet.

Enligt 24 § polisreglementet äger länsstyrelse meddela undantag från angivna fordringar på minimiålder och polisskoleutbildning.

Beträffande den närmare innebörden av polisskoleutbildningen har utredningen hänvisat till det av 1948 års polisutbildningskommitté avgivna betänkandet (SOU 1952:30) angående rekrytering och utbildning av polispersonal.

Beträffande polispersonalens nuvarande avlönings- och anställningsförhållanden erinrar utredningen om att de av kommunerna antagna villkoren för polispersonalen med några få undantag ansluter sig till de normaltjänstereglementen, varom rekommendationsöverenskommelser träffats av Svenska stadsförbundet med bl. a. Svenska polisförbundet den 8 december 1945 och av Svenska landskommunernas förbund med polisförbundet den 28 april 1947. Båda överenskommelserna är uppsagda av polisförbundet, men några nya överenskommelser har icke träffats i deras ställe. I jämförbara delar är normaltjänstereglementena i all-

mänhet överensstämmande i sak. Utredningen har vidare konstaterat, att det av stadsförbundet rekommenderade tjänstereglementet för städernas ordinarie befattningshavare (*NTR*) normalt tillämpas i *städerna*. Ett 20-tal städer har visserligen fastställt särskilda reglementen för polispersonalen, men av dessa företer endast reglementena för polispersonalen i Stockholm och Falköping mera väsentliga olikheter i förhållande till *NTR*. Det i Falköping gällande reglementet överensstämmer i huvudsak med statens allmänna avlöningsreglemente (*Saar*), vilket är tillämpligt på den statliga poliskåren i Boden.

Av *Köpingarna* har 24 antagit det av landskommunernas förbund rekommenderade normalavlöningsreglementet för landskommunernas polispersonal (*ARP*). Återstoden har anslutit sina bestämmelser till *NTR*. *Köpingarnas* uppdelning på de två normalreglementena beror i första hand på vilkettera av kommunförbunden, som de anlitat vid förhandlingar med personalorganisationerna.

Landskommunerna har följt rekommendationen från landskommunernas förbund och anslutit avlöningsvillkoren för polispersonalen till *ARP*.

NTR avser endast ordinarie men *ARP* såväl ordinarie som extra befattningshavare. Någon motsvarighet till den statliga extra ordinarie anställningsformen synes icke förekomma. För den extra polispersonalen gäller i allmänhet mindre förmånliga avlöningsvillkor än för den ordinarie.

Polislöneutredningen framhåller, att praktiskt taget samtliga polisdistrikt för sin personal nu tillämpar en löneplan, som överensstämmer med löneplan nr 1 i statens löneplansförordning, och även utbetalar samma förhöjningar (rörligt tillägg m. m.) på löner, som utgår till statens tjänstemän. Lönegradssystemet är även detsamma. Utredningen erinrar vidare om att centrala förhandlingar sedan år 1947 har förts mellan landskommunernas förbund resp. stadsförbundet och polisförbundet om polispersonalens avlöningsförmåner. För år 1951 kom en överenskommelse till stånd mellan landskommunernas förbund och polisförbundet angående landsbygdens polispersonal. För städernas del har sedan år 1947 endast lokala överenskommelser träffats i själva lönegradsfrågan. Sedan samtliga överenskommelser uppsagts av polisförbundet till årsskiftet 1951/52, har trots långvariga förhandlingar några nya överenskommelser inte kunnat träffas.

De rekommendationer, som nämnda kommunförbund utfärdat i enlighet med tidigare överenskommelser eller — där sådana inte kunnat träffas — i anslutning till de av förbunden vid förhandlingarna framlagda förslagen, har emellertid lett till en viss enhetlighet i lönesättningen, så att vissa normallönegrader f. n. kan urskiljas. Dessa normallönegrader är enligt den verkställda utredningen följande.

Lönegrad	Städer och köpingar	Landskommuner
12	Extra poliskonstapel utan polis-skola	Extra poliskonstapel utan polis-skola
13	Extra poliskonstapel med polis-skola	Extra poliskonstapel med polis-skola

Lönegrad	Städer och köpingar	Landskommuner
14	Ordinarie poliskonstapel	Ordinarie polis- eller fjärdingsman
14	Ordinarie polissyster	—
16	Kriminalkonstapel och biträdande överkonstapel	Ordinarie kriminalkonstapel eller motsvarande tjänstinnehavare, t. ex. utredningsman
18—19	Överkonstapel	Överkonstapel

I stället för ovanstående normallönegrader tillämpas inom Stockholms polisdistrikt för motsvarande tjänster lönegraderna 13, 14, 16, 16, 18 och 20. Inom Göteborgs och Malmö polisdistrikt tillämpas lönegradsserien 13, 14, 15, 15, 17 och 20. Dessa och de många övriga avvikelser från normallönegraderna, som f. n. förekommer, har av polislöneutredningen närmare belysts i ett till utredningens betänkande fogat tabellverk. Av uppgifterna i detta framgår bl. a.,

att kommissariepersonalen, för vilken några normallönegrader inte kan spåras, i lönehänseende f. n. är spridd över ett lönefält, omfattande 18—30 lönegraderna,

att lönesättningen för övrig polispersonal trots rekommendationsöverenskommelserna är synnerligen oenhetlig; de olika tjänstegraderna VIII (fjärdingsmän, konstaplar, polismän och polissystrar), VII (biträdande överkonstaplar och kriminalkonstaplar jämte i gällande tjänstegradsförteckning inte intagna, motsvarande befattningshavare, i regel s. k. utredningsmän) och VI (överkonstaplar) spänner över lönefält, omfattande 9—18, 14—20 resp. 16—20 lönegraderna, samt

att personliga lönetillägg (personlig lönesättning) och olika slag av arvo den är ofta förekommande.

Av i tabellverket meddelade uppgifter framgår vidare, att av de polismän, vilkas löne- och arbetsredogörelser blivit föremål för hålkortsmässig bearbetning, f. n. 1 162 fullgör göromål hänförliga till exekutionsbiträdesverksamhet. Av dessa 1 162 polismän (fjärdingsmän) använder 443 hälften eller mera av arbetstiden till exekutionsbiträdesverksamhet. 31 är helt och 171 till minst 75 procent av arbetstiden sysselsatta med sådan verksamhet, allt enligt polismännens egna, av polischeferna granskade uppgifter. På landsbygden äger med exekutionsbiträdesverksamhet sysselsatta polismän jämlikt 64 § gällande uppbördsförordning (SFS 1953:272) uppbära s. k. indrivningsprovision med 2 öre för varje krona för skattemedel, med vilkas indrivning de tagit befattning. Resekostnadsersättning utgår inte vid förrättning avseende skatteindrivningsärenden. 223 polismän har förklarat sig lida ekonomisk förlust på indrivningsverksamheten, medan för 189 stycken enligt lämnade uppgifter provisionsinkomsterna helt åtgår till täckande av de utgifter vederbörande åsamkats i samband med verksamheten. Övriga 750 polismän med indrivningsverksamhet har redovisat inkomst av verksamheten under år 1952, på sätt framgår av följande sammanställning.

Redovisad inkomst under år 1952.

	högst 180 kr	181—360 kr	361—540 kr	541—720 kr	721—900 kr	mer än 900 kr
Antal polismän	303	244	114	45	18	26

2. Principerna för ett nytt lönesystem.

Utredningen har ansett sig kunna konstatera att polisväsendet i vårt land i olika avseenden präglas av en bristande enhetlighet, som går långt utöver vad som kan vara betingat av skiljaktigheter i fråga om polisdistriktens ytstorlek, invånarantal och allmänna struktur beträffande exempelvis befolkningens lokala fördelning, näringslivets sammansättning o. d. Med beaktande härav har utredningen sökt ge det föreslagna lönesystemet en sådan elasticitet, att det — utan uppgivande av den i statsförvaltningen gällande principen, att löneställningen skall avvägas efter arbetsuppgifternas kvalitet och det med arbetet förenade ansvaret — skall kunna tillämpas inom polisväsendet i dess helhet vid nuvarande organisation. Utredningen har vidare eftersträvat att dess förslag inte skall behöva innebära några organisatoriska förändringar beträffande de enskilda poliskårerna och att förslagets genomförande således inte skall föregripa kommande organisationsundersökningar på polisväsendets område. I vissa fall förutsattes förslagen dock kunna leda till en omfördelning av arbetsuppgifterna inom enskilda poliskårer (polisstyrkor), men en dylik omfördelning ligger enligt utredningen i linje med de rationaliseringssträvanden, som kommit till uttryck i vissa förslag i propositionen nr 168 till 1953 års riksdag, vilka förslag sedermera godkänts av riksdagen.

Polislöneutredningen har vid sina undersökningar funnit, att den starka differentiering, som f. n. råder beträffande polispersonalens lönegradsplacement, endast i begränsad utsträckning har föranletts av föreliggande skiljaktigheter i fråga om arbetsuppgifter, ansvar o. d. Differentieringen synes i stället ofta ha orsakats av lokala förhållanden, som vederbörande kommunala huvudmän tvingats eller eljest ansett sig böra ta hänsyn till, och förefaller utredningen ha skett på sådant sätt, att vid jämförelse mellan olika polisdistrikt varierande löneförmåner utgår för i stort sett likvärdiga arbetsuppgifter. Detta förhållande måste inge de enskilda polismännen en känsla av osäkerhet om vad som för deras del är en skälig lönesättning och är enligt utredningens mening en av de främsta anledningarna till det missnöje med lönefrågans nuvarande läge, som på olika sätt kommit till uttryck från polishåll. På samma sätt verkar enligt utredningens mening de ojämnheter, som föreligger i fråga om speciella ersättningar av olika slag, ekonomiska förmåner under genomgång av polisskolans kurser, m. m. Utredningen framhåller särskilt, att föreskrifterna om gottgörelse för övertidsarbete är starkt varierande och att de — även i den mån de är lika lydande — blir föremål för olika tillämpning.

En annan källa till missnöje anser utredningen vara den omständigheten, att — fränsett inrättandet av befälstjänster samt uppdelningen på ordnings- och kriminalpolispersonal — en differentiering av lönegradsplaceringen efter arbetsuppgifter och ansvar i stort sett saknas och detta även inom stora polisdistrikt, där arbetsuppgifterna är starkt specialiserade. Detta förhållande har medfört, att den enskilde polismannen snabbt blivit placerad i den för obefordrad polispersonal inom distriktet gällande normallönegraden för att sedan — trots ökad erfarenhet och utnyttjande för mera kvalificerade arbetsuppgifter — inte vinna annan löneförbättring än den som föranledes av löneklassuppflyttning.

Vad särskilt angår landsbygden framhålles i betänkandet, att i vissa fall nu utgående ersättning för exempelvis hållande av kontorslokal uppenbarligen inte utgör en skälig kompensation för polismannens verkliga kostnader för lokalen.

För att råda bot på de missförhållanden, som enligt utredningens mening nu föreligger beträffande polisens avlöningsförhållanden, föreslår utredningen, att polispersonalen inordnas i ett lönesystem, som möjliggör att deras avlöningsförmåner avväges efter enhetliga normer. Utredningen har härom anfört följande.

Detta lönesystem kan i och för sig anpassas antingen i enlighet med statens lönegradsnormer och bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente eller också i enlighet med ett efter de kommunala avlöningsförhållandena anpassat system. Beträffande dessa senare må dock framhållas, att strävandena att få till stånd ett enhetligt kommunalt lönesystem ännu icke haft fullständig framgång. Då vidare polislöneutredningen enligt sina direktiv skall undersöka, vilka avlöningsförmåner som skäligen böra tillkomma polispersonalen med utgångspunkt från det löneläge, som gäller för närmast jämförbara statliga tjänstemannagrupper, har utredningen funnit lämpligast att även lönesystemet i övrigt för polispersonalen utformas i enlighet med de statliga bestämmelserna.

Godtagandet av denna princip leder till att de avlöningsförmåner som enligt Saar och därtill anslutande föreskrifter gälla för de statliga polismännen i Boden och övriga statstjänstemän även böra komma den kommunala polispersonalen till del. Beträffande den närmare innebörden härav får utredningen hänvisa till vad utredningen anför och föreslår i samband med framläggande av förslag till riktlinjer för polislöne-reglementet. Innan utredningen framlägger förslag till lönegradsplacering för polispersonalen, vill utredningen endast framhålla, att detta förslag förutsätter att såväl ordinarie som extra ordinarie, extra och aspirantanställning skall användas och att i övrigt bl. a. följande särskilda förmåner utöver månadslönen skola utgå:

- 1) vikariatsersättning (vikariatslön);
- 2) övertidsgottgörelse;
- 3) särskild ersättning för tjänstgöring å obekvämt arbetstid;
- 4) särskild ersättning för polisiära förrättningar mellan klockan 22 och 6 för personal, som icke är berättigad till ersättning enligt 2) och 3);
- 5) rimlig gottgörelse för kostnader i tjänsten, exempelvis rese- och trakta-mentsersättning, ersättning för hållande av kontorslokaler o. d.;
- 6) beredskapsersättning;
- 7) beklädnadsförmån, motsvarande uniformspliktig polismans merkostnad på grund av skyldigheten att hålla uniform.

3. Polispersonalens lönegradsplacering och tjänstebenämningar.

För att få möjlighet att utföra den anbefallda värderingen av polispersonalens arbetsuppgifter i förhållande till närmast jämförbara statliga tjänstemannagrupper har utredningen verkställt särskilda undersökningar beträffande vissa sådana grupper. I detta sammanhang har utredningen erinrat om att det i olika sammanhang av representanter för polispersonalen gjorts gällande, att denna personals arbetsuppgifter skulle vara så särpräglade, att en jämförelse av arbetsuppgifterna ur arbetsvärderingssynpunkt skulle vara omöjlig att utföra. Härvid har såsom skäl för denna särställning åberopats sådana omständigheter som att polisväsendet utgör statens tvångsmakt och medlet för rättssamhällets upprätthållande. Med anledning härav har utredningen framhållit, att olika tjänstemannagrupper sysselsättes inom helt artskilda grenar av den statliga verksamheten, såsom försvaret, sjukvården, undervisningsväsendet och kommunikationsväsendet. Detta har icke hindrat, att tjänstemännen inom dessa olika verksamhetsområden inordnats i ett enhetligt lönesystem och att vid lönesättningen för tjänstemännen inom ett visst område hänsyn tagits till lönesättningen för tjänstemännen inom andra områden. Utredningen erinrar också om att en generell avvägning av löneförmånerna för olika tjänstemannagrupper för övrigt nyligen skett genom den statliga tjänsteförteckningsrevisionen.

Vid avvägandet av löneställningen för en viss grupp bör enligt utredningens mening jämförelse ske med grupp eller grupper, som med hänsyn till arbetsuppgifternas allmänna karaktär och de krav i fråga om grundutbildning, ansvar, självständighet, förmåga till initiativ o. d., som de ställer på tjänstutövaren, har någon anknytning till den personalgrupp, vars lönefråga är föremål för utredning. Vid en granskning av olika statliga tjänstemannagrupper har utredningen funnit, att beröringspunkter av nyssnämnt slag i ett eller flera hänseenden finnes mellan polispersonalen och — förutom den inom polisväsendet verksamma kriminalassistentpersonalen vid statens kriminaltekniska anstalt och landsfiskalerna — sådana grupper som bevakningspersonalen vid fångvården, arméns underbefäls- och underofficerspersonal samt bevakningspersonalen vid tullverket, främst kust- och gränsbevakningspersonalen.

Vid sina undersökningar av olika tjänstemannagrupper har utredningen ägnat särskilt intresse åt tullverkets bevakningspersonal, enär utredningen funnit de för en jämförelse önskvärda anknytningspunkterna vara betydligt flera mellan polis- och tullbevakningspersonalen än mellan polispersonalen och övriga i det föregående nämnda statliga tjänstemannagrupper med undantag givetvis för sådana kriminalassistenter vid statens kriminaltekniska anstalt, vilka i själva verket utför specialpolistjänst, och landsfiskalerna. I synnerhet har tullverkets kust- och gränsbevakningspersonal ansetts ha flera beröringspunkter med polispersonalen, både vad gäller arbetsuppgifter och arbetsförhållanden. Utredningen har därför företagit en

analys av arbetsuppgifterna för kust- och gränsbevakningspersonalen samt bevakningspersonalen vid distriktstullanstalterna inom tullverket enligt liknande metod, som använts vid analysen av polispersonalens arbetsuppgifter.

Utredningen har framhållit, att även om en detaljerad arbetsanalys inte utförts beträffande övriga berörda tjänstemannagrupper, utredningen dock sökt att på den tid som stått till buds så långt det varit möjligt sätta sig in i arbetsuppgifter och tjänstgöringsförhållanden även för dessa grupper (kortfattade redogörelser för dessa förhållanden finnes fogade till betänkandet). Vidare erinrar utredningen om att vid den nyligen genomförda statliga tjänsteförteckningsrevisionen relationerna emellan de olika tjänsternas (tjänstegruppernas) lönegradsplacering bedömts i ett sammanhang. Därest man sålunda, i syfte att fastslå vilka löneförmåner som skäligen bör tillkomma polispersonalen, jämför dennas arbetsuppgifter med t. ex. bevakningspersonalens vid tullverket och därvid kommer till ett visst resultat, bör enligt utredningens mening i princip motsvarande resultat nås vid jämförelse med en annan statlig tjänstemannagrupp.

Utredningen har övervägt, att vid den anbefallda ingående värderingen av polispersonalens arbetsuppgifter i förhållande till närmast jämförbara statliga tjänstemannagrupper användas någon av de s. k. kvantitativa mätmetoder (poäng- eller faktorsjämförelsesystem), som på senare tid kommit till användning vid enskilda företag och — undantagsvis — även inom offentlig verksamhet, men avstått därifrån bl. a. av den anledningen att användande av sådana mätmetoder skulle ha blivit alltför tidskrävande.

Bl. a. för att få en tillförlitlig grundval för arbetsvärderingen har utredningen utarbetat den tidigare omförmälda göromålsförteckningen (bilaga B). Genom att ta del av arbetsbeskrivningar o. d. samt genom att följa och studera skilda grenar av polisarbetet i samband med studiebesöken har utredningen sökt att bedöma arbetsuppgifternas (momentens) olika svårighetsgrad dels inbördes, dels i förhållande till arbetsuppgifterna för andra statliga tjänstemannagrupper. Vid bedömningen har beaktats hela den för en arbetsuppgifts slutförande *normalt* erforderliga arbetsrutinen, varvid hänsyn givetvis tagits till sådana faktorer som med arbetsuppgifterna förenat ansvar, krav på självständighet och förmåga att ta initiativ m. m. Såsom exempel har utredningen framhållit, att den patrullerande konstapeln vid ingripande mot personer, som på ett eller annat sätt stör ordningen, självständigt skall kunna avgöra om och hur han bör använda sig av de befogenheter, samhället utrustat honom med, och att felbedömningar i form av förhastade ingripanden kan föranleda obehagliga konsekvenser för den som blir föremål för ingripandet. Andra faktorer, som måste beaktas vid bedömningen av en arbetsrutin, är därmed förenad grad av fysisk eller psykisk ansträngning, obehag och andra dylika förhållanden.

I syfte att skapa underlag för bedömningen av olika polismannatjänsters *allmänna karaktär* med avseende å arbetsuppgifternas kvalitet har utredningen i göromålsförteckningen beträffande ordningspolistjänsten uppdelat

där förekommande göromål i enklare polisgöromål (E-göromål), polisgöromål av normal svårighetsgrad (N-göromål) och svårare polisgöromål (S-göromål). Någon motsvarande uppdelning av kriminalpolisgöromålen har inte verkställts. Utredningen anför härom följande.

Även inom kriminalpolitistjänsten förekomma givetvis ärenden av mycket olika svårighetsgrad. Det torde emellertid icke kunna göras gällande, att — om man bortser från fylleri, förargelseväckande beteende o. d. — utredningar av ett visst slags brott normalt äro enklare eller svårare än utredningar av andra slags brott. I stället torde det förhålla sig så att det i fråga om varje brottskategori finnas såväl enklare som medelsvåra och svåra utredningar. Givet är, att hänsyn härtill tages vid utredningarnas fördelning mellan personalen på en kriminalavdelning, rotel eller annan underavdelning. En från början såsom enkel bedömd utredning kan emellertid så småningom visa sig mycket komplicerad. Sistnämnda förhållande bör dock icke få hindra, att de betydande skiljaktigheter, som föreligga i fråga om ärendenas svårighetsgrad, få avspegla sig i lönesättningen för kriminalpolispersonalen.

I fråga om befälstjänsterna framhåller utredningen att arbetsuppgifterna på dessa inte är enbart arbetsledande, utan regelmässigt även innefattar utredningsarbete, granskning av rapporter, handledning av nyanställda polismän m. m. Ofta utgör utredningsarbetet tyngdpunkten även på befälstjänsterna. Utredningen har övervägt olika möjligheter att fastställa en skala för befälstjänsternas lönegradsplacering, men efter noggranna överväganden stannat för att använda antalet polismän i den underställda kåren (vaktstyrkan eller annan underavdelning) såsom mått för befälstjänsternas värde i lönehänseende. De i utredningens förslag till lönegradsplacering av polispersonalen (utom kommissariepersonalen) angivna kraven på antalet underställda polismän bör dock inte tolkas så att arbetsledningen, som regelmässigt bara utgör en jämförelsevis begränsad faktor av verksamheten på befälstjänsterna, i och för sig motiverar de föreslagna lönegraderna.

För värderingen av arbetsuppgifterna har utredningen bl. a. genom inhämtande av upplysningar från 1949 års tjänsteförteckningskommittés kansli gjort sig förtrogen med de bedömningsprinciper, som legat till grund för den statliga tjänsteförteckningsrevisionen, och härvid ägnat särskild uppmärksamhet åt revisionens innebörd i fråga om bevakningspersonalen vid tullverket och fångvården samt underbefäl och underofficerare vid försvarret. Utredningen har i tillämpliga delar använt samma principer vid bedömningen av polispersonalens arbetsuppgifter och vid utformningen av sitt förslag.

I fråga om bedömningen av sådana arbetsuppgifter, som regelmässigt plägar inrymmas under begreppet kontorsarbete, har utredningen framhållit, att den såvitt möjligt följt de inom statsförvaltningen tillämpade principerna. Då emellertid egentligt kontorsarbete och kamerala göromål i viss utsträckning utgör fyllnadsarbete för personer, som eljest sysselsättes med polisiärt arbete, kan det icke undvikas, att vid en inplacering i enlighet med utredningens förslag dessa göromål kommer att kompenseras för högt. Utredningen har därför understrukit angelägenheten av en rationalisering av

polisväsendet i syfte att förbehålla den polisutbildade personalen för polisiära arbetsuppgifter.

Utredningen har tagit avstånd från den uppfattning, som hittills i viss utsträckning gjort sig gällande vid avvägandet av polispersonalens löneställning och som medfört att polisarbetet genomgående värderats lönemässigt högre i Stockholm och vissa andra större städer än i landet i övrigt. Samma arbete bör i princip värderas lika, i vilket polisdistrikt det än fullgöres. Utredningen framhåller emellertid, att vissa arbetsuppgifter, t. ex. patrullering, trafikdirigering etc. i en storstad, bl. a. på grund av de yttre omständigheter, under vilka de utföres, kan vara mer krävande och för den skull bör värdesättas högre. Denna uppfattning kommer också till synes i göromålsförteckningen, där vissa göromål samtidigt inrymts i olika kvalitetsgrupper, d. v. s. normalt kan anses vara av olika svårighetsgrad.

Beträffande sitt förslag till lönegradsplacering av polispersonalen uttalar utredningen inledningsvis, att den i fråga om ordningspolistjänsten funnit den nuvarande normallönegraden 14 vara för hög för de enklare göromålen men att å andra sidan en väsentlig del av polisgöromålen försvarar en placering i 15 lönegraden samt att utredningsarbete av genomsnittlig svårighetsgrad och vissa särskilt krävande ordningspolisgöromål i vissa fall motiverar, att ordningspolispersonal placeras i 17 lönegraden. Dessa särskilt krävande polisgöromål förekommer enligt utredningens mening endast i de största städerna i sådan utsträckning, att de ensamma utgör skäl för en placering av ordningspolistjänst i 17 lönegraden. I dessa städer säges också polisarbetet i allmänhet vara så specialiserat att de polismän, som handhar dessa kvalificerade göromål, kan avskiljas från övriga. Om inte så är fallet, bör enligt utredningens mening antalet tjänster i 17 lönegraden ställas i relation till omfattningen av de särskilt kvalificerade göromålen. På liknande sätt bör stundom avvägningen av antalet tjänster i 13 och 15 lönegraderna ske på grundval av en beräkning av de enklare göromålens resp. normalgöromålens omfattning.

Vad angår placeringen av rekryteringspersonalen har utredningen framhållit, att inom statsförvaltningen aspiranter i allmänhet är placerade två lönegrader lägre än den lägsta extra ordinarie eller ordinarie tjänsten i karriären. Utredningen föreslår därför, att polisaspirant placeras i 11 lönegraden.

I anslutning till dessa allmänna uttalanden har utredningen framlagt följande förslag till lönegradsplacering av *polistjänster i högst överkonstapelsgraden, vilkas innehavare fullgör egentliga polisgöromål*. Beträffande i förslaget omnämnda organisationstyper får jag hänvisa till bilaga A. Såsom framgår av förslaget har utredningen även funnit anledning förorda vissa ändringar beträffande tjänstebemärkningarna.

Tjänstebenämning m. m.	Lönegrad	Särskilda kompetenskrav m. m.	Arbetsuppgifter
<i>A. Polismän med ordningspolis-tjänst eller såväl ordnings- som kriminalpolitjänst.</i>			
Polisaspirant	Cf 11	—	Enklare polisgöromål
Extra ordinarie poliskonstapel	Ce 13	Konstapelsklassen och 18 månaders tjänstgöring vid polisväsendet, inberäknat tiden för konstapelsklassen	D:o
Poliskonstapel	Ca 13	Två års tjänstgöring vid polisväsendet (tiden för konstapelsklassen ej inräknad), varav minst sex månader <i>efter</i> konstapelsklassen	D:o
Poliskonstapel	Ca 15	D:o	Polisgöromål
Förste poliskonstapel	Ca 17	D:o	Särskilt kvalificerade polisgöromål, som ej innefatta kriminalpolisutredningar (motsvarande) eller befälsföring i egentlig mening, i distrikt av typ S 3 eller S 4.
Polisassistent	Ca 17	Överkonstapelsklassen	a) Enbart utredningsarbete och/eller andra svårare polisgöromål, i förekommande fall i förening med befälsuppgifter (inspektion o. d.), <i>eller</i> b) huvudsakligen utredningsarbete och ställning som förste man i mindre distrikt av typ L 3, L 4 och S 1.
Polisassistent	Ca 19	Överkonstapelsklassen	a) Ledningen av polisarbetet i distrikt av typ L 3, L 4, S 1 eller S 2, där den egentliga polisverksamheten (exekutionsbiträdesverksamheten således ej inräknad) kräver 3—8 mans arbetskraft, <i>eller</i> b) ledningen av ordningspolisavdelning om 5—15 man i distrikt av typ S 3 <i>eller</i> c) tjänstgöring såsom jourhavande befäl i vaktstyrka (motsvarande) omfattande 5—15 man, inkl. tjänstgörande utredningsmän, i distrikt av typ S 3 eller S 4 <i>eller</i> d) ledningen av utredningsgrupp om 3—8 man i distrikt av typ S 3 eller S 4. I samtliga fall ingår kvalificerat utredningsarbete eller granskning av sådant arbete.
Förste polisassistent	Ca 21	Överkonstapelsklassen	a) Ledningen av polisarbetet i distrikt av typ L 3, L 4, S 1, S 2 eller S 3 med mer än 8 man för den egentliga polisverksamheten <i>eller</i> b) ledningen av ordningspolisavdelning om mer än 15 man i distrikt av typ S 3 <i>eller</i>

Tjänstebenämning m. m.	Lönegrad	Särskilda kompetenskrav m. m.	Arbetsuppgifter
			c) tjänstgöring såsom jourhavande befäl i vaktstyrka (motsvarande) omfattande mer än 15 man, inkl. tjänstgörande utredningsmän, i distrikt av typ S 3 eller S 4 <i>eller</i> d) ledningen av utredningsgrupp om mer än 8 man i distrikt av typ S 3 eller S 4. I förekommande fall ingår kvalificerat utredningsarbete eller granskning av sådant arbete.
<i>B. Kriminalpolismän.</i>			
Kriminalassistent	Ca 17	Överkonstapelsklass	Kriminalpolisgöromål av normal karaktär
Kriminalassistent	Ca 19	D:o	Svårare kriminalpolisgöromål, i förekommande fall i förening med ledningen av kriminalavdelning eller underavdelning (arbetsgrupp etc.) till dylik om 2—4 kriminalpolismän.
Förste kriminalassistent	Ca 21	D:o	a) Ledningen av kriminalavdelning eller underavdelning till dylik om 5—10 kriminalpolismän <i>eller</i> b) kvalificerad specialuppgift på rotel (eller på motsvarande sätt) indelad kriminalavdelning.
Förste kriminalassistent	Ca 23	D:o	a) Ledningen av kriminalavdelning eller underavdelning till dylik om 10—15 kriminalpolismän <i>eller</i> b) synnerligen kvalificerad specialuppgift på rotel (eller på motsvarande sätt) indelad kriminalavdelning.
<i>C. Polissystrar m. fl.</i>			
Kanslibiträde	Ce, Ca 11	—	Kroppsvisiteringar, bitr. vid förhör av barn o. d., renskrivning m. m.
Polissysteraspirant	Cf 11	—	Enklare polissystergöromål
Polissyster	Ce 13	Konstapelsklassen och 18 månaders tjänstgöring vid polisväsendet, inberäknat tiden för konstapelsklassen	Polissystergöromål
Polissyster	Ca 13	Två års tjänstgöring vid polisväsendet (tiden för konstapelsklassen ej inräknad), varav minst sex månader <i>efter</i> konstapelsklassen	D:o
Polissyster	Ca 15	D:o	D:o

Anm. Polissyster bör i den mån hon förvärvat polisassistentkompetens kunna vinna befordran till kriminalassistenttjänst i konkurrens med sina manliga kolleger.

Utredningen har framhållit att det här återgivna lönegradsförslaget endast omfattar den normala karriären för polispersonalen. Nyttillkommande tjänster, som ej har karaktären av rekryteringstjänster, bör enligt utredningens mening från början inrättas såsom ordinarie med lönegradsplacering enligt de angivna normerna. Avsteg från denna karriär har utredningen förutsatt bl. a. kunna ske, dels för aspirant, som får vänta särskilt länge på att genomgå konstapelsklassen, dels för polisman, som på grund av särskilda omständigheter inte vinner befordran till 15 lönegraden inom normal tid. Här om anförs utredningen i huvudsak följande.

Om någon aspirant får vänta särskilt länge på att genomgå konstapelsklassen, bör han anställas såsom extra polisman och placeras i 13 lönegraden senast efter tre års tjänstgöring vid polisväsendet. Samma placering bör även tillkomma sådana extra polismän, som vid löne regleringens genomförande ha fullgjort mer än tre års tjänstgöring vid polisväsendet utan att ha genomgått konstapelsklassen.

Om rikets polismän inginge i en organisationsenhet och icke vore fördelade i flera hundra poliskårer, vore det möjligt att approximativt beräkna efter hur lång anställningstid polisman normalt kunde erhålla befordran till 15 lönegraden. F. n. saknas förutsättningar för dylika beräkningar. Fördelningen av polispersonalen i riket på olika huvudmän leder även till att övergång från ett distrikt till ett annat icke blir så vanlig som om polismännen inginge i en enda kår. Då vidare flyttningssättning icke gärna kan utbetalas vid förflyttningen mellan olika polisdistrikt, komma polismännen att i stor utsträckning bli kvar i samma polisdistrikt under hela sin tjänstetid. Detta kan undantagsvis leda till att polisman på grund av omständigheter, över vilka han icke råder, får vänta oskäligt länge på befordran till ordinarie tjänst i 15 lönegraden. Detta synes utredningen mindre tillfredsställande, därest på grund av den inom distriktet rådande organisationen polismannen användes för samma arbetsuppgifter som de polismän, vilka vunnit befordran till 15 lönegraden. Utredningen anser sig därför böra förordna, att i dylikt fall polismannen erhåller befordran till extra ordinarie tjänst i 15 lönegraden. Frågan, huruvida förutsättningar för en sådan befordran föreligga, bör upptagas till prövning efter det att polismannen tjänstgjort vid polisväsendet omkring fem år, inberäknat utbildningstiden vid polisskolan.

För befälstjänstemännen har utredningen angett det normala antalet polismän inom organisationsenheten, inklusive befälstjänstemannen själv. Dessa antal kan givetvis icke utgöra absoluta gränstal, utan hänsyn får tagas till andra föreliggande omständigheter. Undantagsvis kan i de största polisdistrikten förekomma, att en polisman ensam eller tillsammans med ett fåtal andra polismän har så kvalificerade specialuppgifter, att en placering som polisassistent i Ca 19 eller som förste polisassistent i Ca 21 är motiverad. Några normer för lönegradsplaceringen av dylika tjänster har utredningen inte kunnat uppdraga utan uttalat, att de måste bedömas från fall till fall.

I fråga om *polistjänster, vilkas innehavare fullgör antingen enbart exekutionsbiträdesgöromål eller såväl egentliga polisgöromål som exekutionsbiträdesgöromål* innebär utredningens förslag i stort sett följande.

I sådana fall, där exekutionsbiträdesverksamheten inom polisdistrikt helt kräver en eller flera mans arbetskraft och verksamheten inom den nuvarande organisationens ram kan avgränsas, föreslås densamma böra skiljas från polisverksamheten på sätt som skett i städerna. Utredningen har funnit att f. n. omkring 230 polismän under mer än 75 % av tjänstgöringstiden är sysselsatta med exekutionsbiträdesverksamhet. Omkring 40 av dessa fullgör enbart exekutionsbiträdesgöromål. Den ringa egentliga polisverksamhet, som de övriga fullgör vid sidan av exekutionsbiträdesverksamheten, har visat sig i regel bestå av handläggning av delgivningsärenden, tillfällig patrulleringsverksamhet i mindre tätorter samt andra enklare polisgöromål. Dessutom anlitas vederbörande stundom för förpassningsresor. Utredningen anser inte polisutbildning vara erforderlig för innehavare av tjänst, som här nämnts och som helt karakteriseras av exekutionsbiträdesverksamhet. Nuvarande innehavare föreslås liksom motsvarande befattningshavare i städerna böra benämnas exekutionsbiträden. I den mån dylikt biträde inte blir fullt sysselsatt med exekutionsbiträdesverksamhet, bör det vara möjligt att för utfyllnad av tjänstgöringstiden anlita exekutionsbiträde för enklare polisgöromål, såsom vanliga delgivningsärenden o. d. Utredningen har icke framlagt något förslag i fråga om exekutionsbiträdestjänsternas lönegradsplacering men har framhållit, att anledning till höjning av den f. n. normalt tillämpade lönegraden, eller den 14:e, inte föreligger.

Vad angår övriga polistjänster med exekutionsbiträdesgöromål anser utredningen, att deras innehavare bör ha polisutbildning. Beträffande tjänsternas lönegradsplacering framhåller utredningen, att de egentliga polisgöromål, som är förenade med tjänsterna, självfallet är av skiftande svårighetsgrad men normalt kan hänföras till 15 lönegraden. Utredningen föreslår vidare, att för dessa polismän skall avses en karriär omfattande polisaspirant i Cf 11, extra ordinarie fjärdingsman i Ce 13 och fjärdingsman i Ca 15.

Enligt utredningens mening borde i samband med en lönereglering av här förevarande slag indrivningsprovisionen borttagas, eftersom den utgör en rest av det eljest avskaffade sportelsystemet. Med hänsyn till det läge, i vilket frågan om organisationen av indrivningsväsendet på landsbygden befinner sig, har utredningen icke velat framlägga ett generellt förslag i denna riktning. Då det inte kan anses rimligt, att polisman med »blandad» tjänst (fjärdingsman), som f. n. äger uppbära indrivningsprovision och är placerad i lägre lönegrad än 15, dels skall behålla provisionen, dels — därest förutsättningar härför eljest föreligger — uppflyttas till nämnda lönegrad, föreslår utredningen, att vederbörande polisman, därest han icke förklarar sig vilja avstå från provisionen, bibehålles i nu innehavd lönegrad. Indrivningsprovisionen bör självfallet indragas, i den mån nyanställning å här ifrågavarande tjänster äger rum. Polisman utan provision bör åtnjuta resekostnadsersättning eller bidrag till cykel o. d. och — i förekommande fall — visst traktamente även såsom exekutionsbiträde.

Utredningen har med tillämpning av de föreslagna riktlinjerna och med ledning av dels polischefernas uppgifter rörande polisorganisationen i de olika polisdistrikten, antalet befattningshavare, dessas fördelning m. m., dels de i löne- och arbetsredogörelserna lämnade uppgifterna om tjänstgöringstidens fördelning sökt att ungefärligt beräkna de praktiska verkningarna av sitt förslag. Till dessa beräkningar återkommer jag i det följande.

Till ledning för en framtida tillämpning av förslaget har utredningen till betänkanDET fogat en redovisning hur förslaget enligt utredningens mening bör tillämpas inom polisdistrikt av olika storleksordning. Med hänsyn till risken för att de framlagda riktlinjerna ändock kommer att tillämpas på skilda sätt inom olika polisdistrikt framhåller utredningen angelägenheten av att vid ett genomförande av utredningens förslag en *central instans* får medverka så att en såvitt möjligt enhetlig tillämpning säkerställes.

Vad slutligen angår lönegradsplaceringen av *kommissarietjänsterna* har utredningen föreslagit, att lönegradsserien 23, 25, 27 och 29 skall tillämpas. 23 eller 25 lönegraden skall därvid användas för kommissarietjänst, vars innehavare (s. k. ensamkommissarie; enligt förslaget benämnd poliskommissarie) handhar befäls- och administrativa uppgifter för en poliskår i dess helhet. Förutsättningar för inrättande av dylik poliskommissarietjänst anses föreligga, när invånarantalet i polisdistriktet (stad, köping eller landskommun med stor beboendetäthet) uppgår till minst omkring 15 000 och poliskåren utgör omkring 25 man. Då polisdistrikts invånarantal uppgår till minst omkring 25 000 och poliskåren får en storlek av minst omkring 35 man föreslås »ensamkommissarie» (poliskommissarie) böra placeras i 25 lönegraden. Sistnämnda lönegrad föreslås vidare böra utgöra lägsta grad för kriminalkommissarietjänst. Utredningen har funnit, att behovet av kriminalkommissarie i regel inställer sig, då personalstyrkan vid kriminalpolisavdelning uppgår till minst 15 man, vilket förhållande i regel inträder, när en stad får en folkmängd av minst omkring 50 000 invånare. Vid poliskårer med en kommissarie för ordningsavdelningen (poliskommissarie) och en kriminalkommissarie vid kriminalavdelningen föreslås båda kommissarierna i allmänhet böra placeras i samma lönegrad eller lägst Ca 25. Lönegrad 27 föreslår utredningen böra utnyttjas för kommissarietjänsterna i Malmö (f. n. i lönegrad 26), kommissarietjänsterna vid bevaknings- och kriminalavdelningarna i Norrköping (f. n. i lönegrad 23) samt kommissarietjänsterna i Hälsingborg (f. n. i lönegrad 25). För de ordinarie kommissarietjänsterna i Stockholm (f. n. i lönegrad 30) — utom kommissarietjänsterna vid centralpolisavdelningen resp. kriminalavdelningens kansli, vilka till följd av innehavarnas speciella funktioner såsom personalchefer anses böra hänföras till 31 lönegraden — och Göteborg (f. n. lönegrad 26) finner utredningen en placering i 29 lönegraden motiverad. Samtidigt ifrågasättes, om inte centralpolis-

avdelningen i Stockholm bör delas och det arbetsområde, som f. n. direkt ledes av en biträdande kommissarie (f. n. i lönegrad 26), avskiljas och ingå under en särskild kommissarie (Ca 29). Övriga biträdande kommissarier — 3 i Stockholm i lönegrad 26 och 1 i Göteborg i lönegrad 23 — föreslås med benämning poliskommissarie böra hänföras till Ca 25.

Efter särskilt studium av de arbetsuppgifter, som är förenade med kommissarietjänsten vid den extra roteln vid kriminalavdelningen i Stockholm, 4 vid samma avdelning placerade överkonstapelstjänster, vilkas innehavare fullgör samordnande befälsuppgifter, 4 överkonstapelstjänster vid kriminalavdelningen i Göteborg, vilkas innehavare förordnats såsom ställföreträdande kommissarier, samt föreståndartjänsten vid den till statens kriminaltekniska anstalt anslutna s. k. stockholmsavdelningen, föreslår utredningen, att dessa tjänster placeras i lönegrad Cg (kommissarietjänsten vid extra roteln vid kriminalavdelningen i Stockholm) resp. Ca 25. I samband därmed bör till innehavaren av den extra kommissarietjänsten f. n. utgående lönetillägg om 170 kronor för månad räknat indras. De 8 till uppflyttning föreslagna överkonstapelstjänsterna föreslås böra erhålla tjänstebenämningen kriminalkommissarie och förståndartjänsten vid stockholmsavdelningen tjänstebenämningen förste kriminalassistent.

Vidare föreslår utredningen, att lönegradsplaceringarna för kommissarietjänsterna vid statspolisavdelningarna anslutes till dem som enligt utredningens förslag kommer att gälla för kommissarietjänsterna i de städer, där vederbörande statspolisavdelningar är stationerade.

Utredningens förslag till differentiering av kommissarietjänsterna har i vissa fall anknutits till poliskårens storlek och polisdistriktets invånarantal. Utredningen säger sig nämligen ha funnit, att de med de olika tjänsterna förenade göromålen vid angivna gränstal undergår en sådan kvalitetsförändring att motiv för differentiering föreligger. Den omständigheten, att vissa gränstal angivits, anses emellertid inte för framtiden böra få innebära, att varje överskridande — eller underskridande — av desamma skall medföra en ändrad lönegradsplacering av viss tjänst. Dylig ändring föreslås alltid skola föregås av en prövning, huruvida de med tjänsten förenade göromålen verkligen undergått en sådan kvalitetsförändring, att uppflyttning eller nedflyttning i lönegrad av tjänsten bör ske.

Utredningen har understrukt, att förslagen till lönegradsplacering av polispersonalen är grundade på en ingående analys av polisarbetet och en jämförelse med arbetsuppgifterna för vissa statliga tjänstemannagrupper. Den föreslagna lönegradsplaceringen för polispersonalen bör därför inte tagas till utgångspunkt för krav på liknande löneförändringar för andra kommunala anställningshavare, även om dessa traditionellt hittills har följt polispersonalen i lönehänseende. Dylika traditionsskäl har enligt utredningens mening förlorat sitt värde i och med att polispersonalens arbete blivit föremål för en grundlig värdering i lönehänseende.

4. Arbetstidsförhållanden.

Enligt 25 § polisreglementet är polisman, som har att fullgöra sådan tjänst där tjänstgöringstiden kan kontrolleras, skyldig att tjänstgöra i medeltal högst 48 timmar under varje vecka. Vad sålunda sagts skall, i den mån arbetsförhållandena så medger, gälla även beträffande annan polisman. Tjänstgöringen bör ordnas så, att varje polisman i medeltal en gång i veckan erhåller tjänstfrihet under 24 timmar i följd. Även då polisman är tjänstfri, skall han, om det för polisverksamhetens behöriga fullgörande finnes oundgängligen nödvändigt och oavsett om det nyssnämnda medeltalet timmar för tjänstgöringstiden överskrides, efter förmans order inträda i tjänstgöring. Vidare skall han, varhelst han befinner sig inom anställningsområdet (i regel överensstämmande med polisdistriktet), självmant ingripa till ordningens och säkerhetens trygghande.

På grundval av de från polismännen infordrade uppgifterna har utredningen lämnat en redogörelse för nuvarande arbetstidsförhållanden för polispersonalen (betänkandet s. 35—39). Sammanfattningsvis har utredningen bl. a. konstaterat, att ordningspolispersonalen genomgående har längre arbetstid än kriminalpolispersonalen och att av den förstnämnda personalen ordonnanspolispersonalen har kortare arbetstid än bevakningspersonalen. Dessa förhållanden anses bero på att kriminal- och ordonnanspolistjänsten fått karaktär av »kontorstjänst», vid vilken bl. a. på det kommunala området kortare arbetstid i regel är föreskriven.

Därest pågående arbetstidsutredning inte kommer att behandla polispersonalens arbetstid, bör denna fråga enligt polislöneutredningens mening göras till föremål för särskild prövning i omedelbar anslutning till att arbetstidsutredningen framlägger resultatet av sitt arbete beträffande den offentliga sektorn av arbetsmarknaden. Främst med hänsyn härtill har utredningen inte ansett sig böra framlägga förslag till alltför genomgripande ändringar i förhållandena på detta område.

Enligt utredningens mening bör normalarbetstiden för polisman, som tillhör den ena eller andra kategorien av polispersonal och som har reglerad arbetstid, vara lika lång som den som gäller för övriga polismän tillhörande samma personalkategori. För att en kommande reglering av arbetstiden skall underlättas, bör enligt utredningens mening den polispersonal, på vilken det nya polislöne-reglementet vinner tillämpning, vara skyldig att underkasta sig ändring i gällande arbetstidsförhållanden. Vidare förutsätter utredningen, att, i avbidan på resultatet av en översyn av polisens arbetstidsförhållanden, andra förändringar i nuvarande arbetstidsförhållanden inte skall vidtagas än att arbetstiden i vederbörlig mån förlänges för sådan personal, som genom utredningens olika förslag erhåller särskild kompensation för sådan beredskap, övertidstjänstgöring m. m., som hittills föranlett avkortning av arbetstiden. Efter en sådan justering av arbetstiden bör denna i betydligt större omfattning än hittills komma att uppgå till 48 timmar för normal

arbetsvecka räknat. Arbetstiden bör inte i något fall komma att understiga 42 timmar för vecka räknat. Utredningen anser vidare, att det, särskilt för personal med utredningsarbete inom såväl ordnings- som kriminalpolis-tjänsten, bör vara möjligt, att beträffande tjänstgöring, som i en följd pågår under sex timmar eller mera, å turlista inlägga en rast av sådan längd — minst 30 minuter — att vederbörande polisman, utan risk för att under den lillmätta rasten behöva återuppta arbetet, i lugn och ro kan inta sin måltid på av honom själv vald plats.

Enligt utredningens mening bör en reglering av arbetstiden eftersträvas och även kunna genomföras i samtliga polisdistrikt med centralt stationerad polisstyrka med särskilt polisbefäl. Tjänstgöringstiden och dess förläggning bör därvid fastställas genom turlista, order eller dylikt.

I fråga om polispersonal, som inte ingår i central polisstyrka med polisbefäl, påpekar utredningen, att det i allmänhet inte är möjligt att genomföra en reglering av arbetstiden i vanlig bemärkelse. Inte heller synes det möjligt eller ens lämpligt att fastställa bestämda tjänstgöringstider för sådan personal. Det torde inte vara till fördel vare sig för den berörda personalen eller för tjänsten, om polisarbetet på landsbygden genomgående skulle förläggas till exempelvis vanlig kontorstid. För denna personal bör dock genom lämpliga åtgärder från polischefernas sida de egentliga olägenheterna med nuvarande tjänstgöringsförhållanden kunna undanröjas. Utredningen avser härmed, att vederbörande polischef skall organisera den polisiära beredskapen på sådant sätt, att den beredskap, som alltid är och måste vara förknippad med polistjänsten, inte blir nämnvärt mer betungande för polismän med oregerad arbetstid än för polismän med enligt turlista, order e. dyl. reglerad arbetstid.

Vad angår tillgodoräkning av tid, som åtgår för förpassningsresa, erinrar utredningen om att frågan, hur restid skall betraktas i arbetstidsberäkningshänseende, enligt vad utredningen har sig bekant, kommer att behandlas av sakkunniga för utredning rörande arbete på s. k. obekvämt arbetstid. Utredningen föreslår därför, att — i avvaktan på resultatet av sakkun- nighandlingen av frågan — provisoriska föreskrifter utfärdas, innebärande att vid förpassningsresa såsom tjänstgöringstid må räknas tiden från avresan från stationeringsorten intill den tidpunkt, då den förpassade avlämnats eller med avlämnandet sammanhängande göromål (redovisning, anmälan etc.) avslutats. Reglerande föreskrifter föreslås jämväl böra innehålla den garantiregeln, att polisman, som fullgör förpassningsresa, i arbetstidsberäkningshänseende (t. ex. för utbekommande av gottgörelse för overtids-tjänstgöring) inte skall komma i sämre ställning än om han under tiden för bortovaron fullgjort sin ordinarie tjänstgöring.

5. Riktlinjer för ett statligt polislönerglemente.

Såsom jag redan har nämnt, har polislöneutredningen även lagt fram förslag till riktlinjer för ett statligt polislönerglemente. I samband med den följande redogörelsen för dessa delar av utredningens förslag kommer jag också att återge vissa ur betänkanudet hämtade uppgifter om nuvarande anställningsvillkor för polispersonalen.

Allmänna synpunkter. Utredningen anser, att ett polislönerglemente bör i största möjliga utsträckning ansluta till Saar och utgöra ett fristående reglemente, som skall kunna tillämpas utan tillgång till Saar. Motsvarande förklaras böra gälla tilläggsbestämmelserna till polislönerglementet.

Reglementets tillämpningsområde. Det nya reglementet föreslås i första hand böra gälla kommunalt anställda polismän i högst kommissaries grad, som jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § polislagen finnes anställda i polisdistrikt. Vidare bör under reglementet falla sådana polismän, som kan komma att anställas av landsting enligt 3 § polislagen. Däremot bör reglementet inte äga tillämpning på ordningsmän, anställda enligt 2 § sista stycket polislagen.

Den statligt anställda civila polispersonalen är f. n. underkastad Saar. Då utredningen föreslår vissa specialbestämmelser för polispersonalen i allmänhet, vilka bör gälla även den statliga polispersonalen, har utredningen funnit det lämpligast att låta polislönerglementet gälla all polispersonal i egentlig mening, oavsett vem som är huvudman. Det nya polislönerglementet bör enligt utredningens mening även gälla för den s. k. malmfältspolis.

Anställningsformer. Utredningen har vid framläggande av förslag till polispersonalens lönegradsplacering förutsatt, att denna personal skall kunna anställas såsom ordinarie, extra ordinarie eller extra tjänstemän eller såsom aspiranter. Såsom bakgrund till sitt förslag om dessa anställningsformers användning i olika fall lämnar utredningen följande redogörelse för nuvarande anställningsformer och dessas innebörd.

F. n. anställs den kommunala polispersonalen såsom ordinarie eller såsom extra. Ordinarie polisman kan emellertid enligt 17 § polisreglementet tillsättas antingen genom ständigt förordnande eller genom förordnande tills vidare. Ordinarie polisman, som erhållit ständigt förordnande, må i administrativ ordning skiljas från tjänsten endast på grund av stadgande i polisreglementet eller annan allmän författning eller för vederbörande polisdistrikt gällande pensioneringsbestämmelser, medan annan ordinarie polisman därjämte må skiljas från tjänsten om han på grund av mindre gott uppförande eller av annan anledning finnes olämplig för tjänsten, dock med rätt att åtnjuta avlöning under två månader från entledigandet (18 §). Polisman må icke anställas med ständigt förordnande förrän han under minst två år i följd tjänstgjort vid polisväsendet (21 §).

Extra polisman, som varit anställd vid polisväsendet minst två år i följd, må skiljas från sin anställning endast av anledning som avses i 18 § polisreglementet eller på grund av indragning eller ändring av befattning, och är, om han skilts från tjänsten av annan anledning än som avses i 18 § första stycket, berättigad till avlöning under två månader från entledigandet.

Extra polisman, som ej varit anställd vid polisväsendet minst två år i följd, må skiljas från sin anställning, när helst tjänsten det kräver, men äger, om han skilts från tjänsten av annan anledning än som avses i 18 § första stycket, rätt till avlöning under en månad från entledigandet (20 §).

Enligt utredningens mening bör de nuvarande olika anställningsformerna med varianter med fördel kunna ersättas av en ordinarie anställning i egentlig mening (motsvarande ständigt förordnande å ordinarie tjänst), en extra ordinarie anställning (motsvarande såväl förordnande tills vidare å ordinarie tjänst som innehav av extra tjänst efter två års anställning vid polisväsendet), ävensom en aspirantanställning och en extra anställning (motsvarande innehav av extra tjänst utan två års anställning vid polisväsendet). Aspirantanställningen bör användas för rekryteringspersonal och extra anställning för tillfälligt anställd personal. För personal av sistnämnt slag bör även arvodesanställning kunna komma i fråga (exempelvis för pensionerad personal som återanställes).

L ö n e k l a s s p l a c e r i n g. Utredningen erinrar om att befattningshavare, som befordras till befattning inom högre lönegrad, enligt de kommunala bestämmelserna placeras lägst i löneklassen närmast över den som han i den lägre befattningen senast tillhörde och för löneklassuppflyttning äger tillgodoräkna sig den tid, dock *högst tre år*, varunder han tillhört löneklassen närmast under den, i vilken han placerats. Enligt Saar gäller däremot, att tjänsteman som i den lägre tjänsten tillhörde slutlöneklassen, i motsvarande fall får tillgodoräkna *högst nio år*.

Med hänsyn till att de statliga löneklassbestämmelserna i här förevarande hänseende innebär en nyhet på det kommunala området och dessutom är jämförelsevis komplicerade har utredningen övervägt, huruvida inte löneklassbestämmelserna i polislönereglementet borde utformas i anslutning till de kommunala föreskrifterna på området. Utredningen har emellertid inte funnit tillräcklig anledning att föreslå en sådan avvikelse från huvudprincipen, att Saar skall tjäna som förebild för polislönereglementet.

L ö n u n d e r t j ä n s t l e d i g h e t m. m. Polislöneutredningen har särskilt uppehållit sig vid frågan om lön under tjänstledighet för genomgång av polisskolan och även i övrigt vid de ekonomiska villkoren under sådan utbildning. Efter att ha erinrat om att nuvarande förhållanden utförligt belysts i 1948 års polisutbildningskommittés betänkande (SOU 1952:30) framhåller polislöneutredningen den bristande enhetlighet, som f. n. råder i fråga om kommunernas avlöning av polismännen under utbildningen vid polisskola. Detta gäller väsentligen de polismän, som erhåller sin grundläggande utbildning i konstapelsklassen (21 veckor). Deltagare i överkonsta-

pelsklassen (28 veckor) åtnjuter i allmänhet full lön från sina distrikt. Samma är förhållandet beträffande eleverna i kommissarieklassen (15 veckor). Rätten till lön är emellertid inte sällan förknippad med villkoret att polismannen under de närmaste fem åren efter genomgången kurs kvarstår i polisdistriktets tjänst. Uppfyller han icke detta villkor, är han skyldig att för varje felande år återbetala en femtedel av den under kursen uppburna lönen. Denna klausul minskar alltså därtill kompetenta polismäns möjligheter att söka högre befattningar i andra polisdistrikt.

Polislöneutredningen har vidare erinrat om att polisutbildningskommitténs förslag innebär en fullständig omläggning av nuvarande system för rekrytering och utbildning av polispersonalen. Förslaget innefattar också ändringar i fråga om polispersonalens ekonomiska villkor under utbildningstiden. Kommittén har i det avseendet framlagt alternativa förslag för ett kommunalt resp. statligt polisväsende. Beträffande dessa förslag anför polislöneutredningen sammanfattningsvis följande.

Polisutbildningskommittén anser, att även om polisväsendet bibehålles som en kommunal institution, polisutbildningen principiellt bör vara en statlig angelägenhet. Staten bör sålunda draga försorg om att skolad polispersonal kan ställas till förfogande åt polisdistrikten. Staten bör svara för samtliga utbildningskostnader för polisaspiranterna, sålunda även för betalningen av de dagarvoden om 10 kronor, som av kommittén föreslagits skola utgå såväl under lägre och högre polisaspirantkurs (10 resp. 20 veckor) som — med undantag för tid, varunder vikariat uppehålles — under mellanliggande utbildningstjänstgöring, d. v. s. under en sammanlagd tid av omkring 1 år. För den händelse statsmakterna skulle så bedöma det statsfinansiella läget, att detta icke anses tillåta, att staten utöver kostnaderna för polisskoleverksamhetens bedrivande ensam åtar sig de kostnader, som äro förenade med elevernas uppehälle under utbildningstiden, föreslår utbildningskommittén, att staten å ena sidan samt landstingen och landstingsfria städer å den andra till lika delar svara för kostnaderna. Kommittén anser vidare, att staten bör lämna polisaspiranter resekostnadsersättning enligt allmänna resereglementet för resor till och från polisskola. Beträffande de ekonomiska förhållandena för polisskoleelever på högre stadier, föreslås, att polisdistriktens skyldighet enligt polislagen att skäligen avlöna sina befattningshavare skall förklaras inbegripa jämväl plikt att till dem utbetala oavkortad lön under tid för beivrande av utbildningskurs vid polisväsendet. Förutom lön bör även utbetalas resekostnads- och traktamentsersättning. Polisutbildningskommittén föreslår slutligen, att det s. k. klausulsystemet slopas. Om befattningshavare från ett polisdistrikt, efter det att han genomgått viss utbildningskurs vid polisskoleväsendet, skulle söka och erhålla högre tjänst i annat distrikt, bör det senare distriktet, under förutsättning att genomgång av kursen varit villkor för befordran och att denna skett inom förslagsvis fem år från kursens avslutande, helt eller delvis betala vad det förra distriktet utgivit såsom lön, traktamente och resekostnadsersättning åt polismannen under kurstiden. För ett dylikt interkommunalt clearingförfarande böra enligt kommitténs mening allmängiltiga normer åstadkommas.

Vid ett förstatligt polisväsende föreslås polisaspiranterna skola placeras i lämplig lönegrad, åtminstone från tiden för den praktiska utbildningstjänstgöringens början (visst arvode föreslås vid sådant förhållande böra utgå under den lägre aspirantkursen). Vid genomgång av högre stadier av

polisskolan föreslås polismännen få åtnjuta ersättning enligt grunder, som i allmänhet gälla inom statsförvaltningen för dylika fall.

Polislöneutredningen anser, att konstapels-, överkonstapels- och kommissariekurserna bör i fråga om lön under tjänstledighet för sådan kurs jämföras med »kurs vid verket». Ordinarie och extra ordinarie polismän ävensom aspiranter och extra polismän, som innehaft anställning minst 36 månader vid polisväsendet, bör sålunda äga rätt till oavkortad lön och traktamente under kursen samt resekostnadsersättning och traktamente för resor till och från kurs. För annan extra polisman eller aspirant ävensom för inte lönegradsplacerad polispersonal bör enligt utredningens mening ersättning utgå enligt i huvudsak samma grunder, som nu gäller för extra konstapel vid poliskåren i Boden. Sådan tjänsteman äger under tiden för genomgång av konstapelsklassen åtnjuta arvode, beräknat efter 180 kronor för månad, ävensom — därest han är familjeförsörjare — traktamente med 6 kronor för dygn. Dessutom äger han för resorna till och från Stockholm i samband med kursens början och slut uppbära resekostnadsersättning och traktamente enligt allmänna resereglementet.

I likhet med utbildningskommittén anser polislöneutredningen, att nuvarande klausulsystem inte bör bibehållas. Detta system ställer enligt utredningens mening vederbörande polisman i en tvångssituation, som i det långa loppet inte kan vara till fördel för polisväsendet i dess helhet. Även i övrigt ansluter utredningen sig till polisutbildningskommitténs uppfattning i fråga om utbildningskostnaderna, vilka i princip anses bära åvila staten. Vid förflyttning bör dock inte utbildningskostnaderna under några förhållanden fördelas mellan det tidigare och nya polisdistriktet. En sådan anordning kan, anser utredningen, lätt föda misstanken, att i samband med tillsättningen av en högre tjänst de ekonomiska konsekvenserna av valet av den ene eller andre polismannen har fått inverka på myndighetens ställningstagande.

Vikariatsersättning. Enligt i NTR och ARP meddelade bestämmelser äger f. n. polisman, som förordnas eller beordras att jämte egen uppehålla annan befattning i samma polisdistrikt, för tid utöver 30 dagar av kalenderåret eller i följd uppbära ersättning med 30 procent av begynnelseavlöningen i sistnämnda (den högre) befattningen. Förordnas eller beordras polisman att med ledighet från egen befattning uppehålla högre befattning under innehavarens ledighet, äger han för tid utöver 90 dagar av kalenderår eller i följd uppbära ersättning motsvarande den avlöning, som skulle ha utgått till honom såsom innehavare av den högre befattningen. Vid tillämpning av dessa bestämmelser tages ej hänsyn till vikariat, avseende högst 6 dagar i följd, med mindre vederbörande myndighet (lönenämnd, polisdistrikt) så prövar skäligt. Vikarie, som inte är befattningshavare i distrikt, äger uppbära vikariatsersättning med ett belopp motsvarande den avlöning, som skulle tillkomma vikarien såsom innehavare av befattningen. Enligt föreskrift i de till ARP anslutna reglementena äger dock

sådan vikarie, om han samtidigt upprätthåller annan tjänst, endast uppbära hälften av detta belopp.

Den omständigheten, att vikarie, som inte är befattningshavare i distriktet, äger uppbära vikariatsersättning med hälften av lönen i den uppehållna befattningen, har på sina håll medfört en strävan hos de enskilda polismännen att jämte egen befattning få uppehålla tjänst utom det egna distriktet. I dylikt fall gäller nämligen inte någon karenstid (30 dagar) för rätt till vikariatsersättning såsom vid ett vikariat inom det egna distriktet.

Polislöneutredningen föreslår, att vikariatsersättning åt polismän skall utgå enligt de i Saar angivna grunderna, och uttalar i anslutning härtill bl. a. följande.

Även för det fall att polisman, efter samråd mellan vederbörande polischef och polisdistrikt och efter befrielse från skötseln av arbetsuppgifterna i den egna tjänsten, förordnas att inom annat polisdistrikt uppehålla antingen högre tjänst eller *jämte* den egna högre, jämbördig eller lägre tjänst synas de statliga principerna för ersättning i olika avseenden böra gälla. I första fallet synes vikariatsersättning samt i förekommande fall tjänstgöringstraktamente och resekostnadsersättning böra utgå. Då ju polismannen »lånats ut», bör givetvis det polisdistrikt, inom vilket vikariatet uppehålles, bestrida såväl löne- som traktaments- och resekostnader. Ersättningsfrågorna i det senare fallet, då polisman jämte egen tjänst förordnas att under begränsad tid i anledning av förekommande kortare ledighet eller semester uppehålla tjänst inom annat polisdistrikt, föreslår utredningen böra lösas i princip så, att polismannen ersättes för havda merkostnader. Utredningen förutsätter härvid, att polismannen endast förrättar de löpande göromålen å båda tjänsterna, så att hela arbetsbördan kommer att ungefär motsvara en tjänst. Polismannen bör med bibehållande av sin stationeringsort inom det egna distriktet genom det »lånande» distriktet erhålla den rese- och traktamentsersättning, som hänföres till verksamheten inom sistnämnda distrikt. Endast under förutsättning att den uppehållna tjänsten är högre, synes vikariatsersättning böra utgå i detta fall. Vikariatsersättningen bör då reduceras i förhållande till omfattningen av tjänstgöringen å den egna tjänsten.

Gottgörelse för övertidstjänstgöring. Till sin principiella innebörd överensstämmer föreskrifterna i NTR och i till detta anslutna reglementen om de förutsättningar, under vilka gottgörelse för övertidstjänstgöring kan utgå, med motsvarande föreskrifter i Saar (32 §). Enligt NTR utgår dock inte övertidsersättning till den som uppbär ersättning för uppehållande, jämte egen, av annan befattning. Den i Saar gjorda uppdelningen av övertidstjänstgöring i arbete på kvalificerad resp. enkel övertid äger inte heller motsvarighet i NTR. ARP innehåller inte några föreskrifter om gottgörelse för övertidstjänstgöring, men utredningen har funnit, att dylik gottgörelse trots detta utgår i sammanlagt 49 polisdistrikt på landsbygden. Utredningen har vidare funnit, att det utredningsarbete, som utföres inom ordningspolistjänsten, samt kriminalpolisarbetet i regel inte ansetts vara av sådant slag, att behov och varaktigheten av övertidstjänstgöring kan kontrolleras. Ehuru gottgörelse för övertidstjänstgöring

sålunda inte bort utgå, har sådan gottgörelse i någon form — t. ex. genom nedsättning av tjänstgöringstiden eller genom »tid åter» — i ganska stor omfattning utgått. Det synes vidare böra nämnas, att s. k. utredningsmän inom ordningspolistjänsten och kriminalpolismän i regel anses fullgöra kontorsarbete eller liknande inomhusgöromål och därför fått tjänstgöringstiden nedsatt till 7 timmar per söckendag.

Frågan om gottgörelse för övertidstjänstgöring till polispersonalen har varit föremål för ingående överväganden inom utredningen på grund av att synnerligen skiljaktiga uppfattningar om polisarbetets kontrollerbarhet kommit till uttryck både inom utredningen och vid dess diskussioner med polismän och experter. Utredningen anser, att därest inte närmare anvisningar meddelas angående tillämpningen av de statliga övertidsbestämmelserna risk föreligger för att de blir mycket olika tillämpade i skilda polisdistrikt.

De tjänster inom poliväsendet, vid vilka övertidsersättning enligt utredningens mening i regel kan utgå, utgöres huvudsakligen av de s. k. bevakningstjänsterna, d. v. s. tjänster för *enligt turlistor* tjänstgörande fot- eller bilpatrullerande polismän, polismän i stationstjänst, polismän i radiobil-tjänst, ridande polismän, trafikpolismän etc., allt självfallet under förutsättning att dessa polismän inom vederbörliga arbetsområden inte utövar mera självständigt befäl.

Vad angår den utredande ordnings- och kriminalpolispersonalen har utredningen funnit, att man inom polisorganisationerna i allt för liten utsträckning f. n. tillämpar s. k. förskjuten arbetstid. En jämnare arbetsbelastning borde genom ändrade tjänstgöringsturer kunna åvägbringas. Sålunda bör inte så genomgående, som nu är fallet, s. k. kontorstid tillämpas. Enligt turlista alternerande tjänstgöring, omfattande dag-, eftermiddags- och kvällstjänst, bör i större utsträckning än f. n. tillgripas. Redan genom en sådan åtgärd torde förekommande övertidstjänstgöring på flera håll kunna undvikas eller i varje fall nedbringas. Av andra åtgärder för nedbringande av övertidsarbete av mera varaktig natur nämner utredningen anställandet i större omfattning än f. n. av biträden för renskrivnings- och registreringsarbeten samt för övriga enklare göromål, ökad användning av standardiserade blanketter, centraliserade kortregistersystem etc. Utredningen är emellertid medveten om att även om här rekommenderade åtgärder vidtages, berörd personal ändock i viss omfattning måste åläggas tjänstgöring på övertid. I princip bör gottgörelse för sådan tjänstgöring utgå, om förutsättningar enligt Saar föreligger. I detta hänseende framhåller utredningen, att arbete, varom här är fråga, bör anses såsom kontrollerbart under förutsättning, dels att innehavaren till huvudsaklig del fullgör utredningsarbete på station och att den s. k. yttre tjänst, som fullgöres, inte är på något sätt karakteristisk för tjänsten såsom sådan, dels att »yttre» tjänstgöringsuppdrag, för vilka övertidsersättning begäres, påbörjas efter order eller anmälan och avslutas med anmälan eller rapport till vederbörligt befäl.

Utredningen understryker, att övertidstjänstgöringen måste vara påkallad eller godkänd av vederbörande chef. Gottgörelse för övertidstjänstgöring, som bara innebär avslutande av vid kontorstidens slut pågående rutinmässigt arbete eller dylikt, bör sålunda inte utgå. Övertidstjänstgöringen bör avse ett visst bestämt arbete (t. ex. förhör i och för häktningsförhandling, slutförande av utredning etc.), vars avslutande inom viss begränsad tid av vederbörande chef bedömes såsom en nödvändighet. I avbidan på att frågan om arbetstiden för polispersonalen löses bör vidare för den utredande ordnings- och kriminalpolispersonalen, vilken hittills inte kommit i åtnjutande av gottgörelse för övertidstjänstgöring, i princip tjänstgöringstid, som enligt turlista understiger vad som motsvarar 48 timmar per normal arbetsvecka, först utfyllas, innan dylik gottgörelse kan utgå.

De tjänster i högst 22 lönegraden inom polisväsendet, vid vilka enligt utredningens uppfattning gottgörelse för övertidstjänstgöring i Saars mening icke må utgå, är följande:

1. Tjänster, vilkas innehavare inom arbetsområdet utövar mera självständigt befäl.
2. Tjänster, vilkas innehavare har kontor i bostaden eller eljest inte tillhör centraliserad poliskår och inte innehar tjänst upptagen under följande punkter (tjärdingsmän, »utredningsmän» m. fl. på landsbygden).
3. Tjänster, vilka huvudsakligen omfattar exekutionsbiträdesgöromål (»exekutionsbiträden»).
4. Tjänster, vilkas innehavare såsom ordonnans(central)polismän huvudsakligen utför spaning, efterforskning och delgivning samt utredningsarbete utom polisstationen i sådan utsträckning, att dessa arbetsuppgifter karakteriserar tjänsten.
5. Kriminalpolitistjänster, vilkas innehavare fullgör s. k. yttre tjänst, huvudsakligen spaning, i sådan utsträckning att tjänsten karakteriseras därav.
6. Tjänster i allmänhet — främst vid statspolisen — vilkas innehavare normalt har att fullgöra självständiga, inte tidsbestämda polisuppdrag (trafikkontroll, trafikövervakning etc.) utom den fasta stationeringsorten.

Förteckningen kan enligt utredningens mening komma att utökas eller kompletteras, där viss eller vissa tjänster inom polisdistrikt omissskänligen har en med typtjänsterna i förteckningen överensstämmande karaktär. Särskilt framhålls att gottgörelse för övertidstjänstgöring självfallet inte bör utgå i sådant fall, då polisman tillfälligtvis till följd av något sitt eget förvållande eller någon av göromålens omfattning oberoende omständighet nödgas utsträcka sin arbetstid, eller då den för arbetsuppgifternas fullgörande erforderliga tiden på ett mera påtagligt sätt står i relation till vederbörandes förmåga eller fortfärdighet (jfr SFS 1953: 43).

Särskild ersättning för viss tjänstgöring. Beträffande vissa av de tjänster, å vilka med hänsyn till arbetets bristande kontrollerbarhet gottgörelse för övertidstjänstgöring enligt Saar inte kan utgå, har utredningen funnit skäl föreligga för att i undantagsfall viss kompensation må utgå för tjänstgöring, som särskilt beordras eller eljest är oundgängligen påkallad nattetid. Vad först angår de under punkt 2 i den nyssnämnda för-

teckningen angivna tjänsterna har utredningen i fråga om tjänstgöringsförhållandena för innehavarna anfört följande.

Det övervägande flertalet av dessa har för mars månad 1953 redovisat en effektiv tjänstgöringstid i större eller mindre utsträckning överstigande 48 timmar för vecka räknat. Metoden att låta personalen själv — någon annan metod torde icke stå till buds i fråga om tjänstgöring av här förevarande slag — lämna uppgifter om sina arbets- och tjänstgöringsförhållanden, kan givetvis inbjuda till lämnande av medvetet eller omedvetet oriktiga uppgifter. Det bör dock hållas i minnet, att polischeferna granskat uppgifterna. I de med hänsyn till uppgiftsmaterialets omfattning fåtal fall, där polischeferna anmält tvivelsmål beträffande viss eller vissa meddelade uppgifter om tjänstgöringstiden, har utredningen sökt erhålla närmare belysning av tidsuppgifterna. Studiebesöken i polisdistrikten ha i några fall planerats just med hänsyn till önskvärdheten av att erhålla dylika kompletterande upplysningar. Utredningen har därvid kunnat konstatera, att tidsangivningarna stundom präglats av en viss benägenhet hos vederbörande att uppskatta tiden, som åtgått för vissa arbetsuppgifter, för högt, men i regel ha synnerligen uttömmande redogörelser för åtgången tid och motiv för meddelade uppgifter kunnat lämnas. Tunga arbetsrutiner ha på sina håll bidragit till att tiderna för göromålens fullgörande blivit onormalt långa. Om man försiktigtvis räknar med en i liknande sammanhang såsom normal betraktad felprocent av 10, finner man, att den genomsnittliga tjänstgöringstiden för här ifrågavarande personal ändock kommer att överstiga, vad som motsvarar den i 25 § polisreglementet angivna, eller i medeltal 48 timmar under varje vecka.

Förläggningen av arbetstiden är synnerligen varierande. Någon bestämd kontorstid kan inom de polisdistrikt, det här gäller, i regel icke hållas. Mycket ofta måste polismännen tillgripa eftermiddagar och kvällar — och även tidiga morgnar — för att kunna hålla förhör, ta kontakter med folk, slutföra utredningar etc. De personer, vilka skola höras eller träffas, äro under dagen på sitt arbete och tillgängliga för polismannen antingen före arbetets början på morgonen eller efter arbetets slut på kvällen. Polismännen måste följaktligen indela sin arbetsdag under hänsynstagande till nu nämnda förhållanden. Den ena arbetsdagen blir icke heller med säkerhet den andra lik. Det kan dock påstås, att dylikt löpande polisarbete icke behöver utföras efter kl. 22 och före kl. 6.

Med utgångspunkt från förestående resonemang har utredningen kommit till den uppfattningen, att det måste anses skäligt att på något sätt kompensera den berörda personalen, därest denna av omständigheter, varöver den själv inte kan råda, tvingas att tjänstgöra mellan kl. 22 och kl. 6. Utredningen föreslår därför, att särskild gottgörelse får utgå för sådan av polischef beordrad eller av tvingande omständigheter påkallad och sedermera av polischefen godkänd tjänstgöring, som fullgöres å nyssnämnd tid.

Utredningen framhåller, att det med fog kan göras gällande, att den tid, som f. n. åtgår för göromålens fullgörande, jämväl inrymmer tid för mellan kl. 22 och kl. 6 fullgjord tjänstgöring. Skäl talar sålunda för att sådan tjänstgöring inte helt kompenseras såsom övertidstjänstgöring. Å andra sidan är det enbart fråga om tjänstgöring på natten och oftast torde det bli fråga om snabbinställelse till tjänstgöring, sedan vederbörande redan gått till vila. Under hänsynstagande till dessa olika omständigheter har utred-

ningen ansett sig böra föreslå, att tjänstgöring av här förevarande slag kompenseras på samma sätt som verklig övertidstjänstgöring på s. k. enkel övertid. Med hänsyn till att här är fråga om tjänstemän, som inte har reglerad arbetstid, torde annan gottgörelse än kontant ersättning inte kunna komma i fråga. Beräkningen av denna ersättning för tjänstgöring mellan kl. 22 och 6 föreslås böra ske i tillämpliga delar på sätt föreskrivits i 19 § 2 mom. tilläggsbestämmelserna till Saar (*T Saar*) beträffande beräkning av övertidsersättning.

Vad därefter angår de i den nyssnämnda förteckningen under punkterna 4—6 angivna polismännen bör enligt utredningens mening angivna ersättningsgrunder kunna erhålla motsvarande tillämpning. Förutsättning för ersättning måste i fråga om dessa tjänstemän vara att vederbörande förman beordrat eller på förhand godkänt tjänstgöringen. Om kriminalpolisman anser påkallat att förlägga sin spaning till tiden mellan kl. 22 och 6, bör han i förväg inhämta förmannens samtycke härtill.

B e r e d s k a p s e r s ä t t n i n g. Med *beredskapstjänst* avser utredningen åliggande för befattningshavare att under tid då han är fri från tjänstgöring uppehålla sig i hemmet eller på annan uppgiven plats för att kunna på kallelse omedelbart eller inom viss tid träda i tjänst. Polispersonalen föreslås böra erhålla rätt till kontant ersättning — *beredskapsersättning* — för beredskapstjänst. Utredningen har funnit det lämpligt, att ersättningen avväges med hänsyn till den grad av beredskap som i varje särskilt fall erfordras.

Beredskapsgraderna skall enligt förslaget vara två och innebära,

grad 1: att polismannen är anträffbar i sin bostad, beredd att omedelbart inträda i tjänstgöring;

grad 2: att polismannen är anträffbar i sin bostad eller på annan av honom vederbörligen anmäld plats inom polisdistriktet, på vilken han kan nås med telefon och vilken inte är otillgängligt belägen, samt är beredd att omedelbart inträda i tjänstgöring.

Efter närmare utredning och vid jämförelse med f. n. till statliga befattningshavare utgående beredskapsersättningsbelopp (vid statens vattenfallsverk, försvarets fabriksverk m. fl.) har utredningen för polispersonalens del kommit till att 61 resp. 40 kronor för vecka räknat synes vara en skälig ersättning vid beredskapstjänst av grad 1 resp. 2. Såsom fallet är bl. a. med beredskapsersättningarna vid vattenfallsverket, bör någon reducering av beredskapsersättningen inte ske för det fall att beredskapstjänst övergår i sådan effektiv tjänstgöring, för vilken i förekommande fall övertidsersättning eller särskild ersättning för natttjänstgöring skall utgå.

Ersättning för beredskapstjänstgöring, som påbörjas vid tjänstens slutna dagen och avslutas vid tjänstens början påföljande dag, föreslås böra utgå med 10 procent av veckobeloppet, därest beredskapstjänstgöringen börjar en av dagarna måndag—fredag samt med 20 och 30 procent, om tjänstgöringen börjar lördag resp. söndag. Beredskapstjänstgöring från lördag vid

den ordinarie tjänstgöringens slut till måndag vid denna tjänstgörings början bör i analogi härmed berättiga till ersättning med 50 procent av veckobeloppet. Föreslagen fördelning av ersättningsbelopp för vecka anses böra gälla oberoende av om helgdagar och helgdagsaftnar inträffar under veckan eller inte.

Utredningen påpekar, att beredskapsersättning självfallet inte bör utgå, om efter framställning av vederbörande polismän kompensation för beredskapstjänst medges utgå i form av ledighet eller avkortad tjänstgöringstid. Med hänsyn till avvägningen av beredskapsersättningens storlek föreslår utredningen, att vid evalvering av ersättning till tid beredskap av grad 1 kompenseras med 15 procent och beredskap av grad 2 med 10 procent.

I anslutning till förslaget om beredskapsersättning framhåller utredningen, att polischef bör påfordra beredskapstjänst endast då så är nödvändigt och då den med polistjänsterna såsom sådana förknippade skyldigheten att vid tjänstfrihet vistas inom anställningsområdet icke bedömes vara tillfyllest för polisverksamhetens behöriga fullgörande. Beredskapstjänst av grad 1 skall givetvis icke användas i större utsträckning än som med hänsyn till förhållandena är oundgängligen erforderligt. Beredskapstjänstgöring bör enligt utredningens mening som regel ordnas genom bestämd turlista, enligt vilken befattningshavarna alternerar och i vilken även vederbörligen fastställts den beredskapsgrad som skall användas.

Ersättning för arbete å s. k. obekvämtid. Utredningen föreslår, att vid genomförande för polispersonalen av ett statligt lönesystem även denna personal bör få rätt till ersättning för arbete å s. k. obekvämtid enligt samma grunder som statens tjänstemän. Av den kommunala polispersonalen åtnjuter f. n. endast polisen i Stockholm dylik ersättning.

Särskilda ersättningar för resor, lokaler m. m. Vid sina bedömanden av polismännens avlöningsförmåner har utredningen utgått från att allmänna resereglementet skall bli tillämpligt jämväl å den kommunala polispersonalen och att de särskilda föreskrifter, som kan bli erforderliga på grund av de speciella tjänstgöringsförhållandena inom polisväsendet skall utformas i anslutning till de specialföreskrifter, som utfärdats för olika statliga tjänstemannagrupper.

I fråga om ersättning för flyttningkostnad föreslår utredningen, att sådan ersättning skall tillkomma kommunal polisman, som förflyttats på grund av indragning av polistjänst eller eljest utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan. Ersättningen bör utgå enligt den statliga flyttningserättningskungörelsen (SFS 1953: 355).

Vad angår f. n. i viss utsträckning utgående ersättning åt polismän för tillhandahållande av cykel, bil, kontorslokal, skrivmaskin m. m. (betänkandet s. 52—54) anser utredningen, dels att ifrågavarande ersättningar principiellt bör avvägas så att de motsvarar vederbörandes verkliga kostnad för begagnande av egen cykel, bil etc., dels att ersättningarna bör fastställas

efter centrala förhandlingar. I den mån telefon i bostaden framstår såsom ett direkt tjänsteintresse, bör enligt utredningens mening polismaners kostnader för sådan telefon ersättas.

Kallortsstraktamente. Utredningen föreslår, att polisman, som på ort tillhörande högsta kallortsklassen fullgör tjänstgöring, vilken är av beskaffenhet att i särskilt hög grad utsätta honom för inverkan av ortens klimatiska förhållanden, må uppbära förutom kallortstillägg — sådant tillägg utgår regelmässigt redan nu — särskilt kallortsstraktamente med 75 öre för varje dag, då han fullgör sådan tjänstgöring. För rätten till dylikt straktamente har utredningen förordat villkor, motsvarande dem som enligt 21 § T Saar gäller vid tullstaten, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Tjänstedräkt och tjänstetecken m. m. Polislöneutredningens undersökningar har utvisat, att vissa polisdistrikt fullgör sin skyldighet att ombesörja polisens uniformering genom att tillhandahålla den uniformspliktiga personalen fri uniform. I exempelvis Stockholm har härvid för denna förmån fastställts ett visst värde. Om en polisman inte tar ut några persedlar under ett år, får han i stället ut ett kontant belopp motsvarande beklädnadsförmånens värde. Tar han endast ut en del persedlar, får han ut mellanskillnaden mellan kostnaden för dessa persedlar och nämnda värde. Som regel utbetalar polisdistrikten kontant beklädnadsersättning till polispersonalen. Sådan ersättning utgår på några få undantag när även till kriminalpolismän och annan icke uniformspliktig polispersonal.

Befattningshavare, vilkas anställningsvillkor reglerats i enlighet med NTR, uppbär i allmänhet beklädnadsbidrag med 528 kronor för år. Detta belopp är således det i städerna normalt gällande ersättningsbeloppet för polisman. Samma belopp tillämpas i flertalet köpingar. Till polissyster utgår som regel bidrag med 268 kronor för år. Till polismän, vilkas anställningsvillkor är anslutna till ARP, utgår beklädnadsbidrag med 312 kronor för år. I Stockholm utgår beklädnadsbidrag med 1 083 kronor till kommissarier och biträdande kommissarier, 771 kronor till icke uniformerade överkonstaplar, 624 kronor till kriminalkonstaplar och 312 kronor till polissystrar. Värdet av den fria beklädnadsförmånen för övriga polismän i Stockholm beräknas till 624 kronor för uniformerade överkonstaplar, biträdande överkonstaplar och konstaplar samt till 955 kronor för polismän med tjänstgöring såsom ryttare eller bilförare.

För den statligt anställda polispersonalen gäller det s. k. rabattsystemet enligt de allmänna bestämmelserna i 39 § Saar och 28 § T Saar.

Utredningen erinrar om att vissa statliga befattningshavare, nämligen överfurirer (högbåtsmän), underofficerare och officerare, är undantagna från tillämpningen av rabattsystemet men äger utfå skyddsbeklädnad enligt samma grunder som övriga statstjänstemän. Dessa befattningshavare erhåller enligt i T Saar närmare angivna grunder ekiperingshjälp samt eki-

peringsbidrag med visst belopp för år räknat. Detta system såväl som rabattsystemet avser blott att ge vederbörande tjänstemän ersättning för den merkostnad, som uniformsplikten medför för dem.

Polislöneutredningens ledamöter har varit eniga om att vid införandet av ett statligt lönesystem för polispersonalen merkostnadsprincipen självfallet bör gälla för denna personal.

Ehuru rabattsystemet otvivelaktigt medför vissa komplikationer i administrativt hänseende, har utredningen likväl funnit detta system vara att föredra framför bidragssystemet. Dels erbjuder det förstnämnda systemet bättre möjligheter att avpassa det allmännas bidrag till uniformskostnaderna efter den omfattning, i vilken polismännen använder uniform, dels ger systemet större rättvisa olika personalgrupper emellan. Utredningens majoritet har därför stannat vid att förordna rabattsystemet. Polisförbundets representant i utredningen har dock under återopande av den allmänna opinionen bland polispersonalen hävdadt, att bidragssystemet såsom sådant bör bibehållas.

S j u k v å r d. Utredningen har föreslagit, att för den kommunala polispersonalen rätt till sjukvård skall införas i enlighet med de statliga bestämmelser (41—48 §§ Saar), som gäller för lärare vid högre kommunala skolor m. fl.

6. Övergångsanordningar.

Utredningen har framhållit, att det föreslagna lönesystemet i flera avseenden innebär genomgripande förändringar i polismännens nuvarande anställnings- och avlöningsförhållanden, vilket nödvändiggör relativt omfattande övergångsbestämmelser. Jag torde här i korthet få redogöra för de av utredningen förordade grunderna för dylika bestämmelser.

Ordinarie polisman eller extra polisman med mer än 2 års anställning, som vid ett statligt reglementes ikraftträdande är anställd enligt av vederbörande polisdistrikt fastställda bestämmelser, skall beredas möjlighet att kvarstå å dessa bestämmelser.

Ordinarie eller extra polisman, som övergår till det nya reglementet men som är innehavare av tjänst, som med tillämpning av utredningens förslag kommer att sänkas till lägre lönegrad, skall övergångsvis få kvarstå i den hittills gällande lönegraden. I fråga om sådan ordinarie tjänsteman föreslås vidare, att han inte heller skall behöva vidkännas minskning i den årsmester, som nu tillkommer honom. Likaså skall ordinarie tjänsteman, som nu har bättre sjukvårdsförmåner än de nya bestämmelserna kommer att medföra, få bibehålla de för honom nu gällande.

Ordinarie polisman, som övergår på det nya lönereglementet, skall i förekommande fall skyddas mot kontant löneminskning genom ett personligt lönetillägg. Sådant lönetillägg föreslås skola minskas, i den mån tjänstemannen på grund av befordran eller eljest genom löneklassuppflyttning efter reglementets ikraftträdande erhåller högre lön.

Utredningen anser vidare, att polisman, som vid det nya reglementets ikraftträdande placeras i lönegrad med samma ordningsnummer som gällt för honom omedelbart dessförinnan, bör bibehållas vid gällande löneklassplacering och om han tillhör högsta löneklassen i lönegraden placeras i lönerum med utgångspunkt från den tidpunkt, då han placerats eller beräkningens ha blivit placerad i högsta löneklassen.

Vad angår löneklassplaceringen för polisman, som i samband med det nya reglementets ikraftträdande uppflyttas i högre lönegrad, anför utredningen bl. a. följande.

Närmast till hands skulle måhända ligga att tillämpa ett övergångssystem av det slag, som tillämpades vid den statliga tjänsteförteckningsrevisionen. Detta innebar, att vederbörande i den högre lönegraden erhöll motsvarande lönetur, som han haft i den lägre lönegraden, om hans tjänst icke höjdes mer än två lönegrader, men att han förlorade tre år i sin lönetur för varje överskjutande lönegrad. Med hänsyn till att polismännen i icke obetydlig utsträckning förlora vissa hittills utgående kontantbidrag, främst beklädnadsbidrag, skulle i så fall enligt grunderna för angivna löneturssystem s. k. parallell uppflyttning dock kunna i stor utsträckning medges, om höjningen omfattade högst tre lönegrader. Med hänsyn till att utredningens förslag i få fall medföra uppflyttning mer än tre lönegrader anser utredningen sig i enkelhetens intresse böra förorda, att parallelluppflyttning medgives vid övergång till högre lönegrad i samband med det nya reglementets ikraftträdande.

I övrigt föreslår utredningen, att övergångsbestämmelserna skall innehålla föreskrift om skyldighet för polisman, som övergår till det nya lönesystemet, att underkasta sig ändring i dessa bestämmelser i samma utsträckning som för statstjänstemän gäller i fråga om Saar.

Utredningen har slutligen berört en fråga, som inte är av löneteknisk art men som kan uppkomma vid ett genomförande av utredningens förslag. Tjänst i viss lönegrad, som uppflyttas till högre lönegrad, kan nämligen nu innehavas av polisman, som saknar kompetens för den högre tjänsten. Utredningen föreslår, att dispens bör medges sådan polisman, som på grund av genom praktik förvärvat kunskaper visat sig kunna sköta den högre tjänsten.

III. Yttrandena.

Såsom jag redan har nämnt, begränsar jag min redogörelse för de yttrandena, som har avgivits över polislöneutredningens betänkande, till att i huvudsak avse uttalanden av principiell natur. Beträffande de särskilda yttrandena, som har avgivits till överståthållarämbetet och länsstyrelserna, nämligen av 17 landsfogdar, 16 polismästare, 32 landsfiskaler, varav 1 landsfiskal-utmättningsman, 13 stadsfiskaler och 12 länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler lämnas endast vissa sammanfattande uppgifter om deras ställningstaganden till de viktigare principspörsmålen. Vid bedömandet av dessa yttranden bör hållas i minnet, att det f. n. finnes 18 polismäs-

tare samt 341 landsfiskaler och 42 stadsfiskaler, som är polischefer. Av tidigare angivna skäl anser jag mig inte böra här redovisa personalorganisationernas yttranden.

Vad till en början angår utredningens förslag till principer för ett nytt lönesystem och till normer för lönegradsplacering av polispersonal i lägre tjänstegrad än kommissaries har remissmyndigheterna i allmänhet tillstyrkt lönesystemet såsom sådant men ofta haft mer eller mindre långt gående erinringar mot lönegradsförslagen. Endast länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län ävensom 2 landsfogdar, polismästarna i Malmö och Göteborg samt 7 andra polischefer ställer sig allmänt sett avvisande till utredningens förslag. Detta ställningstagande synes dock huvudsakligen ha grundats på dessa myndigheters uppfattning om utredningens förslag i fråga om polispersonalens lönegradsplacering. Av innehållet i yttrandena i här förevarande delar torde jag få återge följande.

Statskontoret har inte funnit något att invända mot den principiella uppbyggnaden av det förordade systemet men hyser vad angår de för de olika befattningshavargrupperna föreslagna lönesättningsgrunderna den uppfattningen, att de lönegrader, som föreslagits utnyttjade, i en del fall är alltför höga i jämförelse med den lönesättning, som tillämpas för närmast motsvarande statliga befattningshavare. Vid lönesättningsfrågornas bedömande bör enligt statskontorets mening beaktas, att utredningsförslagen innebär betydande förbättringar för flertalet polismän av de s. k. sociala avlöningsförmånerna samt att polismännen i större utsträckning än hittills kommer att uppbära gottgörelse vid förordnande å högre tjänst och för övertidsarbete. Härtill kommer de föreslagna ersättningarna för beredskapstjänstgöring. Härefter anför ämbetsverket följande:

Utifrån nu anlagda synpunkter är statskontoret icke berett tillstyrka ett lagfästade av de förordade lönegradsserierna i oförändrat skick. Ämbetsverket håller sålunda före, att det bör vara tillfyllest, om såsom slutlönegrad upptages, för polismän inom konstapelsgraden lönegrad 15 och för polismän med överkonstapelsutbildning lönegraderna 19 och 21; den förra avsedd för ordningspolistjänst (eventuellt såväl ordnings- som kriminalpolistjänst) samt den senare för enbart kriminalpolistjänst. Härigenom skulle ock ernås en av behovet påkallad minskning i antalet lönegrupper inom de olika karriärerna, varvid särskilt må framhållas, att kriminalpolismännen enligt utredningens förslag skulle fördelas på ej mindre än fyra lönegrader.

Utredningens förslag, att polisman, som får vänta oskäligt länge på befordran till ordinarie tjänst i 15 lönegraden på grund av omständigheter över vilka han icke kan råda, skulle kunna befordras till Ce 15, avstyrkes av statskontoret, som av principiella skäl icke kan biträda en lönesättning på rent personliga grunder.

Stattpolisintendenten uttalar, att utredningens förslag om införande av ett statligt polislöneordnande, vilket i allt väsentligt skulle ansluta sig till bestämmelserna i Saar, synes vara en principiellt riktig lösning. De frågor,

som beröres i betänkandet, har statspolisintendenten funnit vara till övervägande del av förhandlingsteknisk natur, men då de äger principiell betydelse ur polisorganisatorisk synpunkt, har statspolisintendenten det oaktagt ansett sig böra ingå på ett bedömande av vissa i betänkandet framförda spörsmål. Härefter anför statspolisintendenten bl. a. följande.

Särskilt med hänsyn till den korta tid, som stått till utredningens förfogande, måste förslaget i och för sig betecknas såsom mycket förtjänstfullt, vilket icke hindrar att kritik kan riktas mot delar av detsamma.

Det är att beklaga att utredningen — tydligen i brist på tid — icke kunnat pröva någon av de kvantitativa mätmetoder, som numera stå till förfogande, ävensom att utredningen åtminstone delvis synes ha byggt sina värderingar på jämförelser med ett antal andra tjänstemannagrupper, vilkas utbildnings- och tjänstgöringsförhållanden enligt min mening icke — eller i varje fall till mycket ringa del — möjliggöra anställande av jämförelse. Även om erfarenheterna av de kvantitativa mätmetodernas tillförlitlighet måhända ännu äro relativt begränsade, torde en komparativ användning av en sådan metod förmodligen kunnat bidra till att rikare belysa polisarbetets natur och säregna ställning i jämförelse med andra tjänstemannagrupper. Av betänkandet kan icke utläsas i vilken mån utredningen vid sitt övervägande av polispersonalens lönegradsplacering tagit hänsyn till löneställningen hos de angivna tjänstemannagrupperna. Att ett dylikt hänsynstagande emellertid förekommit synes framgå av betänkandet, och av argumenteringen kan man icke undgå att bibringas den uppfattningen att utredningen i sin naturliga strävan att finna beröringspunkter mellan polispersonalen och andra grupper icke tillräckligt beaktat polispersonalens särskilda förhållanden.

Vid en jämförelse mellan polistjänsten och andra grenar av samhällsverksamheten betänks det klart, att polistjänsten intager en särställning, vilket sammanhänger med polisens uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i samhället. På en polisman måste ställas det kravet att han äger goda karaktärsegenskaper och en grundlig utbildning för de grannliga uppgifter samhället pålagt honom. I de av chefen för inrikesdepartementet meddelade anvisningarna till den allmänna polisinstruktionen anföres härom: »Polismannen är en samhällets förtroendemän och tjänare, en medborgare som på övriga medborgares vägnar och till deras och samhällsgemenskapens bästa fullgör sina uppgifter och utövar sina befogenheter». I polistjänstens natur ligger att den enskilde polismannen måste förfoga över vissa tvångsmedel, vilkas användande kunna medföra betydande ingrepp i den enskilde medborgarens frihet. De stora krav samhället anser sig böra ställa å den enskilde polismannens karaktärsegenskaper kommer bland annat till uttryck i gällande anvisningar för länsstyrelserna rörande tillvägagångssättet vid rekrytering av polispersonal. Häri uttalas, att endast sådana personer, som erhållit goda vitsord om sin allmänna lämplighet och befunnits ha en sådan inställning till vår demokratiska samhällsordning att de kunna förväntas under alla förhållanden komma att tillförlitligt fullgöra sin tjänsteplikt, böra vid nyanställning godtagas som polismän. Erinras här även om det förhållandet att polispersonalen såsom knappast någon annan tjänstemannagrupp fullgör sitt grannliga och oftast föga uppskattade arbete inför allmänhetens ögon. Detta medför särskilda påfrestningar för polispersonalen, vilket även måste beaktas vid en bedömning av denna personals tjänstgöringsförhållanden. En utredning skulle säkerligen även utvisa, att polispersonalen löper större personliga risker än de flesta andra tjänstemanna-

grupper. Slutligen kan erinras om att varje polisman, även då han är tjänstefri, är skyldig att, om det för polisverksamhetens behöriga fullgörande finnes oundgängligen nödvändigt, efter förmans order inträda i tjänstgöring samt att å ort inom anställningsområdet självant ingripa till ordningens och säkerhetens tryggnad. Därtill kommer, att varje polisman är skyldig att, då han är tjänstefri och åtnjuter semester, hålla sin förman underrättad om var han kan träffas under ledigheten. Så vittgående inskränkningar i den personliga rörelsefriheten torde knappast åvila någon annan tjänstemannagrupp.

I fråga om lönesättningen för olika befattningshavaregrupper framför statspolisintendenten särskilt starka betänkligheter mot den för polisaspiranterna föreslagna lönegradsplaceringen som statspolisintendenten anser vara för låg för att möjliggöra en fullgod rekrytering.

Statens lönenämnd vill inte motsätta sig ett genomförande av polislöneutredningens förslag beträffande polispersonal i högst överkonstapels grad, även om enligt nämndens mening de föreslagna riktlinjerna för lönegradsplaceringen i vissa fall inte lämnar tillräcklig ledning för valet av lönegrad. Nämnden vill emellertid allmänt framhålla, att en jämförelse mellan de av polislöneutredningen föreslagna lönegradsplaceringarna och de lönegradsplaceringar, som gäller för närmast jämställda statliga tjänstemannagrupper, synes utfalla till polispersonalens fördel. I varje fall anser lönenämnden sig kunna konstatera, att den för polispersonalen föreslagna lönenivån inte är för låg. Lönenämnden, som säger sig väl inse svårigheten att uppgöra inplaceringsnormer av sådan art, att de otvetydigt anger placeringen av varje enskild tjänst, framhåller dessutom, att de av utredningen uppdragna riktlinjerna särskilt i fråga om personalen i konstapelskarriären synes lämna relativt stort utrymme för val av olika lönegrader för tjänster med ensartade arbetsuppgifter. *En ledamot av lönenämnden* har anslutit sig till de lönegradsplaceringar som utredningen föreslagit, i så måtto att de ansetts kunna läggas till grund vid kommande förhandlingar mellan vederbörande parter.

Överståthållarämbetet har, med hänsyn till att polislönefrågan skulle bli föremål för förhandlingar, inskränkt sig till att göra vissa principiella uttalanden närmast i anslutning till vad som beträffande förslaget anförts av polismästaren i Stockholm. Härvid har ämbetet inledningsvis betonat angelägenheten av att själva reglementet ges en sådan utformning, att tillbörlig hänsyn kan tagas till föreliggande olikheter i organisation och tjänstgöringsförhållanden inom skilda polisdistrikt.

Överståthållarämbetet har vidare ansett sig böra påtala ensidigheten i urvalet av de tjänstemannagrupper, varmed jämförelse gjorts, vilket medfört att jämförelser kommit att avse endast vissa mycket begränsade delar av polisarbetet. Ämbetet framhåller bl. a., att polisen under sin utredande och brottsförebyggande verksamhet i stor utsträckning får taga befattning med frågor inom social- och ungdomsvården, varför en jämförelse även med de där anställda befattningshavarna hade varit motiverad.

I fråga om lönesättningen för polispersonalen uttalar överståthållarämbetet bl. a., att slutlig ställning till förslaget inte bör tas utan ett närmare övervägande av möjligheterna att med den föreslagna lönesättningen sörja för en fullgod rekrytering av polismannabanan i konkurrens med övriga yrken. I anslutning därtill uttalar ämbetet, att för polisycket begynnelselönen spelar en större roll än för flertalet andra yrken, eftersom rekryteringsåldern är så hög, att polisaspiranten i allmänhet kommit ut i förvärvsarbete efter avslutad skolgång. Ämbetet säger sig dela av polismästaren i Stockholm uttalade farhågor för poliskårens framtida rekrytering vid en lönesättning som den föreslagna.

Beträffande värderingen av de olika polistjänsterna framhåller överståthållarämbetet bl. a., att vid jämförelse mellan tjänster å olika orter måste beaktas i vilken omfattning en polisman regelmässigt tas i anspråk för ingripanden av olika slag och vilka risker han normalt löper att ställas inför uppgifter av särskilt svärbemästrat slag, samt att de arbetsuppgifter, som ankommer på den fotpatrullerande personalen, inte bör undervärderas. Härutöver framhåller överståthållarämbetet, att avsevärda praktiska olägenheter nödvändigtvis måste följa med en stark differentiering av konstapels-tjänsterna inom samma polisdistrikt.

Därest en gemensam löneplan skall tillämpas för hela riket, anser överståthållarämbetet i likhet med polismästaren, att det övervägande antalet konstapelstjänster i Stockholm bör placeras i högsta lönegraden. Ämbetet ifrågasätter emellertid, om inte för huvudstadens vidkommande en särskild löneplan för all där stationerad polispersonal bör upprättas med beaktande av inte bara de särskilda krav polistjänsten i en storstad som Stockholm ställer på sina utövare utan även löneförmånerna för närmast jämförliga befattningshavare i stadens tjänst liksom också löneläget på arbetsmarknaden i övrigt.

Länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Jönköpings, Kalmar, Hallands, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län har i princip tillstyrkt utredningens förslag såsom underlag för en lönereglering för polispersonalen. Även *länsstyrelserna i Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Örebro, Jämtlands och Norrbottens län* har godtagit förslaget såsom grund för löneregleringen, men de har i likhet med flertalet av nyssnämnda länsstyrelser framfört erinringar mot förslaget i olika hänseenden. *Länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län*, vilka såsom förut nämnts intagit en allmänt avvisande ställning till förslaget, samt *länsstyrelserna i Älvsborgs och Skaraborgs län* har uttryckligen förklarat, att de anser att en överarbetning av förslaget är påkallad.

Beträffande länsstyrelsernas yttranden må här i övrigt nämnas följande.

Länsstyrelsen i Stockholms län har avstått från att gå in på förslagets sakliga detaljer med hänvisning till att det skulle bli föremål för förhandlingar med vederbörande personalorganisation. Av samma skäl har *läns-*

styrelserna i Gotlands, Jönköpings, Älvsborgs, Örebro och Västernorrlands län endast uttalat sig om vissa delar av utredningens förslag.

Länsstyrelserna i Södermanlands, Jönköpings, Kristianstads och Älvsborgs län har i sina yttranden framfört mera allmänna synpunkter på lönenivån för polispersonalen. Länsstyrelsen i Södermanlands län anför sålunda följande.

På grund av polisväsendets samhällsviktiga uppgifter, vilka med tiden blivit alltmer arbetskrävande och svårbemästrade, samt den därav betingade nödvändigheten av att, i större utsträckning än nu synes vara möjligt, till polisväsendet knyta väl kvalificerad personal, finner länsstyrelsen det angeläget, att löneläget bestämmas med hänsyn härtill och så att vid lönesättningen rimliga anspråk från personalens sida bli tillgodosedda. Sålunda bör enligt länsstyrelsens mening i intet fall någon försämring komma i fråga av det löneläge, som vissa grupper redan uppnått. För främjande av en god rekrytering till polismannabanan torde det vara av särskild betydelse, att de vanligaste sluttjänsterna erbjuda tillfredsställande löneförmåner.

Lönernas betydelse för rekryteringen betonas även av länsstyrelserna i Skaraborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län är ense med utredningen om att polispersonalen bör inordnas i ett lönesystem, som möjliggör att avlöningsförmånerna avväges efter enhetliga normer och att dessa normer utformas i enlighet med det statliga avlöningsreglementet. Den av utredningen förordade vidgade differentieringen av lönegradssystemet för polisväsendet är enligt länsstyrelsens mening av största betydelse framför allt såsom stimulus till en kvalitativt sett mera tillfredsställande rekrytering i en tid, då samhället ställer allt större krav på polisen. Den av utredningen använda metoden att sätta lönerna i relation dels till arbetsuppgifternas svårighetsgrad i enlighet med den upprättade göromålsförteckningen och dels till de olika typerna av polisdistrikt föranleder i princip ingen erinran från länsstyrelsens sida. Länsstyrelsen ifrågasätter dock om det är organisatoriskt lämpligt att ha ordinarie poliskonstaplar uteslutande sysselsatta med enklare polisgöromål.

I övrigt har länsstyrelsen i Kopparbergs län anlagt bl. a. följande synpunkter på utredningens förslag och de praktiska verkningarna vid dess eventuella genomförande.

Beträffande de rena ordningspolistjänsterna och de blandade tjänsterna har från polispersonalhåll anmärkts att förslaget skulle innebära en del inkonsekvenser. Sålunda har, bland annat, påpekats att en överkonstapel i exempelvis Ludvika stad, där det finns elva ordinarie poliskonstaplar och två kriminalkonstaplar, vilka samtliga lyda under denna överkonstapel, skulle enligt förslaget placeras i lönegraden Ca 21 såsom förste polisassistent. Denne överkonstapel torde icke kunna mobilisera mer än på sin höjd tre eller fyra ordningspoliskonstaplar och de två kriminalkonstaplarna i ett skift. En överkonstapel i en större stad av exempelvis Faluns storlek — med tre överkonstaplar och där manskapsstyrkan vid varje skift högst uppgår till åtta ordningspoliskonstaplar och två utredningsmän — skulle däremot endast bli placerad i lönegraden Ca 19 såsom polisassistent. Vad som sålunda

anförts utgör enligt länsstyrelsens mening ingen inkonsekvens. Det synes skäligt att överkonstapeln i Ludvika skall placeras i högre lönegrad än överkonstapeln i Falun, eftersom den förre dels personligen handhar de svåraste kriminalpolisutredningarna och dels utövar den omedelbara ledningen av polisverksamheten i distriktet under polischefen och sålunda kan sägas ha uppgifter som till stor del överensstämma med en kommissaries.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller, att det är av yttersta vikt, att den svenska poliskåren med sina viktiga uppgifter i fråga om rättsordningens upprätthållande ej med fog skall kunna göra gällande, att den underbetalas i jämförelse med andra yrkesgrupper med en i stort sett likvärdig ställning inom administrationen. I anledning av de av utredningen gjorda jämförelserna med bl. a. bevakningspersonalen vid tullverket uttalar länsstyrelsen bl. a. följande.

Helt naturligt är det synnerligen svårt att mot varandra rättvist väga olika statliga och kommunala yrkesgruppers arbetsprestationer i avsikt att därmed få en säker riktpunkt för en skälig avvägning av löneförmånerna mellan den ena eller andra gruppen. För att rätt kunna bedöma de förhållanden, som böra vara avgörande vid dylika ställningstaganden, erfordras en konkret kännedom om den dagliga arbetsrutinen. Länsstyrelsen anser det därför också omöjligt att bilda sig en bestämd mening om huruvida polislöneutredningens jämförelser i detta avseende är helt rättvisande.

Om 13 lönegraden fastställes såsom lägsta ordinarie konstapelsgrad, bör enligt länsstyrelsens mening en generell regel finnas, som i vissa fall öppnar möjlighet för en förtjänt polisman att — i avbidan på befordran till högre ordinarie tjänst — efter viss tid uppflyttas till Ce 15.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har efter sin granskning av polislöneutredningens förslag kommit till den uppfattningen, att förslaget icke lämpligen kan läggas till grund för ett polislöneordning. En omarbetning av förslaget anses därför böra komma till stånd. I samband därmed framhåller länsstyrelsen, att det ur allmän synpunkt är av stor vikt att man snarast kommer till rätta med de nuvarande osäkra löneförhållandena inom polisväsendet. I övrigt framför länsstyrelsen i huvudsak följande principiella synpunkter i anledning av förslaget.

Någon närmare redovisning har icke lämnats för hur jämförelsen mellan olika personalgruppers arbetsuppgifter utförts. Detta måste betraktas som en beklaglig brist. Redan på denna grund försvåras ett ställningstagande till betänkandet. Då dessutom beröringspunkterna mellan de av utredningen undersökta statliga tjänstemannagrupperna och polisen äro obetydliga, blir värdet av jämförelsen ringa. Det måste beaktas, att polispersonalen med hänsyn till sina mångskiftande arbetsuppgifter, som omspanna flertalet samhällsområden, utan tvekan intager en särställning.

Då det gäller polispersonalens lönegradsplacering, vill länsstyrelsen till en början framhålla betydelsen av att väl kvalificerade krafter i erforderlig utsträckning söka sig till polisväsendet. Det är därför synnerligen angeläget att polislönerna bestämmas så att en god rekrytering möjliggöres. Det kan med fog ifrågasättas om utredningens förslag fyller vad som i detta avseende krävs. Ett exempel härpå utgör den av utredningen föreslagna aspirantlönen, Cf 11, som måste anses alltför låg. Landsfogden har upplyst, att

rekryteringen av polispersonal till länets landsbygd sedan år 1947 varit ett svårt problem. Inför det skriande behovet av personal har man mången gång fått sänka kraven på allmänbildning. Det är länsstyrelsen bekant att även för städernas vidkommande rekryteringssvårigheter föreligga.

Utredningen har i förslaget till lönegradsplacering differentierat lönerna inom de olika tjänstegraderna på grundval av arten av befattningshavarnas arbetsuppgifter. Sålunda ha befattningshavarna i konstapelsgraden fördelats på tre lönegrader. En differentiering, verkställd på sätt i förslaget skett, måste avsevärt försvåra polispersonalens utnyttjande och medföra betydande olägenheter vid organiserandet och ledandet av polisarbetet. Det differentierade förslaget synes även vara ogynnsamt för polismännen på landsbygden och i de mindre städerna. Rättvisan kräver att personalen i konstapelsgraden placeras i gemensam lönegrad. Länsstyrelsen ifrågasätter om den föreslagna uppdelningen över huvud taget är genomförbar. Icke blott av praktiska skäl utan även principiellt synes man i stället böra eftersträva enhetlighet i löneavseende för varje tjänstegrad.

Ett lönesystem för polisen synes lämpligen böra uppbyggas med utgångspunkt från lönen åt ordinarie poliskonstapel. Särskild omsorg måste därför ägnas åt bestämmandet av de ordinarie poliskonstaplarnas löneförmåner. Dessa böra enligt länsstyrelsens uppfattning avvägas med hänsyn till att, såsom tidigare framhållits, en poliskonstapels arbete icke kan begränsas till göromål av viss bestämd svårighetsgrad utan måste omfatta alla på en befattningshavare i konstapelsgraden ankommande uppgifter.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har såsom molivering för sitt yrkande om en överarbetning av utredningens förslag anfört bl. a. följande.

Länsstyrelsen finner det uppenbart, att då fråga blir om en statlig lönesättning för polispersonalen denna lönesättning måste ske med utblick över lönesättningen för andra personalgrupper, vilka kunna ha arbetsuppgifter och en ansvarsställning i viss mån likartade med polisens. Men å andra sidan får man icke draga allt för långt gående slutsatser av en sådan jämförelse. De särskilda förhållanden, som råda beträffande polisen, måste också vederbörligen beaktas.

I fråga om polisens verksamhet bör uppmärksammas att denna utövas under ständig kontakt med allmänheten. Detta medför, att stora krav måste ställas på personalen särskilt i fråga om personlig omdömesförmåga, lugnt uppträdande och takt. Redan vid rekryteringen bör stor uppmärksamhet ägnas åt dessa omständigheter. Vidare bör man också uppmärksamma, att arbetets art är sådan, att det kan medföra starka personliga påfrestningar och stort obehag för den enskilde polismannen, vilket medför, att yrket i och för sig ej är särdeles lättrekryterat. Polisarbetets beskaffenhet och de krav, som detta arbete ställer på de enskilda befattningshavarna, motivera enligt länsstyrelsens mening, att polisens allmänna löneläge lägges på en nivå, som kan te sig relativt hög i förhållande till andra tjänstemannagrupperns lönenivå. Om man vill tillgodose en god rekrytering till polisen, synes det länsstyrelsen angeläget, att så blir förhållandet.

Då man — som för närvarande är förhållandet — rekryterar polispersonalen vid en så relativt hög ålder som vid 21 år, måste man, därest man vill nå en tillfredsställande rekrytering, anpassa begynnelselönen så att den kan bli lockande även för duglig och ambitiös ungdom, som redan nått goda inkomster. Eljest finnes risk för att yrket endast lockar sådana som icke funnit sig tillrädda i förvärvslivet.

Likaså finner länsstyrelsen den föreslagna ersättningen åt polisaspiranterna vid genomgång av polisskolans konstapelsklass alltför snävt tillmätt.

En differentiering av konstapelsgraden på tre olika lönegrader med utgångspunkt från göromålens svårighetsgrad synes länsstyrelsen med hänsyn till vad som anförs av de hörda instanserna ytterst svårt att genomföra. Under alla omständigheter synes — åtminstone i storstäderna och angränsande polisdistrikt — en sådan fördelning ske på de olika lönegraderna att praktiskt taget alla polismän kunna räkna med att komma upp i den högsta lönegraden.

Polismästarna i Malmö och Göteborg ställer sig i huvudsak avvisande mot utredningens förslag och även *polismästaren i Stockholm* är starkt kritisk mot detsamma, medan *polismästaren i Norrköping* tillstyrker det. Även *polismästaren i Hälsingborg* intar en positiv ställning till förslaget.

Av från *polischeferna i övrigt* avgivna yttranden framgår, att 19 polischefer ansett, att den av polislöneutredningen föreslagna lönesättningen generellt sett är för låg. Så är även fallet med 7 av de *landsfogdar*, som avgivit eget utlåtande över betänkandet.

Av de i frågan hörda *länsavdelningarna av föreningen Sveriges landsfiskaler* finner 6 den föreslagna lönesättningen genomgående för låg.

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund tillstyrker, att polislöneutredningens förslag lägges till grund för den fortsatta behandlingen av polispersonalens anställningsvillkor och anför därutöver i huvudsak följande.

Styrelsen anser ett statligt avlöningsreglemente för polispersonalen som ett steg på vägen till ett förstatligande av polisväsendet, i varje fall i de medelstora och mindre polisdistrikten, en uppfattning som i positiv riktning påverkar styrelsens inställning till väsentliga delar av förslaget.

För de kommunala myndigheterna skulle det helt naturligt vara administrativt enklare, om ett statligt avlöningsreglemente för polispersonalen kunde i huvudsak ansluta sig till bestämmelserna i de kommunala avlöningsreglementena. Härför talar också förhållandet till de andra kommunalanställda tjänstemannagrupperna. Det oaktat tillstyrker styrelsen utredningens förslag, att de allmänna anställningsvillkoren anpassas efter gällande bestämmelser i Saar och T Saar. Utöver de av utredningen angivna skälen för denna ståndpunkt har styrelsens uppfattning rörande huvudmannaskapet för polispersonalen i hög grad inverkat på styrelsens ställningstagande. Ju bättre överensstämmelse som kan uppnås emellan polispersonalens avlöningsreglemente och statliga tjänstemäns reglementen, desto enklare bör en övergång te sig från ett kommunalt till ett statligt huvudmannaskap.

Till följd av de föreslagna allmänna anställningsvillkoren erhåller inte minst landsbygdens polispersonal en rad förbättringar av nuvarande villkor, t. ex. i fråga om vikariatsersättning, övertidsersättning, beredskapsersättning, semester och förmånerna vid sjukdom. Det är därför anmärkningsvärt, att polispersonalen enligt utredningens förslag härutöver erhåller sådan lönegradlyftning och sådana befordringsmöjligheter, att »sedan förslaget genomförts, praktiskt taget all polispersonal torde komma att vid pensionsålderns inträde befinna sig i högre lönegrad än hittills varit fallet». Kommer därtill, att polispersonalen enligt förslaget får lön eller arvode samt traktamente under utbildningstiden vid polisskolan, synes utredningen enligt styrelsens mening ha värderat polisarbetet i överkant.

Enligt utredningens förslag skulle polisassistenttjänster i lönegrad 19 inrättas i landsbygdsdistrikt, där den egentliga polisverksamheten kräver 3—8 man, polisassistenten själv inräknad. Styrelsen anser sig icke kunna tillstyrka denna generella regel, emedan den medför inrättande av 19-lönegradstjänster i så pass små och lugna distrikt, att det förekommande mera kvalificerade utredningsarbetet torde kunna utföras med hjälp av den förstärkta statspolisen.

Styrelsen berör även vissa spörsmål, som har samband med frågan om införande av ett statligt polislönereglemente.

Ett genomförande av de föreslagna riktlinjerna för ett avlöningsreglemente innebär, att personalen kan få rätt till övertids- och beredskapsersättning, ersättning för obekvämt arbetstid, särskild nattersättning o. dyl. i en större utsträckning än tidigare. De av polischefen utfärdade arbetstidsbestämmelserna få härigenom än större ekonomiska konsekvenser än tidigare. Det är därför synnerligen angeläget, att gränsdragningen mellan polischefernas och kommunala myndigheternas befogenheter blir bättre klarlagd och gjord så, att de anslagsbeviljande myndigheterna få tillräcklig kontroll över kostnaderna för polisverksamheten.

Även om polispersonalens pensionering på grund av innehållet i direktiven för utredningen icke kunnat tagas upp av denna och av utredningen sammankopplas med förslaget till avlöningsreglemente, förutsätter styrelsen att detta sker vid de kommande förhandlingarna med polisförbundet, så att den personal, på vilket det nya avlöningsreglementet vinner tillämpning, skall vara skyldig att utan särskild kompensation underkasta sig ändring i gällande pensionsbestämmelser.

För polispersonalen gälla dels minimibestämmelserna i polislöneförordningen och dels för vissa grupper SPA-reglementet och för andra de av stadsförbundet och landskommunernas förbund rekommenderade normalpensionsreglementena. Detta förhållande medför en administrativ komplicerad och enligt styrelsens mening en sakligt omotiverad särställning för polispersonalen i pensionsavseende. Såvida de väntade generella statliga pensionsbestämmelserna icke kunna träda i kraft redan den 1 januari 1954, får styrelsen föreslå, att — i avvaktan på tillkomsten av dessa — polislöneförordningens bestämmelser om pensionerna upphävas.

Styrelsen för Svenska landstingsförbundet har erinrat, att enligt 3 § lagen om polisväsendet i riket landsting kan anställa polismän till förstärkning av den för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet avsedda polispersonalen inom landstingsområdet samt att vid tillkomsten av nämnda lag särskilt av vederbörande landsting organiserat polisväsen fanns i ett par landstingsområden. Med hänsyn till att dessa polisorganisationer nu utvecklats och till utvecklingen på polisväsendets område under de gångna åren finner styrelsen landstingens medverkan inte påkallad i fortsättningen och föreslår, att 3 § lagen om polisväsendet skall utgå. Enligt styrelsens mening berör således inte polislöneutredningens förslag landstingen och styrelsen har ansett sig kunna underlåta att taga ställning till detsamma.

Styrelsen för Svenska stadsförbundet tillstyrker, att polislöneutredningens förslag lägges till grund för det fortsatta arbetet på ett polisavlöningsreglemente under förutsättning att vissa modifikationer i förslaget företages och att vissa andra av styrelsen framförda synpunkter iakttagas. De av

styrelsen yrkade modifikationerna avser främst en minskning av antalet föreslagna befordringstjänster för polispersonalen. En dylik åtgärd anser styrelsen erforderlig för att den eftersträvade likställigheten med statliga tjänstemannagrupper skulle nås. Av samma skäl bör enligt styrelsens mening polispersonalens förmånsställning i olika pensionshänseenden snarast avvecklas.

Till närmare klarläggande av styrelsens avgivna yrkanden och övriga av styrelsen anförda synpunkter må här lämnas följande sammandrag av styrelsens yttrande.

Om man med ledning av utredningens egna beräkningar rörande resultatet av förslaget till lönegradsplacering undersöker befordringsmöjligheterna på polisbanan enligt förslaget, visar det sig, att mot 3 tjänster i lönegrad 13 eller 15 svara ungefär 2 tjänster i lönegrad 17 eller högre. I de fyra största städerna visar siffrorna ett ännu märkligare resultat; där är tjänsterna i lönegrad 17 och högre t. o. m. flera än sammanlagda antalet tjänster i lönegrad 13 och 15. Även om man flyttar ned gränsen mellan befordrade och obefordrade och alltså räknar tjänsterna i lönegrad 15 till befordringstjänster, får man för tullbevakningspersonalen endast en befordringstjänst på fyra obefordrade. Om man även för polispersonalen räknar tjänsterna i lönegrad 15 till befordringstjänsterna, får man ej mindre än fem befordringstjänster på en obefordrad.

Det anförda torde visa, att utredningen i sin i och för sig lofvärda strävan att söka utforma ett elastiskt lönesystem, vari skulle kunna tagas hänsyn till varierande arbetsuppgifter och därmed även tillgodoses önskemålet om ökade befordringsmöjligheter, skjutit över målet. Tydligt beror detta på att villkoren för inplacering i högre lönegrad blivit alltför generösa. I de fall, då dessa villkor avser antalet underställda befattningshavare, bör därför detta antal höjas. Samtidigt måste understrykas vad utredningen anför om att sådana antalsbeteckningar måste vara ungefärliga; eljest skulle den överordnade kunna tänkas åtminstone omedvetet få ett visst intresse av en personalökning.

Såsom anförts i flera från städer inkomna yttranden innehåller förslaget icke alltid så klara kvalifikationsgränser mellan de olika lönegraderna, som borde vara erforderliga för att möjliggöra den eftersträvade enhetliga inplaceringen olika polisdistrikt emellan. Styrelsen är väl medveten om de svårigheter som förelegat och vågar tro, att förslaget trots sin på denna punkt något diffusa karaktär skall kunna kompletteras så att det kan tillämpas utan att enhetligheten brytes. Beträffande den i lönegrad 17 föreslagna tjänsten såsom 1:e poliskonstapel måste styrelsen dock ifrågasätta, huruvida förslaget går att tillämpa på det sätt utredningen tydligt tänkt sig. Såsom framhållits i flera städers yttranden torde det oftast förhålla sig så, att polismännen från tid till annan sysselsättes med olika arbetsuppgifter och att de härvid även får växla mellan vad utredningen betecknat såsom enkla, normala och svårare göromål. Vidare synes det vara vanligt att äldre polismän efter att kanske ha sysslat med svårare arbetsuppgifter får mera stadigvarande ägna sig åt lättare göromål. Båda dessa faktorer bidrar till att man måste ställa sig tveksam till förslaget om förste konstapeln, som ju förutsattes genomgående och väsentligen syssla med särskilt krävande uppgifter.

Förslaget att anpassa polispersonalens sociala förmåner efter statliga reglementsbestämmelser har kritiserats i flertalet av inkomna yttranden, där man uttryckt oro för konsekvenserna av att på så sätt en stor kommunal

arbetstagargrupp skulle få bättre förmåner än de övriga. På några håll har man dock velat se detta förslag såsom en förberedelse till polisväsendets förstatligande och därför funnit det kunna accepteras såsom ett provisorium.

Mellan pensions- och arbetstidsfrågornas läge föreligga stora likheter. Utredningen har på angivna skäl föreslagit skyldighet för den, på vilken det nya reglementet vinner tillämpning, att vara underkastad ändring i gällande arbetstidsförhållanden. Exakt motsvarande skäl — andra bestämmelser än statens har konstaterats gälla för polisen men en utredning i ärendet pågår — talar för att enahanda skyldighet stadgas beträffande gällande pensionsbestämmelser. Styrelsen måste beteckna det som angeläget, att en sådan skyldighet blir stadgad.

Under förutsättning att dessa styrelsens yrkanden tillgodoses, har styrelsen i princip ingen erinran mot att de statliga reglementsbestämmelserna blir tillämpliga för polisen. Styrelsen vill dock framhålla, att polispersonalen härigenom kommer att beredas nya eller ökade förmåner, som med all sannolikhet representerar ett betydande ekonomiskt värde.

Styrelsen för stadsförbundet har även berört ett flertal frågor som avser eller sammanhänger med tillämpningen av det nya lönesystemet. Sålunda efterlyser styrelsen ett klarläggande av frågan, i vad mån de polisiära organens åtgärder kan binda kommunerna i ekonomiskt avseende och detta särskilt i fråga om tolkningen och tillämpningen av ett statligt polislönelemente. För egen del finner styrelsen riktigast att förutsätta, att tolkningsrätten skall — efter samråd enligt lokal praxis med kommunens lönemynighet och med ledning av de tillämpningsföreskrifter som Kungl. Maj:t kan finna erforderliga — tillkomma det kommunala organ, som utbetalar löner m. m., och att detta organ härvid skall ha frihet att utan hinder av eventuell attest av polischefen pröva, huruvida dennes uppfattning innebär en riktig tolkning av reglementet.

I detta sammanhang riktar styrelsen även uppmärksamheten på spörsmålet, huruvida förhandlingar med kommuner skall kunna påfordras i ärenden rörande lönegradsplacering av polistjänster.

Slutligen uttalar styrelsen för stadsförbundet, att i avvaktan på generella statliga pensionsbestämmelser för polispersonalen polislöneförordningens pensionsbestämmelser, d. v. s. numera alla kvarstående bestämmelser i förordningen, bör avskaffas, då de innebär vissa sakligt omotiverade avsteg från det med samtliga kommunala personalorganisationer överenskomna normalpensionsreglementet.

Till närmare utveckling av sina synpunkter på denna fråga anför styrelsen bl. a. följande.

Den för över 25 år sedan tillkomna polislöneförordningen ansågs på sin tid erforderlig för att garantera en viss minimistandard åt polispersonalen. Organisations- och förhandlingsväsendets utveckling sedan dess har uppenbarligen helt undanryckt de förutsättningar, på vilka förordningen byggts. Även pensionsväsendets utveckling har medfört, att polislöneförordningens pensionsbestämmelser icke längre äro tidsenliga. När numera en förhandlingsöverenskommelse om ett pensionsreglemente träffas, har man därför rätt att utgå från att den väl tillgodoser de anställdas berättigade intressen,

även om den på enstaka punkter ej skulle nå upp till minimiregler, som tidigare ansetts erforderliga.

Om polislöneförordningen icke upphäves, komma polismännen i ett förmånligare läge än andra kommunala tjänstemän. Dessutom innebär det avsevärda komplikationer, om man vid handhavandet av ett som en enhet uppbyggt pensionsystem skulle vara tvungen att ideligen ta hänsyn till faktorer, som grunda sig på andra idéer än dem som ligga bakom normalpensionsreglementet.

Relationerna mellan lönerna för olika grupper av polispersonal har tagits upp till behandling i några yttranden.

Sålunda har *statspolisintendenten* framhållit det enligt hans mening olyckliga däri att ordningspolisbefälet placerats i sämre löneläge än befälet vid kriminalpolisen. Statspolisintendenten anför härom följande.

Här har utredningen enligt min mening gjort sig skyldig till en betydande underskattning av ordningspolisbefälets vikt och betydelse i polisorganisationen. Ordnings- och kriminalpolisens rekryteras gemensamt och personalen befordras i viss utsträckning inom både ordningspolisen och kriminalpolisen. Därest utredningens förslag skulle genomföras oförändrat, har man grundad anledning förmoda att de bästa polismännen komma att söka sig till kriminalpolisen. Detta skulle få till följd att ordningspolisens befälstjänster skulle bli sämre rekryterade än kriminalpolisens tjänster och att den nu rådande likställheten mellan de båda verksamhetsgrenarna skulle försvinna. Tillbakasättandet av ordningsöverkonstaplarna i lönehänseende kan dessutom komma att medföra motsättningar mellan ordnings- och kriminalpolisen, vilket för polisväsendet som sådant skulle vara mycket otillfredsställande. Det bör även uppmärksammas, att kriminalöverkonstaplarna tidigare allmänt varit placerade i högre lönegrad än ordningsöverkonstaplarna, ett missförhållande som lyckligtvis undanröjts genom löneregleringarna under det sistförflutna decenniet.

Även *överståthållarämbetet* och *polismästaren i Stockholm* framhåller angelägenheten av att befälet vid ordningspolisen erhåller samma befordringsmöjligheter som befälet vid kriminalpolisen.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län uttalar — i likhet med landsfogden i länet — viss tveksamhet inför den föreslagna lönesättningen för den uniformerade personalen.

Länsstyrelsen i Kalmar län har gett uttryck åt den uppfattningen, att vid jämförelse mellan olika kategorier polismän kriminalpolispersonalen bör tillerkännas en förmånligare lönegradsplacering än den av utredningen förordade. Liknande synpunkter har framförts av *länsstyrelserna i Gotlands, Blekinge, Västmanlands och Kopparbergs län* samt 4 *landsfogdar*.

7 *polischefer* anser, att utredningen undervärderat ordningspolisarbetet, medan 5 *polischefer* hävdar, att kriminalpolisarbetet har undervärderats.

Länsstyrelserna i Malmöhus och Hallands län samt 3 *landsfogdar* och 6 *polischefer* har inte funnit skälen för uppvärdering i viss omfattning av radiobiltjänsten i förhållande till fotpatrulleringsverksamheten bärande. Därvid har bl. a. framhållits, att en radiobilbesättning i regel utgöres av

två konstaplar, som har möjlighet att samråda dels med varandra, dels per radio med den personal på polisstationen, som dirigerar radiobilen. En fotpatrullerande konstapel har däremot ingen att samråda med utan måste fatta sina beslut på egen hand icke sällan inför trycket av en omgivande missnöjd allmänhet.

Länsstyrelsen i Blekinge län framhåller, att enligt utredningens förslag befattningshavarna i de största städerna i allmänhet erhållit en avsevärt högre lönegradsplacering än polispersonalen i mindre städer och på landsbygden. Enligt länsstyrelsens mening är en sådan skillnad i lönesättningen icke betingad av motsvarande skillnad i arbetets art. Därtill anmärkes att befattningarna i storstäderna i regel torde vara mera eftertraktade. *Länsstyrelserna i Malmöhus, Älvsborgs och Västernorrlands län* har framfört liknande synpunkter.

Även 2 *landsfogdar*, 10 *polischefer (landsfiskaler)* och 7 av de hörda *länsavdelningarna av föreningen Sveriges landsfiskaler* har uttalat, att utredningen undervärderat det arbete, som utföres av polispersonalen på landsbygden.

Beträffande utredningens förslag om differentiering av olika polistjänster på flera lönegrader är meningarna mycket delade bland remissmyndigheterna.

Statspolisintendenten förklarar sig ur principiell synpunkt icke ha något att erinra mot en differentiering av lönerna. Då det enligt statspolisintendentens mening av olika skäl inte är möjligt att i den praktiska verksamheten särskilja personal med kvalificerade göromål från sådan, som är ssyselsatt med enklare göromål, förordar han, att ett skäligt antal tjänster i den högre lönegraden inrättas i förhållande till vederbörande ordningsavdelnings storlek och att dessa tjänster får sökas efter tjänsteålder. Beträffande statspolisavdelningarna skulle härvid antalet tjänster i högre och lägre lönegrad beräknas efter samma grunder som kommer att tillämpas i de städer, där statspolisavdelningarna är stationerade.

Vissa *länsstyrelser* samt några *polischefer* i större och medelstora städer har uttalat den uppfattningen, att ett genomförande av polislöneutredningens förslag till differentierad lönesättning för polispersonalen troligen kommer att i viss utsträckning medföra organisatoriska förändringar beträffande de enskilda poliskårerna.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har, såsom förut nämnts, uttalat att den föreslagna differentieringen är av största betydelse framförallt såsom stimulans till en kvalitativt sett mera tillfredsställande rekrytering i en tid, då samhället ställer allt större krav på polisen. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* har i princip intet att erinra mot en differentiering av tjänsterna efter göromålens art, men finner det möjligt att differentieringen i praktiken kan komma att inskränka sig till de större poliskårerna. *Länsstyrelserna i Kronobergs, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län* uttalar däremot betänkligheter mot en dylik differentiering.

Uttalanden mot den av utredningen föreslagna uppdelningen av konstapelstjänsterna på 13^e och 15 lönegraderna har gjorts av *länsstyrelserna i Gotlands, Jönköpings, Älvsborgs, Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län*. Härvid har bl. a. anförts, att skäl för differentiering inte föreligger och att den är praktiskt ogenomförbar. Vissa av dessa länsstyrelser anser, att 13 lönegraden kan bibehållas som icke-ordinarie konstapelsgrad. *Polismästaren i Stockholm* anser, att en differentiering av konstapelstjänsterna i Stockholm är praktiskt ogenomförbar. *Polismästarna i Göteborg* och *Malmö* hyser samma uppfattning beträffande motsvarande tjänster i Göteborg och Malmö men anser det icke oberättigat, att äldre poliskonstaplar, som representerar en för polisarbetet värdefull, i vissa situationer nödvändig erfarenhet, beredes möjlighet att komma i åtnjutande av högre lön än tjänsten i och för sig berättigar till.

Även bland *övriga polischefer* samt *länsavdelningarna av föreningen Sveriges landsfiskaler* är meningarna om lämpligheten av den föreslagna differentieringen mycket delade. I den mån deciderade ställningstaganden gjorts har kunnat konstateras, att 14 polischefer och länsavdelningar i princip generellt avstyrkt utredningens förslag, att 6 — därav 4 beträffande konstapelsgradens differentiering — intagit en tveksam hållning samt att 9 — därav 5 beträffande konstapelsgradens differentiering — helt eller delvis tillstyrkt polislöneutredningens förslag.

Polislöneutredningens förslag om inrättande i 17 lönegraden av förste poliskonstapelstjänst, för vars innehavande inte skulle erfordras genomgången överkonstapelsklass, har föranlett en del kommentarer. *Länsstyrelserna i Örebro och Västmanlands län* hävdar, att det för innehavare av dylik tjänst bör krävas samma kompetens som beträffande övriga befälstjänster, d. v. s. genomgången överkonstapelsklass. Ett slopande av detta kompetenskrav skulle, menar man, leda till onödigt irritation och skapa svår-
bemästrade befordringsproblem. Även *länsstyrelsen i Gotlands län* uttalar farhågor av detta slag. *Länsstyrelserna i Hallands och Västerbottens län* har föreslagit, att förste konstapelstjänster i 17 lönegraden (utan krav på överkonstapelsklass för innehavaren) bör inrättas också inom landsbygdspolisdistrikt.

De föreslagna normerna för befälstjänsternas lönegrads-
placering har behandlats i ett 15-tal yttranden. De särskilda uttalandena har inneburit dels yrkanden om ändringar i av utredningen föreslagna krav på antal underställda för placering av befälstjänst i viss lönegrad, dels avstyrkan över huvud taget av förslaget att använda antalet underställda såsom mått på befälstjänsternas värde.

Beträffande löneställningen för polissystrarna har *statskontoret* i och för sig icke något att erinra mot att dessa tjänster upptages i 13 och 15 lönegraderna men uttalar, att ett närmare klarläggande av de

arbetsuppgifter, som avsetts för polissystrar i sistnämnda lönegrad, synes påkallat.

Polislöneutredningens förslag om exekutionsbiträdesverksamhetens skiljande från polisverksamheten har biträttts av riksräkenskapsverket och länsstyrelserna i *Kronobergs, Älvsborgs och Kopparbergs län*.

Länsstyrelsen i Örebro län har instämt i följande uttalande av landsfogden i länet.

Förslaget kan förefalla tilltalande. Om indrivningsverksamheten omlägges så att landsfiskalerna befrias från att taga befattning med densamma, torde också en sådan ändring böra genomföras över hela linjen men intill dess synes mig ett konsekvent genomförande av utredningens förslag stöta på alltför stora praktiska svårigheter. Bland annat uppkomma många gränfall, där det blir svårt att avgöra, om vederbörande befattningshavare skall hänföras till exekutionsbiträdespersonalen eller till polispersonalen. Man kan även tänka sig fall där ett exekutionsbiträde i en kommun med fördel skulle kunna handha åtminstone en del av restindrivningssyromålen i en angränsande kommun. En sådan organisation synes mig icke kunna åstadkommas utan att särskilda kommunalförbund bildades för ändamålet. Om tjänsterna skola skiljas från polisväsendet, erfordras också särskilda regler om, vem som skall betala exekutionsbiträdenas löner — staten eller vederbörande kommun eller båda. Härom har utredningen icke gjort något uttalande.

Liknande synpunkter har framförts av *länsstyrelsen i Västmanlands län*.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har ställt sig avvisande mot förslaget och anfört bl. a. följande.

Ehuru en reform på detta område visserligen kan anses motiverad, berör förslaget dock ett ämne av större räckvidd. Att begränsa en sådan reform till den åtgärd utredningen föreslagit skulle icke lösa hela problemet. Uppgifterna om dessa exekutionsbiträdens tjänstgöringsförhållanden och ställning inom polisdistrikten torde för övrigt få anses ofullständiga. I detta sammanhang bör erinras om att statsmakterna sedan år 1941 i mer än ett tiotal fall beslutat, att i ett och samma landsfiskalsdistrikt skulle finnas två landsfiskaler, av vilka en skulle vara åklagare och polischef och en utmätningsman. I några fall har en utmätningsman förordnats för två landsfiskalsdistrikt, medan polischef-åklagare funnits i vardera distriktet. Vid detta förhållande har det ur lydnadssynpunkt ansetts förmånligt, att utmätningsmannen tilldelats sina befattningshavare bland polispersonalen, vilka sålunda framför allt blivit exekutionsbiträden. Förhållandena torde emellertid ofta vara sådana, att de egentliga polismännen koncentrerats till en huvudort inom distriktet, under det att exekutionsbiträdena i regel varit bosatta på olika orter inom området. Tanken bakom detta har varit, att exekutionsbiträdena under alla förhållanden skulle vara skyldiga att ingripa som polismän, då så erfordrades i orten och intill dess fallet kunde övertagas av egentlig polispersonal. Exekutionsbiträdena ha sålunda ansetts även utgöra den i vissa situationer först tillgängliga befattningshavaren för ordningens upprätthållande eller för liknande uppgifter ute i distriktet. Ur denna synpunkt har det ansetts önskvärt, att de äga polisutbildning.

Vill man genomföra en reform, torde denna böra äsyfta, att över huvud taget befria befattningshavarna inom landsfiskalskåren och polisväsendet

från bestyret med utmätnings- och indrivningsväsendet. De landsfiskaler, som äro utmätningsmän, skulle sålunda avskiljas från kåren eller deras uppgifter läggas på andra befattningshavare. Fjärdingsmännen skulle vidare befrias från indrivning av böter och restantier. Frågan om skyldigheten att hålla exekutionsbiträden i städerna skulle jämväl böra lösas. Genomföres en reform i denna riktning, torde även frågan om polispersonalens placering böra överses. I några fall kan en förstärkning anses erforderlig, om ett exekutionsbiträde med polisuppgifter utgår ur organisationen.

Intill dess att frågan om exekutionsväsendets organisation blivit slutligen prövad och till fullo klarlagts, vilka polisuppgifter, som skola åvila de polismän, som nu huvudsakligen ha exekutionsbiträdesverksamhet, anser länsstyrelsen det synnerligen tveksamt, huruvida ett skiljande av dessa befattningshavare från polisväsendet bör ske nu.

Även länsstyrelsen i Södermanlands län ställer sig tveksam till förslaget.

Förslaget att polisman vid uppflyttning till 15 lönegraden skall avstå från s. k. indrivningsprovision har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av statskontoret och statens lönenämnd samt länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län. Betänkligheter mot förslaget har däremot anförts av riksräkenskapsverket samt länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar, Örebro, Västmanlands och Västerbottens län ävensom 4 landsfogdar, 11 landsfiskaler-polischefer, 1 landsfiskal-utmättningsman och 3 länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler, vilka har befarat, att en minskad effektivitet i indrivningsarbetet skulle bli följden av förslagets genomförande. Riksräkenskapsverkets uttalande i frågan torde i huvudsak avspegla de synpunkter, som de olika remissinstanserna framfört. Ämbetsverket anför följande.

Riksräkenskapsverket anser sig böra framhålla, att förslaget kan ha en menlig inverkan på skatteindrivningens effektivitet. Indrivningsarbetet måste enligt sin natur till stor del utföras utom gängse tjänstetid. Att ersätta detta arbete med övertidsgottgörelse torde av praktiska skäl knappast kunna komma i fråga. Det kan emellertid befaras, att intensiteten i indrivningsverksamheten blir lidande om ej arbete utom tjänstetid kan i lämplig form ersättas. Enligt utredningens förslag skulle vidare polisman som ej erhåller indrivningsprovision åtnjuta resekostnadsersättning eller bidrag till cykel och dylikt och i förekommande fall visst traktamente även såsom exekutionsbiträde. I valet mellan att såsom nu låta indrivningsprovisionen innefatta ersättning även för resor och dylikt eller att slopa provisionen och ersätta den med resekostnads- och traktamentsersättning, måste konstateras, att det senare alternativet skulle medföra ökat administrativt besvär och även vissa kontrollsvårigheter.

Med hänsyn till vad ovan anförts och till det ovissa läge, i vilket frågan om indrivningsväsendets framtida organisation befinner sig, får riksräkenskapsverket avstyrka de föreslagna inskränkningarna i rätten till indrivningsprovision.

Utredningens förslag om ändrade tjänstebenämningar för viss polispersonal har i regel inte godtagits av remissmyndigheterna.

Sålunda har *överståthållarämbetet* och *det övervägande antalet länsstyrelser* ställt sig mer eller mindre avvisande till förslaget. Det bör nämnas, att kritiken främst gäller benämningarna »polisassistent» och »förste polisassistent», som inte anses ge uttryck för de arbetsuppgifter, som åvilas de nuvarande biträdande överkonstaplarna eller överkonstaplarna. Vissa av remissinstanserna har däremot funnit benämningarna »kriminalassistent» och »förste kriminalassistent» lämpliga för de nuvarande kriminalkonstaplarna och kriminalöverkonstaplarna. I vissa fall har uttalats, att fjärdingsmannatiteln bör utbytas mot tjänstebenämningen »polisman» eller »polis Konstapel».

Statspolisintendenten har förklarat sig anse, att frågan om tjänstebenämningarna bör ställas på framtiden för att lösas efter internordiska överläggningar.

Styrelsen för Svenska stadsförbundet har upplyst, att i flera yttranden från städer och köpingar har yrkats på överarbetning av tjänstebenämningssförslaget eller bibehållande av nuvarande tjänstebenämningar.

Förslaget om att en central instans bör få medverka vid genomförandet av polislöneutredningens förslag har, i den mån frågan berörts i vederbörandes yttrande, i regel tillstyrkts av remissinstanserna. *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, som anser att frågan om polispersonalens lönegradsplacering torde kunna tillfredsställande lösas förhandlingsvägen eller genom redan befintliga organ, ifrågasätter dock starkt behovet av en central instans. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* uttalar, att uppgiften att organisera de olika polisdistrikten bör anförtros åt länsstyrelserna, som har ansvaret för polislagens tillämpning inom distrikten. Å andra sidan framhåller *statskontoret*, att jämväl då behov uppkommer av nya tjänster, för vilka göromålens art anses påkalla en inplacering i högre lönegrad än den lägsta konstapelsgraden, löneavvägningen bör bedömas centralt. Liknande synpunkter har framförts av *statens lönenämnd*.

Polislöneutredningens förslag beträffande kommissarietjänsternas lönegradsplacering har föranlett flera erinringar i fråga om enskilda tjänsters placering. Förslagets huvudprincip att ställa lönegradsplaceringen i relation till dels poliskårens storlek, dels vederbörande polisdistrikts invånarantal har i regel godtagits. Differentieringen anses däremot av många remissinstanser ha drivits alltför långt.

Statskontoret har inte funnit bärande motiv andragna för att 31 lönegraden skulle utnyttjas för kommissarietjänster, varför de av utredningen i denna lönegrad upptagna tjänsterna enligt ämbetsverkets mening bör hänföras till 29 lönegraden. *Statskontoret* anser också, att kommissariernas arbetsåligganden knappast påkallar en placering i 29 lönegraden i den utsträckning utredningen förordat, och kan sålunda inte finna anledning föreligga, att kommissarietjänsterna i Göteborg skulle tillhöra högre lönegrad än som avsetts för motsvarande tjänster i Malmö (Ca 27).

• *Statens lönenämnd* anser, att en uppdelning av kommissarietjänsterna på fem lönegrader innebär en för långt driven differentiering. Nämnden håller vidare före, att man med utgångspunkt från gällande lönegradsplacering för statstjänstemännen svårligen kan komma högre än till 27 lönegraden såsom normalt högsta lönegrad för kommissariepersonalen och kan inte tillstyrka högre placering än i denna lönegrad av de kommissarietjänster, som av utredningen hänförts till 29 lönegraden (huvuddelen kommissarietjänster i Stockholm och Göteborg). De två tjänster, som av utredningen upptagits i 31 lönegraden (vid centralpolisavdelningen och kriminalavdelningens kansli i Stockholm) finner lönenämnden böra placeras i 29 lönegraden. *En av lönenämndens ledamöter* har i ett till nämndens utlåtande fogat särskilt yttrande anført, att den föreslagna lönesättningen för kommissarierna i Stockholm och Göteborg visserligen är för hög om man jämför den med de lönegrader, som vid senaste tjänsteförteckningsrevision kommit till användning för vissa statliga befattningshavares inplacering i löneskalan, men å andra sidan torde icke kunna förnekas att denna revision i fråga om flera grupper företer uppenbara ojämnheter, som påkallar justering. Den statliga revisionen bör därför inte användas som enda och utslagsgivande jämförelsefaktor. Med hänsyn härtill och till den omständigheten att vissa kommissarier f. n. innehar till och med högre löneställning än den av utredningen förordade, hade enligt denna ledamots mening lönenämnden inte bort motsätta sig bifall till ifrågakommande förslag.

Statspolisintendenten har framhållit, att med hänsyn till de stora krav man måste ställa på en polisman, som kan ifrågakomma till kommissarietjänst, lönegradsskillnaden mellan högsta överkonstapelsgraden och lägsta kommissariegraden icke bör understiga två lönegrader. Uttalanden till förmån för en högre placering av lägsta kommissariegraden har även gjorts av *länsstyrelsen i Kopparbergs län* samt *4 landsfogdar* och *5 polischefer*.

Styrelsen för Svenska stadsförbundet anmäler, att från flera städer anförts, att kommissariernas lönegradsplacering enligt förslaget blivit för hög, bl. a. vid en jämförelse med landsfiskalernas placering.

De särskilda löneproblem, som uppkommer inom statspolisen, har berörts av statspolisintendenten och några andra remissmyndigheter. *Statspolisintendenten* anför i huvudsak följande.

Beträffande fördelningen av tjänsterna vid statspolisavdelningarna å de olika lönegraderna kan endast framhållas, att tilldelningen av tjänster i högre lönegrader synes böra ske i ungefärligen samma proportioner, som kommer att gälla för de städer, i vilka statspolisavdelningarna äro stationerade. Då kriminalstatspolisen huvudsakligen handlägger kvalificerade brottmålsutredningar, kan det dock vara befogat att antalet tjänster i högre lönegrader vore förhållandevis något högre inom kriminalstatspolisen än inom de kommunala kriminalavdelningarna. Den av utredningen hävdade principen att befälstjänsternas lönegradsplacering bl. a. skall vara avhängig av den underställda personalens antal kan för statspolisens del icke godtagas. Det förekommer nämligen fall, där personalstyrkan å en statspolisav-

delning är mindre än den kommunala polisens styrka. Detta skulle medföra, att föreståndaren för en statspolisavdelning skulle placeras i lägre lönegrad än motsvarande befattningshavare vid den kommunala polisen. Redan ur rättvisesynpunkt kan detta inte godtagas med hänsyn till den självständiga ställning föreståndarna för statspolisavdelningarna intaga. En annan olägenhet vore emellertid att statspolisen finge nöja sig med det minst rutinerade befälet och att den nuvarande stabiliteten inom avdelningarna skulle gå förlorad därigenom att befälet efter hand skulle söka de bättre avlönade tjänsterna inom den kommunala polisen. Jag måste därför yrka att föreståndarna för statspolisavdelningarna måtte placeras i samma lönegrad, som den eller de högst placerade befattningshavarna i samma tjänstegrad vid den kommunala polisen i den stad, i vilken vederbörande statspolisavdelningar äro stationerade.

Uttalanden av liknande innebörd har gjorts av *länsstyrelserna i Södermanlands, Örebro och Kopparbergs län samt 2 landsfogdar.*

Flertalet remissinstanser har lämnat utredningens förslag i fråga om polispersonalens arbetstidsförhållanden utan erinran. *Statskontoret* har uttalat den meningen, att tjänstgöringstiden för polisman med kontrollerbar arbetstid alltid bör uppgå till i medeltal 48 timmar i veckan.

Remissmyndigheterna har i allmänhet lämnat polislöneutredningens förslag till riktlinjer för ett statligt polislönereglemente utan erinran. Med bortseende från de invändningar, som i olika avseenden gjorts mot utredningens förslag till lönegradsplacering av polispersonalen, har man i yttrandena sålunda i regel uttalat, att de föreslagna riktlinjerna i huvudsak är ägnade att kunna läggas till grund för ett bindande statligt avlöningsreglemente. I yttrandena framställda erinringar avser huvudsakligen detaljer i förslaget. Den följande redogörelsen för de väsentligaste av dessa erinringar följer den disposition av förslaget, som begagnats i det föregående.

Anställningsformer. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser det vara nödvändigt, att det uttryckligen anges, vilket innehåll varje anställningsform skall ha samt i vad mån kommunerna skall vara skyldiga att godta dessa former för anställning. Det är sålunda, enligt länsstyrelsens uppfattning, inte tillräckligt att stadga, att villkoret för att en kommun skall erhålla statsbidrag till polisens avlöning är, att kommunen bestämmer avlöningen enligt reglementet; det torde tvärtom vara nödvändigt, att de olika anställningsformerna anges såsom en bindande regel i polislagstiftningen.

Länsstyrelsen i Örebro län har anslutit sig till ett uttalande av landsfogden i länet, vilken framhåller, att det i fråga om landsbygden ställer sig svårt att tillämpa den av utredningen föreslagna befordringsgången med olika anställningsformer. I avsaknad av bestämmelser om rekryteringspersonal och av medel till dennas avlöning har man nämligen där vid sidan av författningarna i stor utsträckning nödgats anskaffa polisaspiranter, vilka inte är knutna till något visst polisdistrikt. Man frågar sig, säger landsfogden bl. a.,

i vilka polisdistrikt aspiranterna och den extra eller extra ordinarie polispersonalen skall anställas och hur anställningsförfarandet för dessa polisaspiranter skall tillgå.

Lön under tjänstledighet. De remissinstanser, som yttrat sig i denna fråga har huvudsakligen uppehållit sig vid utredningens förslag rörande polismännens förmåner under utbildningstiden. *Statskontoret* har i och för sig inte något att erinra mot detta förslag men uttalar, att därest den av polisutbildningskommittén förordade reformen av den grundläggande polisutbildningen skulle komma till stånd, arvudet till polisaspiranterna bör bestämmas till 180 kronor för månad. Att härutöver särskilt traktamente skall utgå till polisaspirant, som är familjeförsörjare, kan statskontoret icke finna påkallat. Beträffande frågan om fördelningen mellan stat och kommun av aspiranternas utbildningskostnader hänvisar statskontoret till sitt utlåtande den 12 mars 1953 över polisutbildningskommitténs betänkande. I detta utlåtande har statskontoret intagit den principiella ståndpunkten, att statsverket så länge polisväsendet är en kommunal angelägenhet inte bör påtaga sig kostnaderna för polisaspiranternas utbildningsarvoden liksom ej heller uppkommande resekostnadsersättningar.

Landsfogden i Örebro län erinrar om den rekryteringspersonal på landsbygden, som inte är anställd i visst polisdistrikt, och frågar sig, vem som skall stå för utbildningskostnaderna för denna personal. *Länsstyrelsen i samma län* ifrågasätter, huruvida inte statsverket borde åtaga sig kostnaderna för polismännens lön, traktamente och resekostnader under utbildningstiden. Såväl *styrelsen för Svenska landskommunernas förbund* som *styrelsen för Svenska stadsförbundet* säger sig kunna acceptera utredningens förslag, dock under den förutsättningen att staten övertar utbildningskostnaderna samtidigt med att det nya reglementet träder i tillämpning. I annat fall förordar styrelsen för stadsförbundet en interkommunal clearing.

Gottgörelse för övertidstjänstgöring. *Statspolisintendenten* erinrar om att den allmänna kriminalstatspolisens personal endast i mycket ringa utsträckning utför kontrollerbart arbete men att det dock är inom denna grupp som det mest omfattande övertidsarbetet fullgöres. Genom ett godtagande av polislöneutredningens förslag skulle problemet om övertidsersättning åt kriminalstatspolisen och även åt innehavarna av vissa tjänster i de kommunala poliskårerna, med vilka är förenade okontrollerbart arbete, lämnas delvis olöst. Statspolisintendenten anser det angeläget, att man finner en mera generellt verkande regel för övertidsgottgörelse och rekommenderar i detta hänseende två utvägar, antingen att ett engångsbelopp per månad eller år bestämmas att utgå till all polispersonal såsom kompensation för den övertidstjänstgöring, som kan komma i fråga, eller att en sådan gottgörelse inarbetas i lönen, varvid motsvarande uppflyttning i lönegrad bör ske.

Särskild ersättning för viss tjänstgöring. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* påpekar, att de befattningshavare, som vid bifall till utredningens förslag kommer i åtnjutande av den föreslagna ersättningen, i stor utsträckning själva kan disponera sin arbetstid, vilket i och för sig

innebär en förmån. Länsstyrelsen, som anser att den föreslagna anordningen lätt kan leda till missbruk, finner det högst tveksamt, om det kan anses motiverat att ge dessa befattningshavare de i många fall mycket betydande ekonomiska förmåner, som förslaget innebär. För statspolisens del kan de särskilda ersättningarna komma att stiga till avsevärda belopp. Det är enligt länsstyrelsens mening inte lämpligt att ytterligare avsevärt förbättra de ekonomiska villkoren för statspolispersonalen, som redan f. n., i jämförelse med annan polispersonal, har en från ekonomisk synpunkt sett fördelaktig tjänstgöring.

Beredskapsersättning. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* framhåller de praktiska svårigheter, som kommer att uppstå i samband med ordnandet av beredskapstjänstgöringen på sätt utredningen föreslagit, samt betonar önskvärdheten av att de föreslagna beredskapsgraderna sammanslås till en.

Tjänstedräkt och tjänstetecken m. m. Endast ett fåtal av remissmyndigheterna har ägnat polispersonalens beklädnadsfråga någon större uppmärksamhet. Det vill synas, som om man överlag utgått från att frågan, huruvida nuvarande bidragssystem skall bibehållas eller om detta system skall ersättas med det föreslagna s. k. rabattsystemet, bör avgöras i samband med centrala förhandlingar. Det bör nämnas, att det f. n. till kriminalpolispersonalen utgående kontanta beklädnadsbidraget allmänt synes betraktas såsom en förtäckt löneförmån, vars indragande man anser på något sätt böra kompenseras. Meningarna huruvida polislöneutredningens förslag till lönesättning av den berörda personalen innebär jämväl compensation för minskade beklädnadsbidrag är som framgår av det tidigare anförda mycket delade.

Sjukvård. *Styrelsen för Svenska stadsförbundet*, som i princip inte har något att erinra mot att de statliga bestämmelserna blir tillämpliga på polispersonalen och som framhåller, att denna personal härigenom kommer att beredas nya och betydligt ökade förmåner, finner det onödigt komplicerat att för ett enda år låta statliga sjukvårdsbestämmelser gälla för polisen.

Det övervägande flertalet remissinstanser har lämnat de föreslagna övergångsbestämmelserna utan erinran eller uttalat, att bestämmelserna är väl ägnade att underlätta införandet av ett statligt avlöningsreglemente samt att de erbjuder ett tillfredsställande skydd åt polispersonalen. *Överståthållarämbetet* understryker angelägenheten av att bestämmelserna ges en sådan utformning att en befordran alltid kommer att medföra åtminstone någon löneökning för det genom befordran ökade ansvaret. *Statens lönenämnd* kan inte förorda förmånligare övergångsbestämmelser för löneklassplacering av polispersonalen än de som tillämpades vid genomförandet av den statliga tjänsteförteckningsrevisionen. *Styrelsen för Svenska stadsförbundet* uttalar starka betänkligheter såväl mot den föreslagna s. k. parallelluppflyttningen som — i avsaknad av utredning om den omfattning i vilken dispens skulle förekomma — mot förslaget om dispens från stadgade kompetenskrav.

IV. Resultatet av överläggningarna med vederbörande personalorganisationer.

Såsom jag redan har nämnt, har polislöneutredningens förslag varit föremål för överläggningar mellan representanter för civildepartementet, å ena, samt TCO och polisförbundet, å andra sidan. Dessa överläggningar tog sin början i oktober 1953, sedan de inkomna remissyttrandena granskats inom civildepartementet, och fortgick därefter med vissa uppehåll till den 14 januari detta år, då personalorganisationerna förklarade sig godkänna ett av civildepartementets representanter framlagt förslag till löneroglering för polispersonalen. Förslaget innebär, att lönerogleringen skall ske i huvudsaklig överensstämmelse med det av 1953 års polislöneutredning framlagda förslaget med de förtydliganden, ändringar och tillägg, som upptages i en den 14 januari 1954 dagteknad *departementspromemoria*. De i promemorian angivna jämkningarna i utredningens förslag är följande.

A. Utbildningsarvode.

Aspirant eller extra polisman, som icke innehar 36 anställningsmånader vid polisväsendet, ävensom icke lönegradsplacerad polisman skall under tiden för genomgång av konstapelsklassen äga åtnjuta arvode med 10 kronor för dag. Polisman skall vara skyldig genomgå konstapelsklassen, så snart plats för deltagande i denna utbildning kan beredas honom.

B. Kompetensfordringar.

Kriminalpolisman och polisman i 19 eller högre lönegrad skall ha genomgått överkonstapelsklassen vid statens polisskola. Samma kompetenskrav skall gälla beträffande polisman i 17 lönegraden, som har att utöva förmanskap i egentlig mening eller innehar ställning såsom »förste-man» i polisdistrikt.

C. Komplettering av göromålsförteckningen.¹

Under rubrikerna »E-göromål» resp. »N-göromål» upptaget göromålsslag »Patrulleringstjänst till fots» samt under rubriken »N-göromål» upptaget göromålsslag »Utredningar (förhör och utredningar) angående trafikolyckor» införes även under rubriken »S-göromål».

Efter göromålsslaget »Registrering, vård m. m. av hittegods» under rubriken »E-göromål» tillägges inom parentes orden »äganderättsundersökningar avseende hittegods jämväl N-göromål».

Under rubriken »N-göromål» införes göromålsslaget »Äganderättsundersökningar avseende hittegods (jämväl E-göromål)».

D. Tillämpning av polislöneutredningens förslag till lönegradsplacering av polispersonalen.

1. Inom centraliserad poliskår med en personalstyrka om mer än 5 man för egentlig polisverksamhet skall antalet rekryteringstjänster och ordi-

¹ Bilaga B till statsrådsprotokollet.

narie tjänster i 13 lönegraden tillhopa utgöra omkring 20 % av poliskårens sammanlagda polispersonalstyrka (exkl. statspolispersonal).

I personalstat för centraliserad poliskår med en personalstyrka om högst 5 man för egentlig polisverksamhet samt för icke centraliserad poliskår (landsbygden) skall ordinarie tjänst i 13 lönegraden för polisman icke upptagas.

2. Inom polisdistrikt med en polisstyrka om minst 3 man för såväl egentlig polisverksamhet som exekutionsbiträdesverksamhet omfördelas, i den mån så icke redan har skett, göromålen på så sätt, att utredningsverksamheten för hela distriktet i största möjliga utsträckning koncentreras på en man (f. n. kallad utredningsman), som i samband därmed tillägges ställning såsom »förste-man» inom distriktet. Sådan polisman placeras i lägst 17 lönegraden.

3. I fråga om fördelningen av tjänster mellan 15 och 17 lönegraderna inom ordningspolistjänsten och den »blandade» polistjänsten skall gälla följande förtydligande anvisningar.

I Stockholm, Göteborg och Malmö skall i enlighet med av polislöneutredningen föreslagna riktlinjer — i den mån högre lönegrad enligt dessa riktlinjer icke skall ifrågakomma — i 17 lönegraden placeras samtliga tjänster, vilkas innehavare fullgör enbart utredningsarbete, i förekommande fall i förening med befälsuppgifter (inspektion o. d.). Därutöver skall i personalstat för ordningspolisavdelningen i 17 lönegraden upptagas och inom avdelningen i dess helhet disponeras hälften av det antal ordningskonstapelstjänster, som återstår, sedan förenämnda tjänster samt rekryteringsstjänster och ordinarie tjänster i 13 lönegraden frånräknats (se p. 1).

I städerna Norrköping, Hälsingborg, Örebro, Uppsala, Västerås, Borås, Linköping, Gävle och Eskilstuna (samtliga med omkring 50 000 invånare eller mera) placeras i enlighet med av polislöneutredningen föreslagna riktlinjer (här förtydligade) — i den mån högre lönegrad enligt dessa riktlinjer icke skall ifrågakomma — i 17 lönegraden *dels* samtliga tjänster, vilkas innehavare fullgör enbart utredningsarbete, i förekommande fall i förening med befälsuppgifter (inspektion o. d.), *dels* det antal tjänster, som svarar mot hälften av i radiobiltjänst placerad personal. Sistnämnda antal tjänster må disponeras för ordningspolisavdelning i dess helhet.

Vid ordningsstatspolisavdelning fördelas nuvarande konstapelstjänster med lika antal på 15 och 17 lönegraderna.

4. Tjänster för ordningspolisbefäl i 23 lönegraden inrättas vid poliskårerna i Stockholm, Göteborg och Malmö i följande utsträckning.

Stockholm: 8 tjänster (centralavdelningen 4, trafikavdelningen, motoravdelningen 1, trafiksäkerhetsfrågor 2, statspolisavdelningen 1).

Göteborg: 4 tjänster (centralpolisen, huvudavdelningen 3, trafikavdelningen 1).

Malmö: 2 tjänster (ordningspolisintendentens kansli 1, centralavdelningen, ansöknings- och utredningsavdelningen 1).

5. Beträffande kriminalpolispersonalen skall gälla följande.

Kriminalassistenttjänster inrättas endast i polisdistrikt med mer än omkring 10 000 invånare, dvs då poliskåren uppgår till minst omkring 10—11 man. Om inom polisdistrikt endast 1 kriminalassistenttjänst finnes inrättad, placeras densamma i 19 lönegraden.

Inom polisdistrikt med högst omkring 10 kriminalpolismän placeras omkring 40 % av kriminalpolistjänsterna i 17 lönegraden, övriga enligt polislöneutredningens förslag.

Inom polisdistrikt — dock ej Stockholm, Göteborg och Malmö — med minst omkring 10 kriminalpolismän bör antalet tjänster i 17, 19, 21 samt

23 (och högre) lönegraderna utgöra omkring 40, 30, 20 resp. 10 % av hela antalet kriminalpolistjänster.

I Stockholm, Göteborg och Malmö bör antalet tjänster i 17, 19, 21 samt 23 (och högre) lönegraderna utgöra omkring 20, 40, 25 resp. 15 % av hela antalet kriminalpolistjänster.

Tjänsterna vid kriminalstatspolisens placeras i lägst 19 lönegraden. Föreståndare (ej kriminalkommissarie) vid kriminalstatspolisgrupp om minst 5 man placeras i 23 lönegraden. Tjänst för annan sådan föreståndare placeras ej lägre än högst placerade tjänstegrad vid den kommunala polisen i den stad, där statspolisavdelningen är stationerad.

6. I den mån på innehavare av polissystemtjänst ankommer arbetsuppgifter av samma art och kvalitet som dem som åvilar kriminalassistent, skall polissystemtjänsten utbytas mot kriminalassistenttjänst. Vid poliskårerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, vid vilka f. n. mer än en polissystemtjänst finnes inrättad, fördelas dessa tjänster på 15 och 17 lönegraderna enligt följande:

	Ca 15 (polissyster)	Ca 17 (kriminalassistent)
Stockholm	5	12
Göteborg.....	2	4
Malmö.....	2	3

7. I följande sammanställning upptagna kommissarie- och kriminalassistenttjänster uppflyttas från av polislöneutredningen föreslagna, till i tablån angivna lönegrader.

Poliskår	Avdelning (rotel)	Från lönegrad	Till lönegrad	Ny benämning
Stockholm	Rotel Ex	Cg 25	Cg 29	
	Kansliroteln	Ca 23	Ca 25	Kriminalkommissarie
	4 roteln	Ca 23	Ca 25	»
Halmstad	Kriminalavd.	Ca 23	Ca 25	»
Karlskrona	»	Ca 23	Ca 25	»
Sundsvall	»	Ca 23	Ca 25	»
Sundbyberg		Ca 23	Ca 25	
Motala		Ca 23	Ca 25	
Boden		Ca 23	Ca 25	

Biträdande kommissariatstjänsten (f. n. placerad i 26 lönegraden) vid den nyuppsatta spaningsroteln vid kriminalpolisavdelningen i Stockholm skall med benämning kriminalkommissarie placeras i 25 lönegraden.

Den vid poliskåren i Kristinehamn numera inrättade kommissariatstjänsten skall vara placerad i 23 lönegraden.

Kommissarien vid poliskåren i Uddevalla må av staden tillerkännas ett särskilt lönetillägg, så länge han innehar förordnande såsom polischef.

8. Av de föreslagna tjänstebenämningarna skall »fjärdingsman» ersättas med »poliskonstapel».

E. Arbetstiden.

Tjänstefri polisman, som inkallas såsom vittne till domstol, skall för tid, dock högst 8 timmar, varunder han i och för vittnesmålets avläggande måste stå till domstolens förfogande, beredas gottgörelse, antingen i form av motsvarande ledighet från annan tjänstgöring (»tid åter») eller i form av kon-

tant ersättning med ett belopp för varje påbörjad halvtimme räknat, motsvarande $\frac{1}{400}$ av för vederbörande enligt löneplan gällande månadslönebelopp. För att här angiven ersättning skall utgå, skall krävas, att rättens ordförande bestyrker tiden som polismannen stått till domstolens förfogande för vittnesmålets avläggande.

F. Polislöner eglementet.

1. Polisman, som enligt polislöner eglementet och övergångsbestämmelserna till detta är placerad i lägre lönegrad än den 15:e, skall icke äga uppbära vikariatsersättning för uppehållande av tjänst i nämnda lönegrad.

2. Polisman, som förordnas uppehålla, förutom egen tjänst, tjänst inom annat polisdistrikt, skall äga åtnjuta ersättning utöver för havda merkostnader med 6 kronor för dag. Om förordnandet avser uppehållande inom annat distrikt av högre tjänst än den egna, skall i dylikt fall vikariatsersättning icke utgå.

3. De båda av polislöneutredningen föreslagna beredskapsgraderna sammanslås till en, innebärande, att polisman skall vara anträffbar i sin bostad eller på annan av honom vederbörligen anmäld plats inom eller, efter polischefens medgivande, utom polisdistriktet, å vilken han kan nås med telefon och vilken icke är otillgängligt belägen, samt vara beredd att omedelbart inträda i tjänstgöring. För beredskapstjänst skall utgå ett belopp för vecka räknat av 47 kronor. Ersättning för beredskapstjänstgöring, som påbörjas vid tjänstens slut ena dagen och avslutas vid tjänstens början påföljande dag, skall utgå med 4 kronor, därest beredskapstjänstgöringen börjar en av dagarna måndag—fredag, samt med 11 resp. 16 kronor, om beredskapstjänstgöringen börjar lördag resp. söndag. För beredskapstjänstgöring från lördag vid den ordinarie tjänstgöringens slut till måndag vid denna tjänstgörings början skall sålunda utgå ersättning med 27 kronor.

Förenämnd beredskapsersättning skall utgå, så snart anbefalld beredskap är lägst den nyss angivna. Den omständigheten, att polischef för visst fall bedömer högre beredskap vara erforderlig och därför beordrar dylik, får icke medföra krav på högre beredskapsersättning. Det förutsättes, att beredskapstjänstgöring icke skall beordras i större utsträckning än som med hänsyn till förhållandena är oundgängligen erforderligt.

4. De bestämmelser rörande ersättning åt statstjänstemän för tjänstgöring på s. k. obekvämt arbetstid, som kommer att utfärdas i anslutning till den allmänna prövningen av frågan om kompensation för dylik tjänstgöring, skall, med den tillämpning inom vissa verksamhetsgrenar vid statsförvaltningen som speciella arbetsförhållanden liksom hittills anses komma att kräva, gälla jämväl för polispersonalen.

5. De särskilda föreskrifter angående ersättning vid förrättning och tjänsteresor, som skall utfärdas, skall i allt väsentligt ha det sakliga innehåll, som framgår av civildepartementets tidigare överlämnade förslag till bestämmelser rörande tillämpningen av allmänna resereglementet å polispersonal.

6. Ersättning åt polisman för tillhandahållande av kontorslokal skall utgå med följande belopp för år räknat:

Ortsgrupp	Ersättning, kronor
2	415
3	440
4	470
5	500

Upptagna ersättningsbelopp utgör beräknad gottgörelse för hyra, inklusive värme, belysning, städning och allmänt intrång, men däremot icke för nödiga inventarier för expeditionstjänstens behöriga skötande, såsom skrivbord, skrivstol, bokhylla, blankettskåp m. m., vilken utrustning förutsättes skola tillhandahållas av vederbörande polisdistrikt.

7. Skrivmaskin skall tillhandahållas av polisdistriktet. F. n. utgående ersättning för tillhandahållande av skrivmaskin skall indras.

8. Ersättning åt polisman för slitage av cykel och skidor skall utgå med 60 kronor för år räknat.

9. Polisman, som anställes vid eller efter det nya polislönerglementets ikraftträdande, skall såsom aspirant och extra polisman erhålla tjänstedräkt till låns samt vid tillträddandet av första extra ordinarie eller ordinarie anställning inom polisväsendet äga uppbära *ekiperingshjälp* med 750 kronor och sedermera så länge han är uniformspliktig — för underhåll och förnyelse av obligatoriska uniformspersedlar — *ekiperingsbidrag* med 270 kronor för år räknat, dock att för sådana uniformspliktiga polismän, bl. a. utredningsmän samt i ordonnanspolistjänst och i ren kontorstjänst syssetsatta polismän, vilka enligt medgivande äger att regelmässigt under tjänstgöringen bära civil dräkt, ekiperingsbidraget skall reduceras till hälften, eller till 135 kronor för år räknat.

10. I avbidan på resultatet av pågående undersökning rörande de statliga sjukvårdsförmånerna skall för polispersonalen nuvarande kommunala bestämmelser oförändrade gälla.

G. Övergångsarrangemang.

1. För nedan nämnd tjänst, vilken utöver ordinarie tjänstgöring fullgörs av polisman med oreglerad arbetstid och för vilken före ikraftträdandet av polislönerglementet särskild ersättning utgår, må ersättning utgå med högst det belopp, som för ifrågavarande tjänst vid tidpunkten för överenskommelsen utgår:

a) i sammandragen polisstyrka fullgjord ordningspolistjänst, vilken beordras i speciella fall, t. ex. i anledning av större idrottsevenemang, demonstrationer etc.;

b) s. k. särskild söndagstjänstgöring (jour- och vakttjänst) vid kriminalpolisavdelningen i Stockholm.

2. Sådan vid polislönerglementets ikraftträdande anställd ordinarie polisman eller extra polisman med mer än 2 års anställning vid polisväsendet, som helt eller praktiskt taget helt fullgör exekutionsbiträdesgörömål (av polislöneutredningen förslagsvis benämnd exekutionsbiträde), skall, därest han så önskar, överföras till de nya avlöningsbestämmelserna och enligt av polislöneutredningen föreslagna övergångsbestämmelser bibehållas i nu innehavd lönegrad. Han skall dock i förekommande fall ha rätt att välja mellan att kvarstå i 14 lönegraden med bibehållen provision eller att uppflyttas till 15 lönegraden mot avstående av provisionen. Av dylik polisman innehavd tjänst skall vid ledigblivande icke återbesättas med polispersonal utan betraktas såsom exekutionsbiträdestjänst.

3. Vid polislönerglementets ikraftträdande anställd ordinarie polisman i högst nuvarande 14 lönegraden, som efter eget val och enligt av polislöneutredningen föreslagna förutsättningar önskar kvarstå i denna lönegrad även efter övergång till de nya avlöningsbestämmelserna, skall i pensionshänseende hänföras till lönegrad 15.

4. Vad polislöneutredningen föreslagit angående personligt lönetillägg för ordinarie polisman skall även gälla extra ordinarie polisman ävensom

extra polisman, som vid polislönereglementets ikraftträdande innehåft förlöpande anställning såsom polisman sedan den 1 februari 1954.

Vid beräkandet av det personliga tillägget till ordinarie, extra ordinarie eller extra polisman skall hänsyn tagas till, å *ena sidan*, den månadslön, kallortstillägg och sådant kontant lönetillägg, som har karaktären av avlöningsförstärkning e. d., som vederbörande äger uppbära eller skulle äga uppbära omedelbart före reglementets ikraftträdande enligt vid tidpunkten för överenskommelsen tillämpade grunder, jämte därvid utgående beklädnadsersättning resp. värdet av fri beklädnadsförmån för månad räknat och, å *andra sidan*, till den första månadslön inklusive kallortstillägg, som vederbörande äger uppbära i anställning enligt det nya reglementet, jämte ett belopp av 22 kronor 50 öre resp. 11 kronor 25 öre för månad räknat (ekiperingsbidraget). Dylikt personligt lönetillägg skall icke minskas, beträffande vid polislönereglementets ikraftträdande anställd ordinarie eller extra ordinarie polisman, då denne erhåller högre lön genom uppflyttning till löneklass, som ligger inom löneklassområdet för den lönegrad, vederbörande innehade omedelbart före det nya polislönereglementets ikraftträdande, och, beträffande vid reglementets ikraftträdande anställd extra polisman, då denne erhåller högre lön genom uppflyttning till löneklass, som för honom i hans tidigare egenskap av extra polisman skulle ha blivit gällande, om han icke hade övergått till det nya polislönereglementet.

För den som på grund av stadigvarande kommendering till tjänstgöring till häst, å motorfordon eller i hundtjänst omedelbart före reglementets ikraftträdande åtnjuter särskilt tillägg å den normala beklädnadsförmånen skall, så länge han innehar sådan kommendering, det personliga lönetillägget beräknas med hänsyn till den högre beklädnadsförmånen, under förutsättning att vederbörande under samma tid avstår från den rätt till fri skyddsbeklädnad (bl. a. spetsbyxor), som eljest må tillkomma honom i tjänst av ifrågavarande slag.

5. Den som vid polislönereglementets ikraftträdande har innehåft förlöpande anställning såsom polisman sedan den 1 februari 1954 skall, om han genomgår konstapelsklassen efter reglementets ikraftträdande, äga att, om han så önskar, i stället för utbildningsarvode enligt A samt rese- och traktamentsersättning vid färd till och från utbildningen, uppbära de förmåner, som han är tillförsäkrad enligt för honom omedelbart dessförinnan gällande bestämmelser angående förmåner vid genomgång av konstapelsklassen, varvid i förekommande fall jämväl befintlig s. k. tvångsklausul skall äga tillämpning.

6. Den som vid polislönereglementets ikraftträdande innehar anställning såsom uniformspliktig polisman och som i denna egenskap är berättigad till förmån av fri beklädnad eller beklädnadsersättning skall

a) från och med dagen för reglementets ikraftträdande äga uppbära ekiperingsbidrag med 270 eller 135 kronor (jfr p. F 9);

b) vid reglementets ikraftträdande äga uppbära ekiperingshjälp med ett belopp av 750 kronor minskat med 270 resp. 135 kronor eller den högre beklädnadsersättning resp. värdet av den högre förmånen av fri beklädnad, allt för år räknat, som han var berättigad till omedelbart före reglementets ikraftträdande.

7. Polisman vid poliskåren i Boden eller annan statligt anställd polisman, på vilken det s. k. rabattsystemet äger tillämpning, skall äga uppbära ekiperingshjälp med 205 kronor ($750 - 275 - 270 = 205$). För sådan polisman skall vid beräkandet av det personliga tillägget värdet av rätten att inköpa uniformspersedlar mot rabatt anses utgöra 270 kronor resp. 135 kronor för år räknat.

8. Inom Stockholms polisdistrikt vid det nya polislönerglementets ikraftträdande anställd extra konstapel skall, om hans tjänstgöring är väl vitsordad, efter 36 anställningsmånader erhålla lön efter 16 lönegraden. För vederbörande skall emellertid vid senare, eventuell befordran till 17 lönegraden den s. k. sneddningsregeln icke tillämpas.

9. Vid polislönerglementets ikraftträdande anställd ordinarie polisman, som enligt för honom vid tidpunkten för överenskommelsen gällande kommunala lönereglemente fr. o. m. det år han fyller 30 år äger rätt till längre semester än som det nya polislönerglementet i motsvarande fall stadgar, skall äga kvarstå på de nuvarande kommunala semesterbestämmelserna. Träffat val skall dock gälla för framtiden och får ej avse begränsad tid.

10. Polisman, som tillerkänts fast bilersättning för år från kommunen för sådana resor, som denna skall betala, skall ha rätt att välja mellan att för resor inom eget polisdistrikt behålla denna ersättning eller att få tillämpa resereglementet (i förekommande fall och efter särskilt medgivande bilersättningskungörelsen). Träffat val skall dock gälla för framtiden så länge vederbörande använder egen bil i tjänsten och får ej avse begränsad tid. Därest vederbörande önskar bibehålla nu utgående fast bilersättning, skall traktamente enligt resereglementet icke utgå.

V. Departementschefen.

Den kommunala polispersonalens avlöningsvillkor har hittills fastställts av varje polisdistrikt för sig. På landsbygden har dock en viss enhetlighet i dessa villkor uppnåtts genom att polisdistrikten i stor utsträckning har följt de rekommendationer, som har lämnats av Svenska landskommunernas förbund. Dessa rekommendationer har under åren 1947—1951 grundats på centrala överenskommelser mellan nämnda förbund och Svenska polisförbundet. Överenskommelsen för år 1951 uppsades av polisförbundet fr. o. m. den 1 januari 1952. Någon ny central överenskommelse har där efter icke kunnat träffas.

För städernas del har sedan år 1947 eftersträvat att nå en central, för samtliga städer gällande överenskommelse mellan Svenska stadsförbundet och polisförbundet, men dessa strävanden har icke krönts med framgång. Däremot har de lokala överenskommelser, som har träffats för olika städer, kunnat i viss utsträckning samordnas. Från årsskiftet 1951/52 har dock samtliga ifrågakvarande överenskommelser uppsagts av polisförbundet.

De förhandlingar, som under år 1952 och början av år 1953 fördes mellan de berörda kommunförbunden och polisförbundet, ledde icke till något resultat. I anslutning härtill hemställde kommunförbunden i en särskild skrivelse till Kungl. Maj:t om genomförandet av en sådan ordning, att polispersonalens avlönings- och pensionsförmåner skulle bestämmas genom statliga reglements föreskrifter. Sedan polisförbundet i yttrande över framställningen hade förklarat, att förbundet principiellt icke motsatte sig en dylik åtgärd, framlade Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för inrikesdepartementet för 1953 års riksdag förslag om införande av ett bindande statligt avlöningsreglemente för polispersonalen, vilket förslag godkändes av riks-

dagen, varjämte jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 februari 1953 tillkallade en särskild kommitté — 1953 års polislöneutredning — med uppdrag att utreda frågan om polispersonalens avlöningsförmåner. Den utredning och det förslag angående polispersonalens avlöningsförmåner, som polislöneutredningen har framlagt redan den 15 augusti 1953, finner jag innebära ett förtjänstfullt klarläggande av förevarande komplicerade löneproblem. Jag har i det föregående redogjort för förslaget och remissyttrandena däröver liksom också för de förtydliganden, ändringar och tillägg, som i anslutning till de inom civildepartementet förda överläggningarna har upptagits i en inom departementet utarbetad promemoria. Av vad jag tidigare har anfört framgår, att de berörda personalorganisationerna — TCO och polisförbundet — har godkänt utredningens förslag med nämnda jämkningar. För egen del vill jag också tillstyrka, att polispersonalens avlöningsförmåner regleras i enlighet med det sålunda jämkade förslaget. Även om erinringar kan göras mot vissa delar av förslaget, bl. a. med avseende å övergångsanordningarna, torde de föreslagna avlöningsvillkoren för polispersonalen som helhet betraktade få anses skäligen i förhållande till andra grupper. Jag har därför ansett mig böra medverka till att de blir vederbörligen fastställda. I anslutning till löneregeringsförslaget torde jag i övrigt få anföra följande.

Polislöneutredningen har lagt fram förslag *dels* till lönegradsplacering och tjänstebenämningar för polispersonalen, *dels* till riktlinjer för ett statligt avlöningsreglemente för samma personal. I sistnämnda hänseende innebär förslaget, att såväl den statliga som den kommunala polispersonalen skall inordnas under ett särskilt polislönereglemente, som för denna personal skulle innebära i huvudsak samma förmåner, som enligt Saar tillkommer statstjänstemännen. I denna del har utredningens förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissmyndigheter och någon annan lösning har heller icke ifrågasatts från personalorganisationernas sida. Även jag har funnit övervägande skäl tala för att, då polispersonalen skall underkastas ett av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut fastställt reglemente, detta reglemente bör i allt väsentligt överensstämma med Saar. Så är för övrigt fallet med övriga statliga speciallönereglementen, exempelvis övningslärar- och prästlönereglementena. Det har syntts mig lämpligt att på detta sätt klargöra vad min tillstyrkan av utredningens förslag innebär i fråga om ett statligt polislönereglementes allmänna innehåll, innan jag nu övergår till frågan om polispersonalens lönegradsplacering. Jag torde senare få återkomma till vissa detaljer i polislönereglementet.

Enligt sina direktiv har polislöneutredningen haft att framlägga förslag till lönegradsplacering för polispersonalen på grundval av en ingående värdering av polispersonalens arbetsuppgifter i förhållande till närmast jämförbara statliga tjänstemannagrupper. Bl. a. med hänsyn till att lönerelationerna mellan olika sådana grupper har fastställts genom den nyligen avslutade statliga tjänsteförteckningsrevisionen har utredningen begränsat sina

undersökningar angående arbetsuppgifter o. d. till — förutom polispersonalen och med denna nära sammanhängande grupper, nämligen kriminalassistentpersonalen vid statens kriminaltekniska anstalt och landsfiskalerna — tullverkets bevakningspersonal samt viss personal vid fångvården och försvaret. Denna arbetsmetod har kritiserats av vissa remissmyndigheter, vilka har ansett, att utredningen har valt för få jämförelsegrupper, och att de valda grupperna har alltför ringa anknytning till polispersonalen.

För egen del har jag icke funnit anledning till erinran mot den metod, som utredningen använt för den anbefallda arbetsvärderingen. I detta sammanhang anser jag mig böra skingra ett missförstånd, som har kommit till uttryck i flera remissyttranden. Det har således gjorts gällande, att utredningen skulle i fråga om arbetsuppgifter och såsom en följd därav också i lönehänseende ha *jämställt* polispersonalen med personalen vid tullverkets kust- och gränsbevakning. Så är emellertid ingalunda fallet. Utredningen har gjort *jämförelser* mellan nämnda personalgrupper och inte jämställt dem, vilket framgår av resultatet av utredningens arbete.

Det har även gjorts gällande, att utredningen hade bort undersöka löneläget för den kommunala socialvårdspersonalen. Med anledning härav vill jag understryka att, om statsmakterna skall fastställa löneläget för polispersonalen, bedömningen bör ske med beaktande i första hand av löneläget för närmast jämförbara statliga tjänstemän. Denna min uppfattning kom också till klart uttryck i direktiven för polislöneutredningen. I förevarande sammanhang vill jag emellertid framhålla, att den föreslagna löne regleringen inte torde innebära några större förändringar i lönerelationerna mellan polispersonalen och andra kommunala personalgrupper. I detta avseende torde jag få hänvisa till att förslaget innebär såväl upp- som nedflyttningar av tjänster och att lönegradsuppflyttningarna i viss utsträckning motsvaras av minskning eller bortfall av andra kontanta löneförmåner, främst beklädnadsbidrag.

Utredningens förslag till normer för lönegradsplacering av polispersonal i lägre tjänstegrad än kommissaries framgår i huvudsak av den i det föregående återgivna sammanställningen (s. 17—18). De jämkningar i utredningens förslag, som jag har ansett mig böra tillstyrka, framgår av avdelning D, p. 1—3 samt 5 och 6 i förutnämnda departementspromemoria.

De av polislöneutredningen framlagda normerna har mött erinringar i olika hänseenden i remissyttrandena. Vad till en början angår det allmänna löneläget för polispersonalen, har de remissinstanser, som har överblick över hela det statliga löneområdet, nämligen statskontoret och statens lönenämnd, funnit utredningens förslag närmast ligga i överkant. Även landskommunernas förbund och stadsförbundet har gjort uttalanden av denna innebörd. Bland länsstyrelserna och övriga remissmyndigheter är meningarna delade. För egen del har jag funnit förslaget i huvudsak väl avvägt. De remissmyndigheter, som har uttalat sig för en högre lönegradsplacering, sy-

nes icke ha tillräckligt beaktat de fördelar, som förslaget inrymmer för personalen i form av olika förmåner utöver månadslönen, samt de ökade möjligheterna till befordran med därav följande förbättring av pensionsunderlagen. Vad särskilt angår rekryteringslönen, torde få erinras, att erfarenheten visar, att goda befordringsmöjligheter har avgörande betydelse för rekryteringen. Då vidare utredningens förslag avvägs med beaktande av vad som gäller för närmast jämförbara grupper inom statsförvaltningen, har jag ansett mig inte kunna medverka till någon förändring av förslaget i denna del.

De av utredningen föreslagna lönerelationerna mellan olika grupper av polispersonal har utsatts för kritik i vissa yttranden. Kritiken har emellertid en långt ifrån enhetlig inriktning. Medan det i vissa yttranden göres gällande, att utredningens förslag innebär en undervärdering av ordningspolis-tjänsten i förhållande till kriminalpolitistjänsten, förekommer å andra sidan i nästan lika stor utsträckning påståenden om en felbedömning av helt motsatt innebörd. Motsvarande gäller avvägningen mellan löneställningen för städernas, särskilt de större städernas, och landsbygdens polispersonal. Dylika avvägningsfrågor är utan tvivel mycket besvärliga, och det är svårt att bilda sig en bestämd uppfattning utan sådana studier av de olika arbetsuppgifterna, som utredningen har företagit. Vad remissmyndigheterna har anfört, har emellertid inte givit mig anledning ifrågasätta någon ändring i de föreslagna relationerna. De i departementspromemorian intagna ändringarna till polislöneutredningens göromålsförteckning överensstämmer med utredningens egna intentioner, sådana dessa kommit till uttryck i dess beräkningar rörande de praktiska verkningarna av lönegradsplaceringsförslaget.

Såsom framgår av sammanställningen över förslaget (s. 17—18) innebär detta en differentiering av såväl ordningspolis- som kriminalpolitistjänsterna. Denna differentiering, som utredningen i princip har grundat på arbetsuppgifternas sammansättning, har mött en ganska stark kritik, särskilt beträffande differentieringen av de ordningspolitistjänster, som ej inrymmer befälsuppgifter. Härvid har anförts bl. a., att ordningspolitistjänster icke kan specialiseras på sådant sätt att göromål av olika svårighets- och ansvarsgrad lägges på skilda polismän och att en sådan specialisering, om den skulle genomdrivas, skulle leda till oöverstigliga praktiska svårigheter. Denna kritik synes mig i stor utsträckning ha förorsakats av att det av utredningen föreslagna lönesystemet innebär en nyhet inom polisväsendet, vilket också har föranlett utredningen att mera betona den principiella grundvalen för differentieringsförslaget än att klargöra dess praktiska verkningar. I realiteten torde resultatet av utredningens förslag bli att, sedan inom en poliskår de ordningskonstapelstjänster, som inte i egenskap av utredningsmannatjänster kommer att placeras i 17 lönegraden, fördelats på 13, 15 och — i vissa fall — 17 lönegraderna med hänsyn till ordningspolitistjänstens allmänna karaktär och svårighetsgrad i polisdistriktet, polismännen såsom hittills kommer att utnyttjas för olika förekommande arbetsuppgifter med hänsyn till individernas lämplighet. Detta medför å andra sidan, att

andra ordningspolistjänster i 17 lönegraden än befäls- och utredningsman-tjänster inte kan knytas till några bestämda arbetsuppgifter inom kåren.

I samband med överläggningarna om polislöneutredningens förslag har inom civildepartementet med utredningens uppgiftsmaterial såsom underlag utförts vissa undersökningar och beräkningar angående poliskårernas organisation samt den normala arbetsfördelningen m. m. inom dessa i syfte att om möjligt komplettera de föreslagna normerna på sådant sätt, att förutsättningarna för enhetlighet på polislöneområdet ytterligare förbättras. Resultatet av dessa undersökningar och beräkningar har gett mig anledning att förorda den fördelning efter procenttal av vissa polistjänster, som framgår av departementspromemorian. Jag vill dock framhålla, att de angivna procenttalen bör betraktas såsom ungefärliga i synnerhet beträffande kriminalpolistjänsterna. I den mån tillämplad arbetsorganisation inom en poliskår så kräver, bör viss avvikelse kunna ske från procenttalen. I detta sammanhang anser jag mig böra omnämna, att det vid de inom civildepartementet utförda beräkningarna rörande de praktiska verkningarna av bl. a. här förordad fördelningsmetod redan genom studium av polislöneutredningens utredningsmaterial kunnat konstateras, att smärre avvikelser åt ena eller andra hållet från de av mig förordade procenttalen med hänsyn till nu gällande arbetsorganisation och befälsfördelning inom vissa större poliskårer kan vara motiverade.

I fråga om de av mig förordade kompletteringarna av de av polislöneutredningen föreslagna normerna för inplacering i lönegrad av polistjänsterna får jag i övrigt framhålla följande.

Till de göromål, som polislöneutredningen i viss utsträckning har hänfört till 17 lönegraden, hör bl. a. tjänstgöring i radiobil i städer, där radiobilväsendet har sådan omfattning, att i regel särskild personal har fast beordrats till sådan tjänst (städer med omkring 50 000 invånare eller mera). I vissa fall kan motsvarande böra gälla även mindre städer, där med hänsyn till dessa städers allmänna struktur och omedelbara grannskap, exempelvis till Stockholm, radiobiltjänsten rimligen bör bedömas på samma sätt. Jag syftar härmed närmast på Solna och Sundbyberg, som nästan helt omslutes av Stockholm.

Med hänsyn till att ordningspolis-konstaplarna vid statspolisen ofta arbetar i 2-manspatruller och till att en man i sådan patrull torde ha förmansställning i patrullen, har jag funnit skäligt, att vid statspolisavdelningarna hälften av ordningspolis-konstaplarna beräknas tillhöra 15 lönegraden och hälften 17 lönegraden. Denna fördelning av konstaplarna vid statspolisavdelningarna bör givetvis också eftersträvas i praktiken. Jag vill emellertid framhålla, att den av mig förordade hälftindelningen på 15 och 17 lönegraderna utgör en beräkningsgrund, som skall användas vid fastställande av staten för vederbörligt polisdistrikts poliskår. Faktiska avvikelser från hälftindelningen vid kommenderingen till statspolisavdelningarna på sådant sätt att antalet tjänster i 17 lönegraden blir mindre än hälften, skall således

inte få grunda anspråk på lön efter eller vikariatsersättning till 17 lönegraden från någon av de i 15 lönegraden placerade konstaplarna. Vad jag har anfört i fråga om disponerandet av ordningspolis-konstapelstjänsterna inom den personalenhet, som kommunal polisavdelning och statspolisavdelning inom samma polisdistrikt bildar, bör självfallet gälla också beträffande kriminalpolistjänster av olika kategorier vid dylik personalenhet, i den mån det inte är fråga om befälstjänster.

Genom polislöneutredningens förslag kommer polismän i nuvarande konstapelsgraden, som har att fullgöra enbart utredningsarbete, att uppflyttas till 17 lönegraden. Dessa polismän utövar i regel inte förmanskap. Då den utbildning, som erhålles i nuvarande konstapelsklassen, synes vara tillfyllest för fullgörande av det utredningsarbete, varom här är fråga — t. ex. utredningar vid trafikolyckor etc. — kan jag inte finna det nödvändigt att, såsom polislöneutredningen föreslagit, för innehavare av »utredningsmannatjänst» utan egentliga befälsåligganden såsom kompetenskrav uppställa genomgång av överkonstapelsklassen eller däremot framdeles svarande utbildning. Sådan utbildning bör uppställas såsom kompetensvillkor endast för anställning såsom kriminalpolisman, annan polisman i 19 eller högre lönegrad samt för polisman — polisassistent — i 17 lönegraden, som jämte utredningsarbete och/eller kvalificerade ordningspolisgöromål har att utöva förmanskap i egentlig mening eller innehar ställning såsom »förste-man» i polisdistrikt.

Enligt 6 § polislagen skall i stad, vars invånarantal den 1 januari 1953 uppgick till minst 10 000, för spaning eller annan undersökning angående brott i erforderlig utsträckning finnas anställd särskilt utbildad polispersonal (kriminalpolisavdelning). Kriminalpolistjänster finnes emellertid för närvarande inrättade även i städer med mindre antal invånare än 10 000 samt i vissa landsbygdspolisdistrikt. Vid överläggningarna med personalorganisationerna har enighet rått om att kriminalpolistjänster endast bör finnas inrättade i polisdistrikt med omkring 10 000 invånare eller mera. Övriga nu befintliga kriminalkonstapelstjänster bör, alldenstund innehavarna inte fullgör renodlade kriminalpolisgöromål, förändras till polisassistenttjänster.

Några av remissmyndigheterna, däribland statspolisintendenten, har påtalat, att en strikt tillämpning av de av polislöneutredningen föreslagna normerna för lönegradsplacering av polispersonalen kommer att medföra vissa olägenheter, bl. a. från kommenderingssynpunkt sett, för särskilt kriminalstatspolisens del. Jag har i samband med överläggningarna med personalorganisationerna, som också har framhållit dessa olägenheter och yrkat på en justering av placeringsnormerna, låtit företa en särskild undersökning rörande de påstådda verkningarna av polislöneutredningens förslag. Resultatet av denna undersökning har visat, att en justering av normerna bör företagas, och jag anser mig därför böra föreslå, att dessa ändras på sådant sätt, att föreståndartjänst (ej kriminalkommissarietjänst) vid kriminalstatspolisgrupp om minst 5 man kan placeras i 23 lönegraden. Denna änd-

ring är motiverad med hänsyn till att kriminalstatspolisen har att handlägga de s. k. landsfogdemålen, i vilka utredningsarbetet i regel är av särskilt kvalificerad art. Med hänsyn till önskvärdheten av att så långt det är möjligt undanröja olägenheter, som kan uppstå i samband med kommandering till statspolisen, därigenom att denna inte tillföres tillräckligt kvalificerad personal, har jag funnit det motiverat, att annan föreståndartjänst vid kriminalstatspolisgrupp än som nyss nämnts inte skall placeras lägre än den högst placerade tjänsten i motsvarande tjänstegrad vid den kommunala poliskåren i den stad, där vederbörande statspolisavdelning (-grupp) är stationerad.

Exekutionsbiträdesverksamheten på landsbygden ankommer f. n. på polispersonalen, medan den i städerna åligger särskilda exekutionsbiträden. Mellan landsbygden och städerna föreligger vidare den olikheten, att polispersonalen på landsbygden alltjämt åtnjuter andel i de s. k. restavgifterna (indrivningsprovision), under det att dessa avgifter i städerna är indragna till städernas kassor. Polislöneutredningen har nu föreslagit den ändringen att, i den mån organisatoriska förutsättningar härför föreligger, exekutionsbiträdesverksamheten skall skiljas från polistjänsten även på landsbygden. Ett antal av de nuvarande polistjänsterna, vilkas innehavare helt eller praktiskt taget helt tages i anspråk för exekutionsbiträdesverksamhet, skulle — med bibehållna löneförmåner — ändras till exekutionsbiträdestjänster. För dessa tjänster skulle i fortsättningen icke fordras någon polisutbildning. De flesta av dessa tjänster är f. n. placerade i 14 lönegraden. Utredningen har uttalat, att denna placering enligt utredningens mening i varje fall icke är för låg.

Beträffande sådana polismän, som fullgör exekutionsbiträdesverksamhet i mindre utsträckning än den nyssnämnda, innebär utredningens förslag, att de i princip skall tillhöra 15 lönegraden. I den mån tjänsten nu är placerad i 14 lönegraden eller lägre, skall nuvarande innehavare äga rätt att erhålla uppflyttning till 15 lönegraden endast om han avstår från indrivningsprovisionen, som i dylikt fall skulle indragas. Beträffande samtliga polistjänster med exekutionsbiträdesverksamhet skall vidare gälla att de vid uppkommande vakans, i den mån de icke på grund av exekutionsbiträdesverksamhetens omfattning ombildas till rena exekutionsbiträdestjänster, placeras i 15 lönegraden utan rätt för innehavaren att åtnjuta indrivningsprovision.

Utredningens förslag, att exekutionsbiträdesverksamheten skall i den mån det är organisatoriskt lämpligt skiljas från polistjänsten, har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissmyndigheterna. Bl. a. har riksräkenskapsverket tillstyrkt förslaget. Även förslaget om restavgifternas indragning i viss omfattning har godtagits av flertalet remissmyndigheter, men bl. a. riksräkenskapsverket och några länsstyrelser har ställt sig avvisande. Skälen till detta ställningstagande synes i allmänhet ha varit, att man har befarat minskad indrivningseffekt och administrativa svårigheter

på grund av att resekostnadsersättning och i vissa fall traktamente skulle komma att utgå vid indrivningsresor.

Såsom framgår av vad jag tidigare har anfört, har jag ansett mig böra godtaga utredningens förslag i här ifrågavarande delar med den jämkningen, att också polisman i 14 lönegraden, som helt eller praktiskt taget helt är sysselsatt med exekutionsbiträdesverksamhet, skall få möjlighet att personligen uppflyttas i 15 lönegraden mot avstående av indrivningsprovisionen. Jag vill understryka, att det här är fråga om en personlig placering i 15 lönegraden. När innehavaren avgår, bör tjänsten betraktas som en ren exekutionsbiträdestjänst med placering i nuvarande normalgraden för landsbygdens polismän eller 14 lönegraden. Huruvida indrivningsprovision i fortsättningen skall utgå på dessa tjänster torde få bli beroende av resultatet av pågående utredningar om uppördsväsendet.

Med anledning av att vissa myndigheter har betonat de administrativa svårigheter, som skulle följa av att polismännen blir berättigade till resekostnadsersättning och traktamente för indrivningsförrättningar, vill jag framhålla, att dessa svårigheter inte torde bli nämnvärt större än vid andra tjänsteförrättningar, som polisman företager, exempelvis delgivningar av olika slag. Vidare vill jag erinra om de kontrollsvårigheter, som följer med ett system där vissa resor är ersättningsberättigade och andra inte.

Mitt godtagande av utredningens förslag i fråga om exekutionsbiträdesverksamheten innebär inte, att denna verksamhet skulle skiljas från polisorganisationen i sådana polisdistrikt, där de organisatoriska förutsättningarna för en fördelning av de egentliga polisgöromålen och exekutionsbiträdesverksamheten på olika befattningshavare föreligger. En sådan åtgärd fordrar ytterligare överväganden. Såsom ett led i strävandena att rationalisera nämnda verksamhetsgrenar synes emellertid exekutionsbiträdesverksamheten i större utsträckning än hittills med fördel kunna anförtros åt därmed heltidssysselsatta befattningshavare. Vid nyanställning av polismän för detta ändamål synes — i avbidan på ett slutligt ställningstagande till de av mig i det föregående berörda organisatoriska problemen — endast extra ordinarie anställning böra ifrågakomma. Såsom polislöneutredningen har påpekat, torde vidare polisutbildning inte vara erforderlig för dylika befattningshavare. Det bör få ankomma på länsstyrelserna att i sådana fall med stöd av 24 § andra stycket polisreglementet medge dispens från kravet på genomgång av konstapelsklassen.

Vidare torde genom särskild föreskrift i polislönereglementet Kungl. Maj:t böra erhålla bemyndigande att meddela föreskrifter om lönegradsplaceringen för ifrågavarande befattningshavare. Såsom jag nyss har nämnt bör de placeras i 14 lönegraden.

Utredningens förslag i fråga om tjänstebenämningarna innebär omfattande ändringar av nuvarande benämningar. Bl. a. skall överkonstapel kallas polisassistent eller förste polis- eller kriminalassistent. Kri-

minalkonstapel skall benämnas kriminalassistent. Då införandet av assistentbenämningen för polispersonalen har mött erinringar i flertalet remissyttranden, har jag varit tveksam om att förorda utredningens förslag på denna punkt. Polisförbundet har emellertid ansett, att övergången till det nya lönesystemet kräver en titelförändring och att, därest framförda yrkanden om införande av inspektörsbenämningar för polisbefälet inte kunde vinna bifall, de föreslagna assistentbenämningarna är att föredra framför de nuvarande. Jag har inte kunnat tillstyrka införandet av inspektörsbenämningen för ifrågavarande polispersonal men har å andra sidan inte funnit tillräcklig anledning föreligga att motsätta mig ett genomförande av polislöneutredningens förslag. Något skäl att bibehålla den särskilda tjänstebenämningen för sådana polissystrar, som icke erhåller kriminalassistenttjänster, synes mig emellertid inte föreligga. I anslutning till vissa i remissyttrandena framförda yrkanden anser jag mig vidare böra tillstyrka, att tjänstebenämningen fjärdingsman utbytes mot poliskonstapel.

Polislöneutredningens förslag att ställa kommissarietjänsternas lönegradsplacering i relation till dels poliskårens storlek, dels vederbörande polisdistrikts invånarantal har av flertalet remissmyndigheter lämnats utan erinran. Den föreslagna metoden, som i fråga om tjänster med inslag av arbetsledning sedan länge i princip tillämpats inom olika grenar av statsförvaltningen, är enkel och torde i regel, när fråga är om en inbördes gradering och placering av en grupp likartade dylika tjänster, leda till en skälig avvägning. Självfallet bör vid tillämpandet av metoden hänsyn tagas till de speciella, lokala omständigheter, som i den ena eller den andra riktningen i vissa fall kan påverka svårighetsgraden hos de med tjänsterna förenade göromålen. Polislöneutredningen har vid sitt förslag till lönegradsplacering av kommissarietjänsterna i några fall ansett sig böra ta sådana hänsyn (poliskommissarietjänsterna i Uddevalla, Borlänge och Östersund). Utredningens förslag, att lönegradsplaceringen för kommissarietjänsterna vid statspolisen bör ansluta till kommissarietjänsternas lönegradsplacering vid vederbörande kommunala poliskårer, kan naturligtvis diskuteras, men då anordningen, vilket också har understrukits i några remissyttranden, är praktisk och ägnad att undanröja såväl kommenderingssvårigheter som missnöjesanledningar, har jag funnit mig böra godta densamma. Detta mitt uttalande bör dock inte tolkas så, att jag anser, att den föreslagna anordningen ovillkorligen bör gälla även för framtiden. Då den leder till resultat, som med hänsyn till statspolisavdelningens storlek i förhållande till den kommunala polisavdelningen eller andra särskilda skäl framstår såsom orimligt, bör lönegradsplaceringen för kommissarietjänst vid statspolisen kunna bedömas fristående från kommissarietjänsterna vid den kommunala avdelningen.

Ett flertal av remissinstanserna, däribland statens lönenämnd, har ansett, att polislöneutredningens förslag till uppdelning av kommissarietjänsterna på fem lönegrader innebär en alltför långt driven differentiering. Med anled-

ning härav vill jag erinra om dels att 31 lönegraden av polislöneutredningen föreslås skola utnyttjas endast för två specialtjänster (innehavarna har att vid centralpolis- resp. kriminalpolisavdelningarna i Stockholm utöva en omfattande och synnerligen krävande personalledning), varför de egentliga kommissariegraderna enligt utredningens förslag kommer att utgöra fyra eller 23, 25, 27 och 29 lönegraderna, dels att den egentliga kommissariepersonalen för närvarande är differentierad på icke mindre än sju lönegrader.

Ehuru utredningens förslag, att kommissarietjänsterna i Göteborg skall uppflyttas till 29 lönegraden gett mig anledning till viss tvekan, har jag inte velat ändra utredningens förslag på denna punkt. Å andra sidan kan jag inte tillstyrka, att — såsom i vissa remissyttranden har yrkats — jämväl kommissarietjänsterna i Malmö placeras i nämnda lönegrad.

I detta sammanhang vill jag erinra om att några remissmyndigheter i samband med behandlingen av polislöneutredningens förslag rörande lönegradsplaceringen av kommissarietjänsterna — främst dylika tjänster i de största städerna, vilka tjänster föreslagits inplacerade i 27 och 29 lönegraderna — har gjort direkta jämförelser med landsfiskalernas lönegradsplacering. Jag har inte funnit dessa jämförelser i alla avseenden befogade. Berörda kommissarietjänster är nämligen infogade i ett organisations-sammanhang, som har långt flera anknytningspunkter till den s. k. byråorganisationen inom statsförvaltningen och till förhållandena vid de lokala organisationsenheterna inom statliga verk med lokalförvaltningar än till landsfiskalsorganisationen. Kommissarierna har att inför vederbörande chefer svara för arbetsområden, där arbetsuppgifterna är ständigt växlande och därför inte sällan synnerligen svårbemästrade. Några mera påtagliga skillnader i fråga om det med vederbörandes arbete förenade ansvaret eller kvaliteten hos vederbörandes arbetsuppgifter mellan å ena sidan till placering i 27 och 29 lönegraderna föreslagna kommissarier och å andra sidan de inom de statliga verken, t. ex. de affärsdrivande kommunikationsverken, till nämnda lönegrader i samband med tjänsteförteckningsrevisionen hänfödda tjänstemännen torde näppeligen kunna påvisas.

Efter en inom civildepartementet utförd kompletterande undersökning rörande arbetsuppgifterna för innehavarna av 14 ordningspolisbefälstjänster vid poliskårerna i Stockholm (8 tjänster), Göteborg (4 tjänster) och Malmö (2 tjänster) har jag slutligen med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalitet ansett mig kunna förorda en högre placering än i 21 lönegraden för tjänsterna i fråga. Även om dessa tjänster i allmänhet torde komma att besättas med polismän, som genomgått kommissarieklassen, anser jag, att de bör såsom förste polisassistenttjänster placeras i 23 lönegraden.

Polislöneutredningen har med tillämpning av föreslagna riktlinjer för polispersonalens lönegradsplacering och med ledning av uppgifter ur utredningsmaterialet sökt att ungefärligen beräkna de praktiska verkningarna av sitt förslag. Det uppgiftsmaterial, på vilket nyssnämnda

beräkningar grundats, har i samband med behandlingen inom civildepartementet av utredningens förslag ytterligare kompletterats, bl. a. genom införskaffande av uppgifter angående förändringar i personalstaterna för vissa av de största polisdistrikten. Därefter har under hänsynstagande till de kompletteringar och förtydliganden av de av polislöneutredningen föreslagna normerna för polispersonalens lönegradsplacering, som jag har ansett mig kunna förorda, inom departementet företagits beräkningar angående det justerade förslagets praktiska verkningar. Det ligger i sakens natur, att det, vilket utredningen i anslutning till sina beräkningar också särskilt har framhållit, icke är möjligt, att på grundval av tillgängligt uppgiftsmaterial, som dels hänför sig till vid olika tidpunkter rådande förhållanden, dels inte alltid varit i detalj klarläggande, lönegradsplacera varje enskild polistjänst. För en korrekt tillämpning av utredningens förslag fordras nämligen en ingående kännedom om främst arbetsorganisationen men även om övriga polisarbetet påverkande lokala betingelser inom vederbörliga polisdistrikt. Detta torde särskilt vara fallet i den mån framlagda förslag kan komma att få till följd en ändrad arbetsfördelning inom distriktets poliskår.

Resultatet av de inom civildepartementet verkställda beräkningarna torde såsom *bilaga C* få fogas till statsrådsprotokollet. De skiljaktigheter, som i fråga om det sammanlagda antalet polistjänster föreligger mellan polislöneutredningens och civildepartementets beräkningar, beror dels på att i sistnämnda beräkningar har medtagits polistjänster, vilkas innehavare helt eller praktiskt taget helt fullgör exekutionsbiträdesgöromål, och i propositionen 1953: 171 till nyinrättande föreslagna kriminalpolistjänster vid statspolisen, dels på att dessa beräkningar har grundats på ett även i andra avseenden kompletterat uppgiftsmaterial. Beräkningarna torde omfatta rikets samtliga heltidsanställda polismän (omkring 8 300) i högst kommissaries grad.

Med bortseende från de tjänster, som föreslås bära placeras i kommissaries tjänstegrad, innebär de inom departementet utförda beräkningarna i stort sett, att av 8 166 polistjänster 5 641 (därav 1 109 kriminalpolis- och polissystertjänster) kommer att uppflyttas, i regel 1—3 lönegrader, 1 327 (därav 104 kriminalpolis- och polissystertjänster) kommer att bibehållas i nuvarande lönegrader samt 1 198 (därav 56 kriminalpolis- och polissystertjänster) kommer att nedflyttas 1—3 lönegrader. Uppflyttning från 14 (nuvarande normallönegrad) eller lägre lönegrad av cirka 1 200 fjärdingsmannatjänster skall, såsom tidigare har nämnts, ifrågakomma endast under förutsättning, att vederbörande avstår från den s. k. indrivningsprovisionen.

I anslutning till den lämnade redogörelsen för de utförda beräkningarna och under hänvisning till den av mig lämnade redogörelsen för de förutsättningar, under vilka dessa beräkningar har verkställts, vill jag framhålla, att den definitiva inplaceringen i lönegrad av de enskilda polistjänsterna i riket vid genomförandet av det här föreliggande förslaget självfallet bör ske på grundval av de faktiska organisations- och arbetsförhållanden, som råder vid tidpunkten för genomförandet. De av polislöneutredningen före-

slagna normerna för lönegradsplacering av polispersonalen med de kompletteringar och förtydliganden, som jag har förordat, bör naturligtvis tillämpas även vid sådan lönegradsplacering av polistjänster, som kan bli aktuell i samband med efter genomförandet inträffande förändringar av organisatorisk eller arbetsteknisk art. I detta sammanhang får jag föreslå, att de av chefen för inrikesdepartementet i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 oktober 1953 tillkallade sakkunniga för organisationsundersökningar inom polisdistrikten (här benämnda polisväsendets organisationsnämnd) utnyttjas såsom rådgivande instans vid handläggningen av frågor rörande polispersonalens lönegradsplacering. Endast härigenom torde det vara möjligt att nå den enhetlighet på polislöneområdet, som mot bakgrunden av nu rådande förhållanden där synes mig särskilt eftersträvansvärd. Innan den kommunala myndigheten framlägger sitt förslag för organisationsnämnden, bör den ha berett vederbörande personalorganisation tillfälle till överläggningar rörande förslaget. Därest organisationsnämndens medverkan vid löne regleringens genomförande kommer att medföra extra medelsbehov, torde detta, om riksdagen inte framställer erinran häremot, få täckas genom anvisande av medel från anslaget till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.

Såsom jag tidigare har nämnt, tillstyrker jag, att polislöneutredningens förslag till riktlinjer för ett polislönereglemente godtages med de jämkningar, som framgår av departementspromemorian. I enlighet härmed har inom civildepartementet utarbetats ett *förslag till polislönereglemente*. Förslaget torde få fogas till statsrådsprotokollet såsom *bilaga D*.

Vid utfärdandet av statens allmänna avlöningsreglemente har tillämpats den ordningen, att riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda reglementet i huvudsaklig överensstämmelse med framlagt författningsförslag; Kungl. Maj:t har härigenom blivit oförhindrad att vidta förtydliganden eller eljest redaktionella jämkningar i författningen, såväl vid utfärdandet som därefter. Kungl. Maj:t har vidare bemyndigats att utan riksdagens medverkan ändra avlöningsbestämmelserna *dels* då skäl föreligger att utsträcka tillämpningen av enligt reglementet för vissa grupper av tjänstemän gällande bestämmelser till andra, i stort sett likartade grupper, *dels* då riksdagens beslut i organisations- eller anslagsfrågor föranleder tillägg till eller ändring i reglementets bestämmelser, så framt dessa tillägg eller ändringar icke avviker från de principer, på vilka avlöningsreglementets bestämmelser är byggda, *dels* ock då skäl föreligger att i samband med ändringar och tillägg, som nyss sagts, vidta vissa modifikationerna av gällande bestämmelser. Beträffande utfärdandet av det nu föreslagna polislönereglementet torde böra förfaras på samma sätt. Jag förordar sålunda, att riksdagens bemyndigande utverkas att utfärda polislönereglemente i huvudsaklig överensstämmelse med det vid statsrådsprotokollet fogade författningsförslaget.

I de delar reglementsförslaget är utformat i nära anslutning till Saar, synes någon särskild motivering inte erforderlig. Beträffande de avvikelser, som föreslås bl. a. i form av särskilda lönetillägg av olika slag, föreligger i allmänhet en fullständig motivering i polislöneutredningens förslag, för vilket jag tidigare har redogjort. Med hänsyn härtill ger reglementsförslaget mig anledning till uttalanden endast i följande hänseenden.

I fråga om *reglementets tillämpningsområde (1 § 1 mom. reglementsförslaget)* får jag framhålla, att reglementet i princip bör vara tillämpligt å all kommunalt anställd polispersonal i högst kommissaries tjänstegrad. De kanslibiträden, som enligt utredningens förslag skulle avses för såväl kontorsarbete som vissa enklare polissystemergöromål, bör enligt min mening inte hänföras till polispersonal. Beträffande nu gällande tjänstegrader för polispersonalen får jag hänvisa till 12 § polisreglementet.

I detta sammanhang får jag erinra, att Kungl. Maj:t tidigare i propositionen 1954: 27 har förelagt riksdagen förslag, att den s. k. malmfältpolisen i Kiruna stad och Gällivare kommun, vilken bekostas av medel, som tillhandahålles av Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag (*LKAB*), skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1954, i samband varmed kommunerna skall överta hela ansvarigheten för polisväsendet inom respektive kommuner i enlighet med bestämmelserna i polislagen. Därest riksdagen bifaller nämnda förslag, fordras givetvis inte några särskilda åtgärder för att det nya polislönerglementet skall bli tillämpligt å all polispersonal i Kiruna stads och Gällivare kommuns polisdistrikt. I annat fall torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att föranstalta om underhandlingar med *LKAB* och vidta övriga åtgärder för att reglementet skall bli gällande även för den s. k. malmfältpolisen.

Av vad styrelsen för Svenska landstingsförbundet har anfört i yttrande över polislöneutredningens betänkande framgår, att bestämmelserna i 3 § polislagen om landstings anställande av polispersonal f. n. saknar praktisk betydelse. Med hänsyn härtill anser jag det inte lämpligt att belasta polislönerglementet med de särskilda bestämmelser, som i vissa hänseenden skulle erfordras i fråga om av landstingen anställd polispersonal. Om landsting skulle komma att anställa polispersonal, torde Kungl. Maj:t få meddela erforderliga bestämmelser om tillämpning av polislönerglementet å denna personal.

Polislöneutredningen har vidare föreslagit, att polispersonalen vid polis-kåren i Boden, som f. n. lyder under Saar, skall överföras till det nya polislönerglementet. Detta synes lämpligt med hänsyn till att uppgifterna för denna polispersonal och den kommunalt anställda polispersonalen i huvudsak överensstämmer och att avlöningsvillkoren därför bör vara desamma för båda kategorierna.

Polislönerglementet bör också gälla den polispersonal, som med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1948 och den 5 juni 1953 av länsstyrelsen i Norrbottens län har anställts för upprätthållande i nödig omfattning av

polisbevakning inom Kalix skyddsområde. I den mån länsstyrelse anställer polispersonal enligt 7 § 1 mom. länsstyrelseinstruktionen 1953: 541, bör reglementet kunna erhålla tillämpning å sådan personal. Det kan vidare inrättas andra statliga polisorganisationer av exempelvis samma slag som skyddspolisen i Kalix. Med hänsyn till svårigheten att finna en definition, som täcker de fall i vilka det kan bli fråga om en tillämpning av polislöne-reglementet å statlig polispersonal, synes det lämpligt att Kungl. Maj:t får pröva och meddela särskilt beslut om reglementets tillämpning på annan statsanställd polis än polispersonalen vid poliskåren i Boden. För undvikande av missförstånd vill jag emellertid redan i detta sammanhang framhålla, att jag delar polislöneutredningens uppfattning att polislöne-reglementet inte bör gälla för den civilmilitära personalen vid de vid örlogsvärven och flygflojtilljerna organiserade polis enheterna. Icke heller bör reglementet tillämpas på den polispersonal, som övergångsvis eller såsom tillfällig förstärkning finnes anställd på landsfiskalskontoren.

Den i yttrandena från landskommunernas förbund och stadsförbundet berörda frågan om gränsdragningen mellan polischefernas och de kommunala myndigheternas befogenheter berör närmast förvaltningsbestämmelserna för polisväsendet. Spörsmålet har emellertid också betydelse vid tillämpningen av avlöningsbestämmelserna. I reglementet synes därför böra intagas föreskrifter om vad som är att förstå med *vederbörande myndighet* i olika fall. Dessa föreskrifter återfinnes i 2 § 1 mom. reglements-förslaget.

I 2 § 4 mom. reglements-förslaget erinras om att *statens lönenämnd* är avsedd för beredning av ärenden, som angår avlöningsförhållanden för innehavare av tjänster, vid vilka avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Lönenämnden fungerar som en remissmyndighet åt Kungl. Maj:t. Detta bör gälla också ärenden, som berör polislöne-reglementet, med hänsyn till angelägenheten av att det i enlighet med Saar utformade polislöne-reglementet tillämpas enhetligt och på samma sätt som Saar. Där- emot kan jag inte förorda, att polismän eller vederbörande kommunala myndigheter beredes möjlighet att vända sig direkt till nämnden.

I reglements-förslaget återfinnes inte någon motsvarighet till avd. 2 i Saar, som innehåller *förvaltningsbestämmelser* av olika slag. Anledningen härtill är, att förvaltningsbestämmelser för den kommunala polispersonalen redan finnes meddelade i särskilda författningar, varibland främst märkes polis-lagen och polisreglementet. Det synes mig naturligt, att de förvaltningsbestämmelser, som erfordras för polispersonalen och som inte har karaktär av lag, i så stor utsträckning som möjligt sammanföres i polisreglementet. De ändringar, som av denna anledning fordras i polisreglementet, torde få an-mälas för Kungl. Maj:t i annat sammanhang. Vad angår polispersonalen vid poliskåren i Boden och annan statlig polispersonal synes böra övervägas, att

polisreglementet i tillämpliga delar erhåller direkt tillämpning också på denna polispersonal. I övrigt torde erforderliga förvaltningsbestämmelser för statlig polispersonal få meddelas i särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter.

Polislöneutredningen har i samband med behandlingen av frågan om polismans lön under tjänstledighet m. m. (12 § reglementsförslaget) föreslagit, att polisaspirant eller extra polisman, som inte innehar 36 anställningsmånader vid polisväsendet, vid genomgång av konstapelsklassen skall åtnjuta arvode, beräknat efter 180 kronor för månad, samt, därest vederbörande är familjeförsörjare, traktamente med 6 kronor för dygn. Resekostnadsersättning och traktamente skall vidare enligt förslaget i förekommande fall utgå för resa till och från polis-skola. I detta sammanhang kan nämnas, att 1948 års polisutbildningskommitté i fråga om polis-skoleelevernas ekonomiska villkor har föreslagit, att — därest polisväsendet alltjämt kommer att behålla sin kommunala karaktär — eleverna (polisaspiranterna) skall tillerkännas, förutom ersättning för resor till och från utbildningsorten, dag-arvode om 10 kronor under utbildningstiden utom under den tid de fullgör utbildningstjänstgöring i vikariatets form eller på extra tjänst. Vid överläggningarna med TCO och Svenska polisförbundet har enighet nåtts om att polisaspirant eller extra polisman med mindre än 36 anställningsmånader, oavsett om vederbörande är familjeförsörjare eller ej, under tiden för genomgång av konstapelsklassen bör åtnjuta ett arvode om 10 kronor för dag. Detta arvode förutsättes skola utgå även till polisman, som inte är anställd inom visst polisdistrikt. Vidare skall i enlighet med polislöneutredningens förslag resekostnadsersättning och traktamente i förekommande fall utgå för resor vid utbildningens början och slut. Extra polisman, som innehar minst 36 anställningsmånader vid polisväsendet, kommer att under genomgång av konstapelsklassen åtnjuta oavkortad lön enligt 12 § I p. 5 reglementsförslaget. Med hänsyn härtill bör polisman vara skyldig att genomgå konstapelsklassen, så snart tillfälle härtill kan beredas honom. Grunderna för fördelning mellan staten och polisdistrikten i vissa fall av ifrågavarande utbildningskostnader torde komma att i annat sammanhang anmälas av chefen för inrikesdepartementet.

I likhet med såväl polisutbildningskommittén som polislöneutredningen anser jag, att det nuvarande s. k. klausulsystemet bör slopas.

I fråga om ersättning vid *vissa vikariatsförordnanden* får jag — i anslutning till 15 § 5 mom. reglementsförslaget — framhålla, att det i samband med överläggningarna i polislönefrågan från personalhåll har bestämt yrkats, att systemet med »dubbeltjänster», som under senare år har successivt begränsats, nu definitivt bör bringas att upphöra. Man har vid överläggningarna funnit det naturligt, att polispersonalen inom ett polisdistrikt bör betraktas såsom en poliskår, som inom sig bör sörja för nödig avlösning vid semester, tjänstledighet etc. Däremot anses det från personalhåll principiellt oriktigt,

att personalen inom ett polisdistrikt (en poliskår) utan någon egentlig kompensation skall få sin arbetsbörda ytterligare ökad genom att också sörja för nödig avlösning vid semester, tjänstledighet etc. inom en annan poliskår, som därtill har en annan huvudman. Man har därvid pekat på att provinsialläkare eller veterinärer, som vid sidan av tjänstgöring i egen tjänst på grund av förordnande bestrider motsvarande tjänst i angränsande distrikt, enligt bestämmelserna i tilläggsbestämmelserna till Saar äger åtnjuta viss ersättning för dag. Även om den gjorda jämförelsen inte i alla delar är relevant — ifrågavarande provinsialläkar- och veterinärtjänster är s. k. ensamtjänster av en, lönemässigt sett, helt annan konstruktion än polistjänsterna — vill jag inte bestrida, att visst fog finnes för personalens yrkande, i varje fall vid nuvarande huvudmannaskapsförhållanden inom polisväsendet. Med hänsyn härtill och då jag hyser den uppfattningen, att systemet med »dubbeltjänster» allteftersom rationaliseringen av polisväsendet fortskrider kommer att successivt begränsas för att slutligen kanske så gott som helt försvinna, har jag ansett mig kunna förordna, att till polisman, som har förordnats att jämte egen tjänst uppehålla tjänst inom annat polisdistrikt, skall utgå ersättning med ett belopp av 6 kronor för dag. Sådan polisman bör dessutom åtnjuta ersättning för havda merkostnader. Vikariatsersättning i Saars bemärkelse bör däremot inte i något fall ifrågakomma.

Utredningens förslag beträffande *övertidsgottgörelse* (§ 16 reglements-förslaget) har jag i likhet med praktiskt taget samtliga remissmyndigheter ansett mig kunna godtaga. En mindre jämkning synes dock påkallad i följande hänseende.

Utredningen har uttalat, att, i avbidan på resultatet av en översyn av polisens arbetstidsförhållanden, andra förändringar i nuvarande arbetstidsförhållanden inte skall vidtagas än att arbetstiden i vederbörlig mån förlänges för sådan personal, som genom utredningens olika förslag erhåller särskild kompensation för sådan beredskap, övertidstjänstgöring m. m., som hittills föranlett avkortning av arbetstiden. Vidare har utredningen i fråga om den utredande ordnings- och kriminalpolispersonalen, vilken hittills inte kommit i åtnjutande av gottgörelse för övertidstjänstgöring, förklarat, att i princip tjänstgöringstid, som enligt turlista understiger vad som motsvarar 48 timmar per normal arbetsvecka, först skall utfyllas, innan dylik gottgörelse kan utgå. I anledning av dessa uttalanden vill jag framhålla, att sedan i förekommande fall sådan nedsättning av arbetstiden, som har medgivits på grund av beredskapstjänst, avsaknad av övertidsgottgörelse etc. har upphävts, övertidsgottgörelse bör få åtnjutas, i den mån tjänstgöring fullgöres utöver den fastställda tjänstgöringstiden, även om denna inte uppgår till 48 timmar för normal arbetsvecka. Endast för det fall att några särskilda arbetstidsbestämmelser utöver 25 § polislagen inte finnes meddelade, bör den principen gälla, att övertidsgottgörelse inte skall utgå, förrän vederbörande har fullgjort 48 timmars tjänstgöring för vecka räknat.

Enligt 17 § 1 mom. reglementsförslaget skall angående *ersättning vid förrättning och tjänsteresa* gälla vad därom stadgas i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter. Såsom framgår av avd. F p. 5 i departementspromemorian, har inom civildepartementet utarbetats ett förslag till särskilda föreskrifter angående reseersättning och traktamente till polispersonalen i vissa fall. Eftersom det här gäller begränsningar i den rätt till resekostnadsersättning och traktamente, som enligt allmänna resereglementet kan tillkomma vederbörande, ankommer det visserligen på Kungl. Maj:t att fastställa dessa föreskrifter. Med hänsyn till att förslaget i fråga om tjänsteresor och förrättningar inom polisdistrikten i stor utsträckning innebär införande av förmåner, som hittills icke har tillkommit polismännen, synes emellertid grunddragen i förslaget böra anmälas för riksdagen.

Vid resa inom polisdistrikt skall enligt förslaget traktamente åtnjutas, endast om tjänsteresa eller förrättning tar i anspråk mer än 6 timmar i följd och föranleder vistelse utom tjänstgöringszonen (en cirkel med — i regel — tjänstestället såsom medelpunkt och 5 kilometers radie) under mer än 4 timmar. Traktamente skall i dylika fall utgå för varje för förrättningen ianspråktagen timme med 1 krona under natt och 57 öre under dag i traktamentsklass C samt 1 krona 18 öre under natt och 64 öre under dag i traktamentsklass B. Traktamente må dock inte utgå vid patrullering, vakthållning, inspektion eller annan dylik enligt turlista (motsvarande) bestämd tjänstgöring och inte heller för tid, beträffande vilken förrättningsmannen är berättigad till tjänstgöringstillägg enligt 19 § 1 mom. b) reglementsförslaget. Om förrättningsmannen nödgas begagna sig av hotellrum eller annat liknande nattkvarter, äger han i stället för på nattid belöpande traktamente för timme åtnjuta nattractamente enligt allmänna resereglementet.

Resekostnadsersättning och traktamente bör givetvis såsom hittills inte utgå vid tjänsteresa eller förrättning, varmed är förenad rätt till restavgift eller motsvarande förmån.

Polismännen uppbär f. n. i viss utsträckning ersättning för begagnande av egen cykel och egna skidor i tjänsten. Ersättning härför utgår med 60 kronor för år räknat. I den mån polisdistrikt inte tillhandahåller dylika färdmedel, synes möjligheten att tillerkänna polisman ersättning med ett årsbelopp för slitage å egen cykel och egna skidor böra bibehållas. Nu gällande belopp — 60 kronor för år — synes härvid böra fastställas för slitage antingen å cykel eller skidor eller å såväl cykel som skidor. Polisman, som erhåller sådan ersättning, bör givetvis inte uppbära resekostnadsersättning enligt allmänna resereglementet för begagnande av färdmedlen i fråga.

Av mig här förordade bestämmelser om resekostnadsersättning och traktamente till polismän skall gälla i stället för de föreskrifter, som i dessa hänseenden finnes meddelade i kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarsväsendet m. m. Denna kungörelse innehåller också bestämmelser om i vad mån statsverket skall svara för kostnaderna för olika tjänsteförrättningar.

Även dessa bestämmelser måste ändras i anledning av vad jag har föreslagit. Ändringarna, som avser frågan om fördelningen av kostnaderna för ifrågavarande förmåner mellan staten och polisdistrikten, torde i annat sammanhang komma att anmälas av chefen för inrikesdepartementet.

Det normalbelopp — 240 kronor för år räknat —, som i anslutning till den i 8 § polislagen föreskrivna skyldigheten för polisdistrikt att ombesörja vissa för distriktets polisväsen erforderliga anordningar efter centrala överenskommelser med Svenska polisförbundet har fastställts att utgå till polisman för *tillhandahållande av kontorslokal och utrustning*, allt i den mån polisdistrikt inte självt håller lokal och dylik utrustning, kan enligt polislöneutredningens uppfattning inte anses utgöra en skälig kompensation för polismannens verkliga kostnader för lokal m. m. Jag delar denna uppfattning. Efter att ha låtit företa vissa undersökningar rörande de inom statsförvaltningen tillämpade principerna för beräkning av ersättning för tjänstemans tillhandahållande av tjänsterum m. m. har jag ansett mig kunna godtaga en förhöjning av till polismännen i förekommande fall nu utgående kontorsersättning till belopp, som framgår av departementspromemorian. De ortsgruppsgraderade belopp, som där upptagits, överensstämmer med bl. a. dem som för närvarande efter särskild utredning av skogsstyrelsen fastställts att utgå till befattningshavare vid skogsvårdsstyrelserna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i ämnet (*17 § 4 mom. reglementsförslaget*). De upptagna beloppen bör, liksom fallet är vid skogsvårdsstyrelserna, utgöra beräknad gottgörelse för hyra, inklusive värme, belysning, städning och allmänt intrång, men däremot inte för nödiga inventarier för expeditionstjänstens behöriga skötande, såsom skrivbord, skrivstol, bokhylla, blankettskåp m. m. Sistnämnda inventarier bör enligt min mening tillhandahållas av polisdistriktet. I den mån så för närvarande inte sker, utan vederbörande polisman för egna medel anskaffat nödiga inventarier av klart icke-personlig karaktär, förutsätter jag, att ett inlösningsförfarande i förekommande fall kommer till stånd.

Med hänsyn till det visserligen inte direkt uttalade men numera ändock tämligen självklara kravet, att anmälningar, rapporter m. m. utskrivs medelst skrivmaskin, har jag ansett det naturligt, att dylik bör tillhandahållas av polisdistrikt. För närvarande i ca 300 fall inom polisorganisationen utgående ersättning till polismän, som själva tillhandahåller skrivmaskin, bör indragas, varvid inlösningsförfarande i förekommande fall också bör tillämpas.

I anslutning till de i departementspromemorian föreslagna ändringarna av polislöneutredningens förslag i fråga om beredskapsgrader och *beredskapsersättning* (*19 § 1 mom. a reglementsförslaget*) är jag angelägen understryka vad utredningen allmänt anfört angående beredskapstjänstens ordnande inom polisdistrikten. Det är självfallet inte möjligt att uppdraga några bestämda normer härför. Även om en poliskår inte är centraliserad

eller så stor, att kravet på erforderlig beredskap kan tillgodoses inom ramen för polispersonalens ordinarie arbetstid, bör det emellertid vara möjligt att på sätt polislöneutredningen har föreslagit så ordna beredskapstjänsten, att vederbörande polismän beredes ordnad tjänstefrihet i större omfattning än vad som f. n. är fallet. Jag vill särskilt framhålla vikten av att polischef inte påfordrar beredskapstjänst i större utsträckning än som med hänsyn till kravet på polistjänstens behöriga fullgörande är oundgängligen nödvändigt. Vid sitt bedömande härvidlag bör polischef naturligtvis ta vederbörlig hänsyn till den med polistjänsterna såsom sådana förknippade allmänna skyldigheten för innehavarna att vid tjänstefrihet vistas inom anställningsområdet.

I en den 14 oktober 1952 avgiven promemoria angående ändrade bestämmelser om *vittnesersättning* m. m. har 1951 års rättegångskommitté berört bl. a. frågan om ersättning åt polismän, som får inställa sig inför domstol under fritid för att höras såsom vittne eller såsom målsägande i anledning av åklagartalan. Kommittén har framhållit, att spörsmålet för polismännens del onekligen är av inte ringa betydelse. Det bör dock enligt kommitténs mening ligga närmast till hands att betrakta kompensation för det besvär och omak, som genom vittnesinställelse i betydligt större utsträckning än för andra arbetstagare åsamkas just polispersonalen, såsom en anställnings- och lönefråga, som bör lösas vid förhandlingar mellan vederbörande. I Stockholm utgår för närvarande ersättning med 8 kronor per gång för vittnesmål, som polisman får avlägga på fritid. I några städer meddelas kompensation genom tjänstebefrielse i den utsträckning, som svarar mot den för vittnesmålets avläggande ianspråktagna tiden. Då det råder stor irritation bland polispersonalen över nu rådande oenhetlighet i denna fråga, har jag jämväl med hänsyn till rättegångskommitténs uttalanden ansett mig böra förorda den lösning av frågan, som framgår av avd. E i departementspromemorian (jfr 19 § 1 mom. c reglementsförslaget). Jag vill framhålla, att hänsyn till eventuell restid inte skall tagas vid beräkandet av den föreslagna ersättningen.

Vad angår polispersonalens *beklädnadsförmåner* (21 § reglementsförslaget) har jag med hänsyn till de administrativa olägenheter, som otvivelaktigt är förknippade med det av polislöneutredningens majoritet föreslagna s. k. rabattsystemet samt den starka opinionen bland polispersonalen för bibehållande av kontantbidragssystemet, ansett mig böra förorda, att de för vissa beställningshavare vid försvaret tillämpade bestämmelserna angående tjänstedrätt m. m. också skall gälla för polispersonalen. Detta system likaväl som rabattsystemet kommer att ge vederbörande polisman ersättning för den merkostnad, som uniformsplikten medför för honom, varför valet av det ena eller andra systemet enligt min mening inte har någon ekonomisk betydelse för det allmänna.

I avbidan på genomförandet av den allmänna sjukförsäkringsreformen synes någon ändring inte böra vidtagas i polispersonalens rätt till *sjukvårdsförmåner*. Detta innebär, att gällande kommunala bestämmelser angående rätt till sjukvårdsförmåner för kommunal polispersonal t. v. bör bibehållas i kraft samt att bestämmelserna om sjukvård i 7 kap. Saar t. v. bör erhålla fortsatt tillämpning å den statliga polispersonalen. De bestämmelser, som efter sjukförsäkringsreformens ikraftträdande kommer att fastställas för statstjänstemän, bör i princip även gälla kommunal polispersonal.

Avlöningsförmånerna för innehavare av *arvodesbefattning* bör enligt 26 § reglementsförslaget fastställas av vederbörande kommunala myndighet, varvid bör beaktas den lönesättning, som jag här föreslagit för de heltidsanställda polismännen.

Polislönereglementet kommer att innehålla dels bestämmelser om lönegradsplacering av polismanstjänster (5 § förslaget), dels bestämmelser om de olika avlöningsförmåner i form av lön, semester etc. som skall tillkomma innehavare av dessa tjänster. Beslut av polisdistrikt om inrättande av polismanstjänster och om dylika tjänsters lönegradsplacering bör icke kunna överklagas i annan ordning än som i allmänhet gäller för besvär över kommunal myndighets beslut (kommunalbesvär). Den eftersträlvade enhetligheten i tillämpningen av bestämmelserna om placering i lönegrad bör såsom jag tidigare nämnt tillgodoses genom att kommunal myndighet åläggas att i dylika frågor höra polisväsendets organisationsnämnd. Annorlunda blir förhållandet i fråga om tillämpningen av sådana avlöningsbestämmelser, som reglerar den enskilde polismannens rätt till avlöningsförmåner av olika slag. Polismannen bör beredas möjlighet att *överklaga* beslut rörande reglementets tillämpning hos länsstyrelse (överståthållarämbetet). Bestämmelse härom har intagits i 25 § reglementsförslaget. Beträffande klagan över länsstyrelses beslut i anledning av besvär bör gälla de allmänna föreskrifterna i 56 § länsstyrelseinstruktionen den 5 juni 1953 (SFS nr 541). Enligt dessa föreskrifter skall besvär i dessa fall anföras hos Kungl. Maj:t. Målet kommer därefter, att enligt 2 § lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt handläggas av regeringsrätten.

Vad jag här har anfört har avseende på den kommunala polisen. I fråga om den statliga polisen fordras inte några särskilda bestämmelser. Besvär i mål angående de statliga polisernas avlöningsförmåner kommer sålunda att slutligt handläggas av kammarrätten.

Polislöneutredningen har i sitt betänkande framlagt vissa förslag till *ö v e r g å n g s a n o r d n i n g a r*, vilka bl. a. har till syfte att skydda vid ikraftträdandet anställd polispersonal mot försämring av löneställningen vid genomförandet av det nya lönesystemet. Ytterligare förslag till övergångsanordningar har framlagts i departementspromemorian. Under hänvisning till sålunda föreliggande förslag får jag föreslå, att Kungl. Maj:t av riks-

dagen utverkar bemyndigande att besluta om de övergångsbestämmelser, som kan bli erforderliga vid ett genomförande av det av mig tillstyrkta lönereglingsförslaget. Jag vill endast framhålla, att personliga lönetillägg och andra kontanta lönetillägg av olika slag bör indragas i samband med löneregleringen. Såsom utredningen har framhållit, bör emellertid hänsyn till dylika tillägg tagas vid avvägningen av sådana personliga lönetillägg, som kan bli erforderliga till skydd mot löneminskning vid löneregleringens ikraftträdande.

I detta sammanhang vill jag erinra om att enligt 9 § polisreglementet polischef har att, där omständigheterna det medger, i viktigare frågor rörande polisväsendets organisation, polispersonalens tjänstgöringsförhållanden och vad eljest är ägnat att främja goda arbetsförhållanden inhämta personalens uppfattning genom en eller flera av vederbörande personalorganisation utsedda representanter. Polischefen bör även i övrigt, i den mån förhållandena så påkallar, överlägga med representanter för den eller de personalkategorier, som beröres av frågan. Vad sålunda föreskrivits bör gälla även sådana problem, som uppkommer i samband med polislöneförslagets genomförande, bl. a. i fråga om tillsättandet av de tjänster, som enligt förslaget kommer att uppflyttas till högre lönegrad än nu gällande.

Löneregleringen för polispersonalen bör träda i kraft den 1 juli 1954 och, med de övergångsvis gällande undantag som följer av vad jag nyss nämnt, i princip tillämpas på all polispersonal, å vilken polislöneordningen enligt 1 § reglementsförslaget skall gälla. Genomförandet av förslaget med de ökade kostnader det medför bör emellertid kunna anstå beträffande sådan personal, som vid löneordningens ikraftträdande innehar anställning inom sådana organisationsenheter av polisväsendet, där stridsåtgärder — i sak innebärande blockad eller dylikt — upprätthålles av polispersonalen, och som tillhör personalgrupp, som har vidtagit stridsåtgärderna. På dylik personal bör förslaget tillämpas först från den tidpunkt då stridsåtgärderna har hävts eller på annat sätt bringats att upphöra. Med hänsyn till att enligt 8 § polislagen i dess lydelse jämlikt lagen den 5 juni 1953 (nr 442) polisdistrikt blir skyldigt att avlöna polispersonalen enligt bestämmelserna i polislöneordningen, måste i detta införas en regel om uppskov med tillämpningen av löneregleringen av skäl och på sätt nyss sagts. Det bör ankomma på vederbörande kommunala myndighet att besluta om sådant uppskov. Beslutet bör underställas länsstyrelsens prövning. I avbidan på löneordningens tillämpning bör gälla de kommunala avlöningsbestämmelser, som var tillämpliga på polisdistriktets polispersonal den 1 februari 1954.

Såsom framgår av vad jag inledningsvis har anfört, ansåg jag mig i direktiven för polislöneutredningen böra undantaga pensionsfrågor från utredningsuppdraget. Det hade visserligen varit önskvärt, att olika pensionsfrågor hade kunnat granskas i samband med en lönereglering för polispersonalen, men det hade i så fall inte varit möjligt att slutföra utredningen inom den tid, som stod till förfogande med hänsyn till lönefrågans besvärliga läge. Det har icke heller varit möjligt att gå in på någon prövning av olika förekommande pensionsfrågor i samband med personalöverläggning-

arna. Vid sådant förhållande anser jag mig inte nu böra ta upp till behandling de pensionsfrågor, som har förts fram i remissyttrandena av landskommunernas förbund och stadsförbundet.

Ett genomförande av det av mig förordade lönegradsplaceringsförslaget i fråga om såväl upp- som nedflyttningar av tjänster kan vid nuvarande organisation beräknas medföra en årlig kostnadsökning för löner på 3,4 miljoner kronor. Härtill kommer ökade kostnader för vikariatsersättning, övertidsersättning, ersättning för arbete å s. k. obekvämt arbetstid o. d. Utgiftsökningen för dessa särskilda ersättningar och olika sociala löneförmåner, såsom lön under vissa slag av tjänstledighet, kan inte beräknas med någon större grad av tillförlitlighet. Största ökningen (uppskattningsvis omkring 600 000 kronor) torde falla på ersättning för arbete på obekvämt arbetstid, eftersom sådan ersättning nu bara utgår i Stockholm och vid Bodens poliskår.

I fråga om beklädnadsförmånerna kan förslaget beräknas medföra en årlig kostnadsminskning med anledning av att det årliga ekiperingsbidraget till den uniformspliktiga personalen blir lägre än tidigare beklädnadsbidrag eller värdet av tidigare fri beklädnad. För den icke uniformspliktiga personalen bortfaller beklädnadsbidraget helt. Kostnadsminskningen kan uppskattas till omkring 2 000 000 kronor för år, varav omkring 700 000 kronor belöper på icke uniformspliktig personal.

Hemställan.

Under återopande av vad jag i det föregående har anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att

1) utfärda polislönereglemente i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga D till statsrådsprotokollet i ärendet fogade författningsförslaget att gälla från och med den 1 juli 1954,

2) under de förutsättningar och i den omfattning, som i det föregående har angivits, vidtaga ändringar i ifrågavarande reglemente samt

3) utfärda de övergångsbestämmelser, som kan bli erforderliga i anledning av de under 1) och 2) omförmälda förslagen.

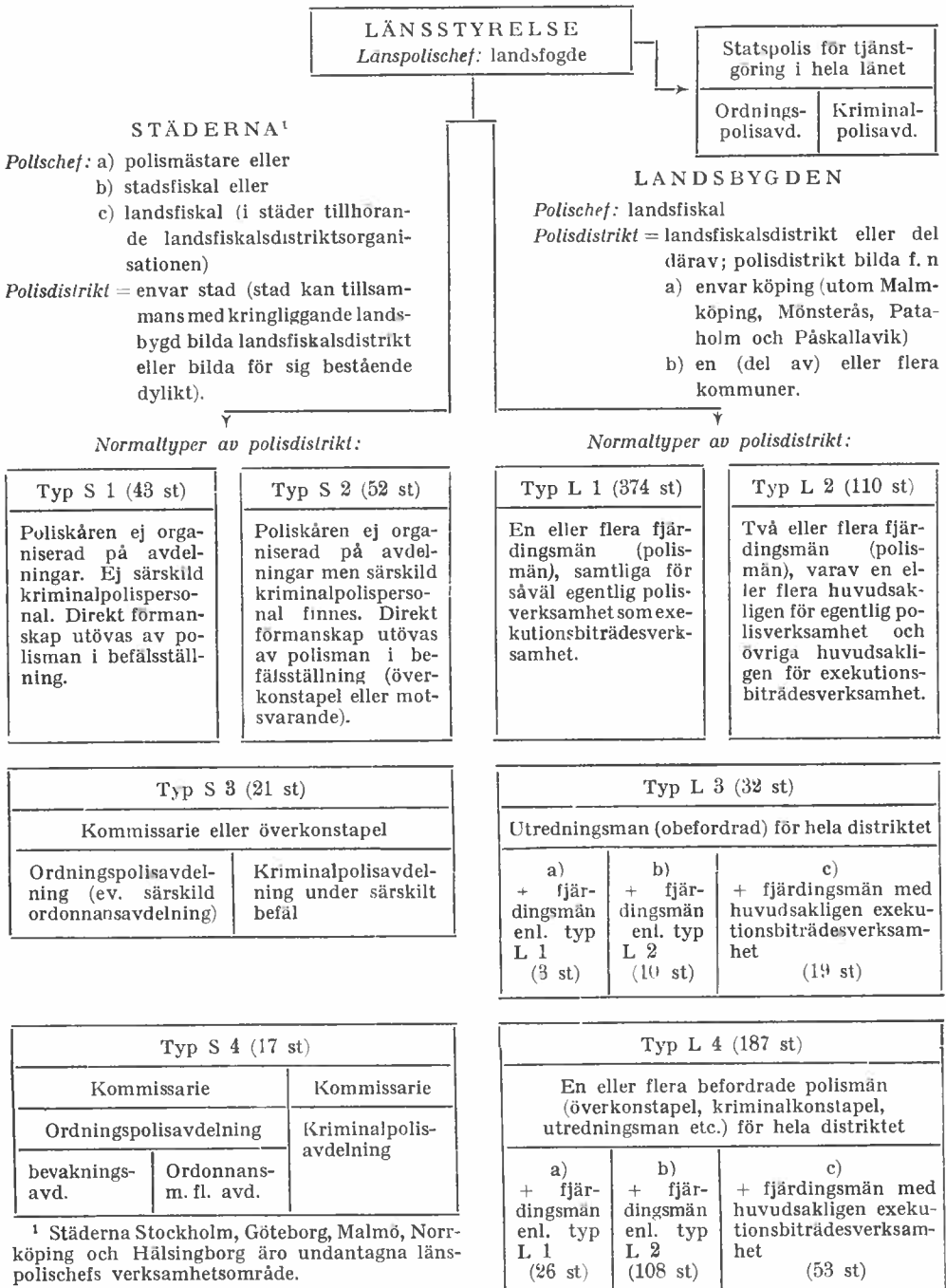
Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars-Arvid Frithiof.

Bilaga A.

Tablå över polisdistriktens organisation.

¹ Städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg äro undantagna länspolischefers verksamhetsområde.

Göromålsförteckning.

Anmärkning. I förteckningen ha intagits polispersonalen i olika grader åliggande göromål med undantag för rent administrativa uppgifter samt befälsåligganden, såsom t. ex. personalledning, inspektion och kontroll m. m. Förteckningens indelning är grundad på de båda huvudformerna för polisverksamhet, nämligen ordnings- resp. kriminalpolistjänst, och avspeglar sålunda den normala arbets- och göromålsfördelningen vid sådana poliskårer, där såväl ordningspolisavdelning som kriminalpolisavdelning finnes inrättad. Det synes böra uppmärksammas, att enligt flera lokala instruktioner även andra göromål än sådana som normalt tillhöra kriminalpolisverksamheten hänföras till handläggning på kriminalpolisavdelning. Dylika göromål ha i förteckningen utmärkts med en asterisk (*) framför nummerbeteckningen.

I. Ordningspolisverksamhet.

A. Enklare polisgöromål (E-göromål).

1. Delgivning av
 - a) arbetsförelägganden,
 - b) domboks- och protokollsutdrag,
 - c) förelägganden, kallelser m. m. i fattigvårds-, barnavårds-, mantals-, kyrkobokförings- m. fl. ärenden,
 - d) föreläggande till inställelse vid fångvårdsanstalt,
 - e) kör- och trafikshortsindragningar,
 - f) kör- och trafikshortsvarningar,
 - g) militärförsändelser (obeställbara genom allmänna posten),
 - h) resolutioner och tillstånd,
 - i) strafförelägganden och
 - j) stämningar och kallelser från rådhusrätter och domstolar på annan ort.
2. Patrulleringstjänst till fots (jämväl N-göromål).
3. Registrering, vård m. m. av hittegoods.
4. Trafikdirigering (jämväl N-göromål).
5. Utredningar (förhör och utredningar) angående/i ärenden rörande
 - a) försummelse att lösa radiolicens,
 - b) interimslicenser och interimsskyltar,
 - c) mantalsskrivning,
 - *d) mått och vikt.
6. Vaktjänst på polisstation (jämväl N-göromål).

B. Polisgöromål av normal svårighetsgrad (N-göromål).

1. Efterlysning och spaning rörande försvunna personer (jämväl S-göromål).
2. Efterspaning och gripande av personer (jämväl S-göromål).
3. Omhändertagande av vilsegångna barn och andra, som anträffas utan förmåga att ta vara på sig själva, samt åtgärder i samband därmed.
4. Patrulleringstjänst till fots (jämväl E-göromål) eller medelst bil (radiobil-tjänst; jämväl S-göromål).

5. Trafikdirigering (jämväl E-göromål).
6. Trafikövervakning och trafikkontroll.
7. Upptagande av dagsbotsuppgift.
8. Utredningar (förhör och utredningar) angående/i ärenden rörande
 - a) amatörradiotillstånd,
 - b) anordnande av lotteri,
 - c) barnavård (förhör med underhållspliktiga, ekonomiska utredningar, intagning å arbetshem etc.),
 - d) bötesförvandling,
 - e) eldfarliga oljor,
 - f) fattigvård (behov av fattigvård, hemortsrätt för vård eller understöd, försörjningspliktigas underhållsförmåga etc.),
 - g) fylleri,
 - h) förargelseväckande beteende,
 - i) förseelser mot ordningsstadgan,
 - j) försummad bolagsregistrering,
 - k) försuttna vitesförelägganden,
 - *l) handel med begagnade föremål,
 - *m) handel med preventivmedel,
 - *n) lösdrivare och bettlare,
 - o) misshandel på allmän plats,
 - p) ofog,
 - q) olaga byggnadsarbeten,
 - r) olycksfall av olika slag, drunkning etc.,
 - *s) passansökningar,
 - t) samvetsömma (intyg för ansökan om vapenfri tjänstgöring vid krigsmakten eller om hel befrielse från sådan tjänstgöring m. m.),
 - u) skadegörelse,
 - v) skjutvapen och ammunition (lämplighet och behov av att få inneha skjutvapen och ammunition, jaktmarkers och övningsplatsers belägenhet, tillståndsbekräftelse, kontroll, tillsyn och registrering av vapeninnehav, tillsyn över vapenhandlare, registrering och kontroll av psykiskt sjuka och andra personer, som icke böra betros med innehav av skjutvapen, kommunikation med folkbokföringsregistret, olaga vapeninnehav etc.),
 - *w) straffverkställighet,
 - *x) svenskt medborgarskap,
 - y) tillstånd (enligt butiksstängningslagen, till offentliga tillställningar, till skottlossning eller sprängning, till utskänkning etc.),
 - z) trafikförseelser,
 - å) trafikolyckor (olyckor med dödlig utgång hänföras i vissa polisdistrikt till kriminalpolisavdelningen),
 - ä) utfärdande av intyg rörande tillverkning och försäljning av alster av inhemsk husslöjd,
 - ö) uppskov med straffverkställighet,
 - aa) uraktlåtenhet att till patent- och registreringsverket insända föreskrivna handlingar (patentärenden),
 - bb) uraktlåtenhet att skyddskoppsympa barn,
 - cc) uteblivande från civilförsvarsutbildning,
 - dd) våldsamt motstånd,
 - ee) återbekommande eller återkallelse av körkort (körkortsärenden).
9. Vakttjänst på polisstation (jämväl E-göromål).
10. Åtgärder för personers inställelse vid könspoliklinik eller hos läkare.
11. Övervakning av skötseln av hotell- och pensionatsrörelser.

C. Svårare polisgöromål (S-göromål).

1. Efterlysning och spaning rörande försvunna personer (jämväl N-göromål).
2. Efterspaning och gripande av personer (jämväl N-göromål).
- *3. Handläggning av sinnessjukärenden.
4. Patrulleringstjänst medelst bil (radiobiltjänst; jämväl N-göromål).
- *5. Säkerhetstjänst.
6. Utredningar (förhör och utredningar) angående/i ärenden rörande
 - a) alkoholister,
 - *b) bränder,
 - c) djurplågeri,
 - *d) dödsfall utan föregående känd orsak,
 - e) förvärv av jordbruksfastighet,
 - *f) olaga jakt och fiske,
 - g) omhändertagande av sinnessjuka,
 - *h) rattfylleri,
 - *i) självmord,
 - *j) utläningar (arbets- och uppehållstillstånd, vistelsetillstånd, förpassningsutredningar),
 - k) äganderätt (lagfartsärenden).

D. Övriga göromål (Ö-göromål).

1. Biträde vid olyckshändelser.
2. Biträde vid värnpliktsinskrivning och mantalsskrivning.
3. Förpassning av sinnessjuka, utvisade personer m. fl.
4. Införskaffande av mantals-, kyrkobokförings- och taxeringsuppgifter.
5. Införskaffande av uppgifter till företagsräkningar.
6. Stämpling av vilt.
7. Uppsättande av länskungörelser.

II. Kriminalpolisverksamhet.

Denna verksamhet omfattar huvudsakligen åtgärder, spaningsverksamhet, förhör och utredningar etc. beträffande följande slag av brott (i förteckningen äro brotten upptagna i samma ordning som strafflagens föreskrifter om deras beivrande):

1. 8 kap. strafflagen Brott mot rikets säkerhet, exempelvis högförräderi och spioneri.
2. 9 » » Högmålsbrott.
3. 10 » » Brott mot allmän verksamhet, exempelvis våld eller hot mot tjänsteman och våldsamt motstånd.
4. 11 » » Brott mot allmän ordning, exempelvis upplopp; fylleri och förgelseväckande beteende handläggas dock av ordningspolisen.
5. 12 » » Förfalskningsbrott, exempelvis urkunds-, signatur- och penningförfalskning.
6. 13 » » Mened, falskt åtal och annan osann utsaga.
7. 14 » » Mord, dråp och annan misshandel, fosterfördrivning, överförande av könssjukdom m. m.
8. 15 » » Brott mot annans frihet eller frid, exempelvis våldtäkt och hemfridsbrott.
9. 16 » » Ärekränkning.
10. 17 » » Brott mot familj, exempelvis tvegifte.
11. 18 » » Sedlighetsbrott.

12.	19	kap. strafflagen	Allmänfarliga brott, exempelvis mordbrand.
13.	20	»	» Stöld och rån samt egenmäktigt förfarande.
14.	21	»	» Bedrägeri, utpressning, ocker och häleri.
15.	22	»	» Förskingring och annan trolöshet.
16.	23	»	» Gåldenärsbrott.
17.	24	»	» Skadegörelse m. m.
18.	25	»	» Ämbetsbrott.
19.	26	»	» Brott av krigsmän, exempelvis undanhållande och rymning.
20.			Lönnbränning.
21.			Övriga brott mot författningar angående rusdrycker och pilsnerdricka.
22.			Överträdelse av bestämmelserna om narkotiska ämnen och beredningar.
23.			Brott mot jaktlagstiftningen.
24.		»	» fiskelagstiftningen.
25.		»	» skattestrafflagen av den 11 juni 1943.
26.		»	» övrig speciallagstiftning.

Beräkningar rörande resultatet av förslaget

A. Kommissariepersonal.

Föreslagen lönegrad ...	23		25						27		
Nuvarande lönegrad...	22	23	20	22	23	24	25	26	23	25	26
Antal tjänster	5	7	10	6	30	8	3	5	2	2	8
	12		62						12		

B. Övrig polispersonal (nedre radens uppgifter avse kriminalpolispersonal inkl. nuvarande)

Föreslagen lönegrad....	11	13					15							17		
Nuvarande lönegrad...	11	11-12	13	14	15	16	9-12	13	14	15	16	17	18	19	14	15
Stockholm			155	151		6					398					
			—	—		—					¹ 5					
Göteborg.....			110		46			—		169						247
			—		—			¹ 2		—						25
Malmö.....		14		34	30				—	96						110
		—		—	—				¹ 1	¹ 1						8
Norrköping		17		13					49						33	
		—		—					—						1	
Hälsingborg		10		3	12					39						18
		—		—	—					—						1
Övriga städer	—	101	119	258	24		11	12	1 023	111	2				286	27
	³ 1	—	—	—	—		—	—	¹ 13	¹ 2	—				46	2
Köpingar		3	2	6	4		5	4	179	42	11	1	1	1	9	2
		—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övrig landsbygd					2		18	17	1 181	120	33	15	4		94	12
					—		—	—	—	¹ 1	—	—	—		—	—
Summa	1	145	386	465	118	6	34	35	2 446	581	449	16	5	1	469	452
	1	1 120					3 567									
	(0,01 %)	(13,72 %)					(43,68 %)									

¹ F. n. polissyster (polissysterar)² Förste kriminalassistent (statens kriminaltekniska anstalt)³ Kanslibiträde (Karlskoga)

Bilaga C.

till lönegradsplacering av polispersonalen.

<u>29</u>			<u>31</u>	
29	26	30	30	
1	16	20	2	= 125 tjänster
37				

polissystrar).

17					19						21					23		25	S:a		
16	17	18	19	20	14	15	16	17	18	19	20	16	17	18	19	20	21	19	20	20	
537		6							24		1			8		93			8	—	1 387
13		50							144		—			31		40			54	21	338
	16							9	2				4			46			4		653
	10							67	—				9			24			24		161
	4							11					—			20			2		326
	20							42			5		—			11			10		107
5							—			2			—					—			127
10							12			—		1	3					2			31
	4												—								94
	8						14						1						3		31
47	7	2	16	1	1		9	4	28	169	7			18	25	8	1	—	—		2 317
131	21	—	—	—	—		221	18	2	27	1			1	64	5	—	17	2		574
7	1	12	3		3	1	2	1	20	11				1	1						333
1	2	—	—		—	—	2	1	—	2				—	—						8
10	16	23	8	1	17	3	8	9	33	29	1			2	3	1					1 660
6	8	—	—	—	—	—	1	2	—	1	—			—	—	—					19
767	117	93	27	2	21	4	255	178	253	241	16	4	28	61	103	259	1	19	107	1	8 166
1 927					968						456					126		1			
(23,60 %)					(11,85 %)						(5,58 %)					(1,54 %)		(0,01 %)			

Förslag
till
polislönerglemente.

1 avd. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Reglementets tillämpningsområde m. m.

1 mom. Detta reglemente äger tillämpning beträffande *polismän*, som tillhöra högst kommissaries tjänstegrad och som äro anställda

- a) hos polisdistrikt eller
- b) vid poliskåren i Boden eller, i den mån Kungl. Maj:t därom förordnar, eljest hos staten.

2 mom. I reglementet avsedda polismän anställas såsom innehavare av

- a) *ordinarie tjänst*,
- b) *extra ordinarie tjänst*,
- c) *aspiranttjänst*,
- d) *extra tjänst* eller
- e) *arvodesbefattning*.

I fråga om tjänster, som avses under a) — d), gälla nedan i denna avdelning samt i 2 avd. meddelade bestämmelser. Angående bestämmande av avlöningsförmåner för innehavare av arvodesbefattning stadgas i 3 avd.

2 §.

Vissa för reglementets tillämpning grundläggande bestämmelser.

1 mom. I den mån icke annat stadgas, avses med *vederbörande myndighet*,

- i fråga om hos polisdistrikt anställd polisman den kommunala myndighet, som handhar polisdistriktets ekonomiska angelägenheter, samt
- i fråga om statligt anställd polisman vederbörande länsstyrelse.

2 mom. Vid *jämförelse mellan olika tjänster* skall, där ej annat följer av bestämmelser meddelade av Kungl. Maj:t, den tjänst anses högst, för vilken månadslönen enligt 3 § statens löneplansförordning är högst. Hän-syn skall härvid tagas inom lönegrad, som omfattar flera löneklasser, till den högsta löneklassen och inom löneklass, som upptager flera lönebelopp, till det högsta av dessa.

3 mom. Vad i reglementet sägs om avlöningsbestämmelser, meddelade av Kungl. Maj:t, skall gälla jämväl beträffande avlöningsreglementet för riksdagens verk.

4 mom. Angående den nämnd, *statens lönenämnd*, som skall finnas för beredning av ärenden, som angå avlöningsförhållanden för innehavare av tjänster, vid vilka avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, stadgas i statens allmänna avlöningsreglemente.

2 avd. Avlöningsbestämmelser.

1 kap. Grundläggande bestämmelser om avlöning.

3 §.

Polismans rätt till avlöningsförmåner m. m.

1 mom. Innehavare av i 1 § 2 mom. a)—d) avsedda tjänster äger på grund av sin anställning rätt till *avlöningsförmåner* under förutsättningar och enligt grunder, som stadgas i detta reglemente och de särskilda bestämmelser, vilka meddelas på grund av föreskrift i reglementet eller eljest utfärdas av Kungl. Maj:t, ävensom *pensionsrätt* i den mån så följer av gällande tjänste- och familjepensionsbestämmelser.

Utöver vad i detta reglemente förutsättes eller eljest medgivits av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut må polisman icke för tjänstgöring vid polisväsendet åtnjuta ersättning eller förmån, så framt ej Kungl. Maj:t för uppdrag eller arbete, vilket kan anses falla utom polismännens vanliga tjänstutövning, anvisat särskilda medel eller eljest finner skäl medgiva att särskild gottgörelse må utgå.

2 mom. Då polisman *frånträder utövningen* av sin tjänst på grund av att han samtidigt innehar annan anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser såsom ordinarie, extra ordinarie eller extra tjänsteman eller såsom aspirant, skall han, om ej Kungl. Maj:t annat medger, allenast äga åtnjuta de med sistnämnda anställning förenade avlöningsförmånerna.

3 mom. Under *vikariatslöneförordnande* skall polisman avstå de med den innehavda tjänsten förenade avlöningsförmånerna och i stället åtnjuta de avlöningsförmåner, som tillkomma innehavare av sådan tjänst, som förordnandet avser.

4 mom. Polisman, som *utan något sitt förvällande förflyttats* från högre till lägre ordinarie tjänst, skall i avlöningshänseende behandlas såsom innehavare av den högre tjänsten.

4 §.

Avlöningsförmåner av olika slag. Sammanträffande av förmåner.

1 mom. *Avlöningsförmåner, som avses i denna avdelning*, utgöras av: lön (2 kap.), semester och semesterersättning (3 kap.), ersättning vid vikariat och gottgörelse för övertidstjänstgöring m. m. (4 kap.), särskilda ersättningar och lönetillägg (5 kap.), tjänstebostad och tjänstedräkt (6 kap.), samt begravningshjälp m. m. (7 kap.).

2 mom. För polisman, vilken i egenskap av innehavare av i detta reglemente avsedd tjänst åtnjuter *avlöningsförmåner enligt krigsavlöningsbestämmelser*, träda nämnda förmåner i stället för å tjänsten eljest utgående avlöningsförmåner.

3 mom. På beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, skall bero, om och i vad mån avdrag å lönen skall ske för polisman, som åtnjuter *avlöning i beställning å reservstat vid försvaret*.

4 mom. Är polisman berättigad att av allmänna medel uppbära *tjänstepension eller årligt understöd*, beror på beslut eller bestämmelser, som med-

delas av Kungl. Maj:t, om och i vad mån av sådan anledning avdrag å lönen skall ske. Vad sålunda stadgats äger icke tillämpning i fråga om reservpension eller däremot svarande engångsbelopp.

5 mom. Uppbär polisman *livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar* på grund av arbete i statlig eller kommunal tjänst, skall hans lön nedsättas med belopp motsvarande livräntans belopp, såvida icke Kungl. Maj:t för visst fall annat medgiver.

6 mom. Polisman, som i enlighet med vad därom är särskilt stadgat övergått på *avgångsstat*, åtnjuter i stället för å tjänsten eljest utgående avlöningsförmåner avlöning enligt grunder, som i särskild ordning bestämmas av Kungl. Maj:t.

2 kap. Lönen.

5 §.

Lönegrader. Löneklasser.

1 mom. Polisman skall tillhöra *lönegrad* med beteckning och nummer, som framgå av nedan intagna tabell, vilken jämväl utvisar de löneklasser lönegraden omfattar.

Tjänst	Lönegrad med beteckning nr	Omfattar löneklasserna nr
<i>Aspirant:</i>		
Polisaspirant	Cf 11	11
<i>Extra:</i>		
Polisman	Cg 11	11—14
<i>Extra ordinarie:</i>		
Poliskonstapel	Ce 13	13—16
<i>Ordinarie:</i>		
Poliskonstapel	{ Ca 13	13—16
	{ Ca 15	15—18
Förste poliskonstapel, polisassistent	Ca 17	17—20
Kriminalassistent	{ Ca 17	17—20
	{ Ca 19	19—22
Polisassistent	Ca 19	19—22
Förste kriminalassistent, förste polisassistent	{ Ca 21	21—24
	{ Ca 23	23—26
Poliskommissarie	Ca 23	23—26
	{ Ca 25	25—28
Kriminalkommissarie, poliskommissarie	Ca 27	27—30
	{ Ca 29	29—32

Tjänst såsom kommissarie må placeras i lönegrad 31 efter medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

2 mom. Om i vederbörlig ordning beslutas om inrättande av extra ordinarie tjänst (lönegradsbeteckning *Ce*) i högre lönegrad än den 13:e eller av extra tjänst (lönegradsbeteckning *Cg*) i högre lönegrad än den 11:e, skall sådan tjänst, såvida icke Kungl. Maj:t för viss grupp av tjänster annat föreskriver, placeras i någon av de i tabellen i 1 mom. angivna lönegraderna och högst i den för motsvarande ordinarie tjänst gällande lönegraden.

3 mom. Bestämmelser om fördelningen av polismanstjänsterna på de i 1 mom. angivna lönegraderna meddelas av Kungl. Maj:t i enlighet med av riksdagen godkända grunder. Innan beslut meddelas om placering i lönegrad av polismanstjänst i polisdistrikt, skall yttrande i ärendet inhämtas från polisväsendets organisationsnämnd.

4 mom. Inom varje lönegrad, som omfattar flera löneklasser, skall den högsta löneklassen anses omfatta fyra lönerum. Att polisman hänföres till högre lönerum än det lägsta medför icke, att han i sin tjänst erhåller högre avlöning, men är av betydelse i vissa fall, då han tillträder annan tjänst.

6 §.

Grundläggande bestämmelser om löneklassplacering.

1 mom. Den, som tillträder tjänst, vars lönegrad omfattar flera löneklasser, skall, i den mån ej annat följer av bestämmelserna i 7 och 8 §§, vid tjänstetillträdet placeras i lönegradens lägsta löneklass och för varje tidsperiod, som nedan sägs, uppflyttas en löneklass inom lönegraden eller, då han uppnått dennas högsta löneklass, ett lönerum inom löneklassen, intill dess fjärde lönerummet uppnåtts.

Första tidsperioden utlöper vid utgången av det kalenderkvartal under vilket tre år förflutit från tjänstetillträdet. Om från periodens början förekommit mer än 120 dagar, vilka enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser icke må tillgodoräknas för uppflyttning, skall i stället gälla, att perioden utlöper vid utgången av det kalenderkvartal, då från periodens början infallit 976 dagar, vilka enligt samma bestämmelser må tillgodoräknas för sådan uppflyttning.

Andra tidsperioden och följande tidsperioder räknas på motsvarande sätt, varje period från ingången av det kalenderkvartal, från och med vilket uppflyttning skett.

2 mom. Bestämmelserna i 1 mom. äga motsvarande tillämpning i fråga om den, som tillträder vikariatslöneförordnande.

7 §.

Löneklassplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst.

1 mom. Tillträder polisman tjänst med lönegradsbeteckning Ca, Ce eller Cg och har han tidigare innehaft tjänst med någon av dessa lönegradsbeteckningar eller någon av lönegradsbeteckningarna Ma, Md, Me eller Mg, sker placering och uppflyttning i löneklass (lönerum) med hänsyn till tidigare innehavd anställning enligt vad i denna paragraf sägs. Hänsyn må dock icke tagas till tjänst, efter vars frånträdande polismannen under en sammanhängande tid av tre år icke vid något tillfälle innehaft i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst eller annan anställning, vilken enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skall i förevarande hänseende jämföras med tjänst av angivet slag.

Vid tillämpning av bestämmelserna i denna paragraf skall iakttagas,

att vikariatslöneförordnande likställas med innehav av sådan tjänst, som förordnandet avser, samt

att med tidigare tjänst avses jämväl tjänst, som bibehålles efter tillträddandet av den nya tjänsten (vikariatslöneförordnandet).

2 mom. Polisman skall placeras och uppflyttas i löneklass (lönerum),

a) om den nya tjänsten är högre än den senast innehavda (befordran, vikariatslöneförordnande å högre tjänst m. m.): enligt den vid reglemen-

tet såsom *bilaga I* fogade placeringstabellen med tillhörande anvisningar, tillämpade med utgångspunkt från den senast innehavda tjänsten,

b) om den nya tjänsten är *lika hög* som den senast innehavda (transport, övergång från vikariatslöneförordnande till tjänst i samma lönegrad m. m.): som om polismannen tillträtt den nya tjänsten redan då han tillträdde den senast innehavda tjänsten, samt

c) om den nya tjänsten är *lägre* än den senast innehavda (övergång till lägre tjänst frivilligt eller tvångsvis i annat fall än i 3 § 4 mom. avses, upphörande av vikariatslöneförordnande å högre tjänst m. m.): som om polismannen tillträtt den nya tjänsten redan då han tillträdde den senast innehavda tjänsten.

Har polisman tidigare innehaft, i fall som avses under a), högre tjänst än den senast innehavda och, i fall som avses under c), lägre, lika hög eller högre tjänst, skall polismannen, om det är för honom förmånligare, placeras och uppflyttas i löneklass (lönerum)

antingen enligt ovannämnda placeringstabell med tillhörande anvisningar, tillämpade med utgångspunkt från den senast innehavda tjänst, som är lägre än den nya, eller från dessförinnan innehavd tjänst, som är högre än den förstnämnda men ändå lägre än den nya tjänsten,

eller som om polismannen tillträtt den nya tjänsten redan då han först tillträdde lika hög eller högre tjänst.

Där enligt ovan meddelade bestämmelser polisman skall placeras och uppflyttas som om han tillträtt den nya tjänsten redan då han tillträdde viss annan tjänst, skall, om de båda tjänsterna icke innehafts i en följd, för löneklassuppflyttning tillgodoräknas den mellanliggande tiden, i den mån polismannen därunder innehaft i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst, som är lika hög som eller högre än den nya tjänsten, dock ej dagar, vilka enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser icke må tillgodoräknas för löneklassuppflyttning.

8 §.

Löneklassplacering enligt särskilda beslut och bestämmelser.

Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet äger, om och i den mån så prövas skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst fall eller viss grupp av fall förmånligare placering eller uppflyttning i löneklass (lönerum) inom lönegraden må erhållas än som följer av 6 och 7 §§.

9 §.

Lön enligt högre löneklass än den, vari polismannen är placerad.

Polisman, som på grund av något sitt förvållande förflyttas från högre till lägre ordinarie tjänst, äger åtnjuta lön lägst enligt den löneklass han tillhörde omedelbart före förflyttningen, ändå att han icke är placerad i sagda löneklass.

10 §.

Lönebeloppet inom vederbörande löneklass.

1 mom. Lönerna för varje löneklass framgå av statens löneplansförordning.

Inom löneklass å löneplan nr 1 bestämmes polismans lön efter den *ortsgrupp*, till vilken hans stationeringsort blivit hänförd. Där särskilda skäl det

föranleda, må dock Kungl. Maj:t beträffande viss polisman eller viss grupp av polismän bestämma, att lön skall utgå efter annan ortsgrupp.

Angående fördelning av orterna i riket å olika ortsgrunder med hänsyn till levnadskostnaderna å de skilda orterna gäller vad därom stadgas i anslutning till statens allmänna avlöningsreglemente.

2 mom. För icke-ordinarie polisman, som är anställd för avkortad tjänstgöring, skall lönen minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen.

Vid tillämpning härav skall iakttagas, att månadslön, som efter minskning slutar på öretal, skall jämkas till närmaste krontal eller, om den slutar på 50 öre, till närmast högre krontal samt att daglön, som efter minskning icke slutar å helt femtal ören, skall jämkas till närmaste femtal.

11 §.

Tid varunder lön utgår. Löneavdrag och avdragsgrupper.

1 mom. Lönen utgår från och med den dag tjänsten enligt utnämningss eller annan tillsättningshandling tillträdes, till och med den dag tjänsten frånträdes, med iakttagande av bestämmelserna i 3 och 4 §§.

Polisman är skyldig att vidkännas löneavdrag i enlighet med bestämmelserna i 2 och 3 mom. här nedan samt 12 §, i den mån ej annat beslutes med stöd av viss i reglementet meddelad bestämmelse eller Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet med hänsyn till särskilda omständigheter finner skäl att för visst fall annorlunda bestämma.

2 mom. Löneavdragen äro av tre slag, A-, B- och C-avdrag.

A-avdraget framgår av statens löneplansförordning. För icke-ordinarie polisman, som är anställd för avkortad tjänstgöring, skall tillämpas ett i förhållande till månadslönens minskning reducerat A-avdrag, i förekommande fall jämkat på sätt i 10 § 2 mom. andra stycket stadgas i fråga om daglön.

B-avdraget är dubbelt så stort som A-avdraget.

C-avdraget är lika med lönen, i förekommande fall bestämd under iakttagande av föreskrifterna i 10 § 2 mom.

Då tjänstledighet eller annat förhållande, som skall medföra löneavdrag, föreligger under allenast del av dag (*partiell tjänstledighet m. m.*), tillämpas det avdragsbelopp, som belöper på denna del av dagen.

3 mom. I fråga om löneavdrag vid tjänstledighet skall polisman tillhöra någon av följande tre *avdragsgrupper*, nämligen

grupp 1, vartill hänföras aspiranter och extra polismän med mindre än 6 anställningsmånader,

grupp 2, vartill hänföras aspiranter och extra polismän med minst 6 men mindre än 36 anställningsmånader, samt

grupp 3, vartill hänföras övriga tjänstemän.

Kungl. Maj:t meddelar närmare bestämmelser angående vad härvid skall förstås med anställningsmånad.

12 §.

De fall, då löneavdrag skall tillämpas.

I. Tjänstledighet: Polisman äger åtnjuta lön under de förutsättningar och i den omfattning, som framgår av efterföljande tabell, men skall i övrigt vidkännas C-avdrag. För innehavare av aspiranttjänst eller extra tjänst skola tillämpas bestämmelserna för den avdragsgrupp polismannen vid tjänstledighetens början tillhör.

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
<p>1. <i>Offentligt uppdrag.</i></p> <p>a) Uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller kyrkomötet eller att vara riksdagens revisor.</p> <p>b) Uppdrag, där ersättning ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag och polismannen icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, i den mån ej fråga är om uppdrag som avses under a).</p> <p>2. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt å polismannen.</i></p> <p>3. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är tillämpligt å polismannen.</i></p> <p>a) Värnpliktstjänstgöring, som fullgöres det kalenderår polismannen fyller 23 år eller därefter.</p> <p>b) Frivillig befordrings- eller repetitionskurs eller med sådan kurs jämställd annan kurs eller övning, vilken erfordras för vinnande eller bibehållande av viss tjänstegrad (tjänsteklass) såsom värnpliktigt befall (värnpliktig civilmilitär personal) eller såsom krigsfrivilligt befall. Frivillig utbildning för vinnande eller bibehållande av kompetens för viss i mobiliseringstabell (motsvarande) ingående befattning, vilken vederbörande förklarar sig villig att bestrida under beredskapstillstånd och vid krig.</p> <p>c) Tjänstgöring, vilken åligger anställningshavare i reserven, beställningshavare å reservstat eller övergångsstat samt officer i väg- och vattenbyggnadskåren. Kaptens-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs för anställningshavare i reserven.</p> <p>d) Hemvärnsövning, hemvärnskurs eller sammanträde med hemvärnets representations- eller verkställande organ.</p> <p>e) Repetitionsövning, som erfordras för bibehållande av förutvarande fältflygare vid krigsplacering såsom fältflygare i krigsflygplan.</p> <p>4. <i>Arbete av synnerlig vikt för folkförsörjningen eller av därmed jämförligt allmänt intresse.</i></p> <p>5. <i>Iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för polisväsendet eller för polismannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom polisväsendet.</i></p>	<p><i>Grupp 3: Lön med B-avdrag.</i></p> <p><i>Grupp 3: Lön med A-avdrag.</i></p> <p><i>Grupp 1—3: Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</i></p> <p><i>Grupp 3: Lön med B-avdrag.</i></p> <p><i>Grupp 2 och 3: Lön med B-avdrag högst 32 dagar av ett och samma kalenderår.</i></p> <p><i>Grupp 3: Lön med B-avdrag.</i></p> <p><i>Grupp 1—3: Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</i></p> <p><i>Grupp 2 och 3: Lön med B-avdrag högst 45 dagar av ett och samma kalenderår.</i></p> <p><i>Grupp 1—3: Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</i></p> <p><i>Grupp 3: Oavkortad lön dels därest Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet så förordnar med hänsyn till att iakttagelserna, studierna eller arbetet prövas på ett påtagligt sätt kunna tjäna polisväsendets intressen, dels ock då tjänstledighet erhållits för deltagande på egen begäran i utbild-</i></p>

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
<p>6. Sjukdom m. m.</p> <p>a) Sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, föranledd av i tjänsten inträffad händelse, som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete, eller av våld eller misshandel, för vilken polismannen blivit utsatt på grund av tjänsten.</p> <p>I tjänsten ådragen 1) yrkessjukdom, varom förmåles i gällande lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar, 2) smittsam sjukdom, som enligt gällande epidemilag skall anmälas till vederbörande myndighet, eller 3) sjukdom, som enligt gällande epizootilag skall anmälas till vederbörande myndighet. Under tjänstgöring å utländsk ort ådragen svårare sjukdom, som där uppträder epidemiskt men ej alls eller allenast i sällsynta fall förekommer inom Sverige, eller svårare klimatsjukdom i akut form, som tjänsteman med stationering i land med tropiskt eller halvtropiskt klimat ådragit sig.</p> <p>Med tjänsten skall likställas annan statlig eller icke-statlig anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, samt uppdrag för statens eller vederbörande polisdistrikts räkning.</p> <p>b) Sjukdom i andra fall än under a) avses eller tvångsvis anordnad läkarundersökning.</p> <p>c) Svag hälsas vårdande, då behovet av ledighet härför är behörigen styrkt.</p>	<p>ningskurs vid polisväsendet. I andra fall lön med B-avdrag sammanlagt högst 120 dagar under loppet av fem på varandra följande kalenderår, dock högst 120 dagar av den tid, under vilken tjänstemannen innehar tjänst inom lönegrad med ett och samma ordningsnummer.</p> <p>Grupp 2: Oavkortad lön under högst 180 dagars ledighet av en och samma tjänstledighetsorsak. Lön med B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande myndighet på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</p> <p>Grupp 3: Oavkortad lön.</p> <p>Grupp 2: Lön med B-avdrag högst 180 dagar av ett eller samma kalenderår eller, vid sjukdom som fortgår över årsskifte, högst 180 dagar i en följd.</p> <p>Grupp 3: Oavkortad lön under högst följande antal dagar av ett och samma kalenderår: 25 dagar för polismän tillhörande lönegraderna 11—14, 20 dagar för polismän tillhörande lönegraderna 15—26 samt 10 dagar för polismän tillhörande högre lönegrader.</p> <p>Oavkortad lön må likväl icke utgå, därest tjänstledigheten åtnjutes å tid, då polismannen på grund av föreskriften i 13 § 2 mom. c) andra stycket icke skulle hava varit berättigad åtnjuta semester.</p> <p>Lön med A-avdrag i övrigt.</p> <p>Grupp 3: Lön med B-avdrag.</p>
<p>7. Havandeskap eller barnsbörd.</p>	<p>Grupp 2: Lön med B-avdrag högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlösningen.</p>

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
8. Tjänstgöringsförbud till förekommande av smittas spridning.	<p>Grupp 3: Lön med A-avdrag högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlösningen.</p> <p>Grupp 2: Oavkortad lön högst 180 dagar. Lön med B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande myndighet på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</p> <p>Grupp 3: Oavkortad lön.</p>
9. Flyttning, för vilken ersättning för flyttningsskostnad utgår av allmänna medel.	Grupp 3: Oavkortad lön högst 3 dagar.
10. Uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarata tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning.	Grupp 2 och 3: Lön med B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår.
11. Enskild angelägenhet av vikt.	Grupp 3: Lön med B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår.

II. Arbete vid vederbörande verk (polisdistrikt) kan icke beredas innehavare av aspiranttjänst eller extra tjänst: Polismannen skall, om han ej åtnjuter semester, vidkännas C-avdrag.

III. Avstängning från tjänstgöring m. m.: Är polismannen avstängd från tjänstgöring, enär han vägrar underkasta sig ålagd läkarundersökning, förfäres med lönen i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller beslut.

Är polisman avstängd från tjänstgöring av annan anledning än nyss sagts, anhållen såsom misstänkt för brott eller häktad för brott eller undergår han frihetsstraff, är han skyldig vidkännas C-avdrag, vederbörande myndighet likväl obetaget att, där så provas skäligt, låta honom uppbära viss del av lönen. Finnes avstängningen hava varit obefogad, blir den anhållne ej häktad eller blir den anhållne eller häktade frikänd, skall löneavdrag ej tillämpas och innehållen lön utbetalas.

IV. Polisman avhåller sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall: Polismannen skall vidkännas C-avdrag.

3 kap. Semester och semesterersättning.

13 §.

Semester.

1 mom. Polisman äger rätt att erhålla semester under det antal dagar för helt år räknat (*årssemester*), som framgår av följande sammanställning.

Semestern erhålles å tid, som provas lämplig med hänsyn till göromålen behöriga gång, under det löpande kalenderåret eller, om detta på grund av tjänstgöringsförhållandena icke kunnat ske eller vederbörande polischef i annat fall finner skäl därtill lämna medgivande, under tiden 1 januari—31 maj nästpåföljande år. Utan hinder av vad nu sagts må polisman stationerad

Polismän tillhörande	Till och med	Från och med
	det kalenderår, under vilket polismannen fyller	
	30 år	40 år
avdragsgrupp 1 eller 2	20 dagar	20 dagar
avdragsgrupp 3: lönegraderna 11—14	20 »	30 »
lönegraderna 15—26	25 »	35 »
högre lönegrader	35 »	45 »

å ort inom riket, där kallortstillägg utgår, av vederbörande polischef kunna medgivas att erhålla återstående semester under nästpåföljande år i följd med semester för detta år.

Den, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att begagna sig av semester, då sådant föreskrives av vederbörande myndighet.

Till vissa icke-ordinarie polismän kan utgå *semesterersättning* enligt bestämmelserna i 14 §.

2 mom. Vid semesterns bestämmande skall iakttagas följande.

a) Innehaves i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst under allenast del av kalenderår, beräknas semestern i förhållande till tiden för tjänstinnehavet. Uppkommer därvid brutet dagantal, sker avrundning till närmaste hela dagantal. Uppgår den beräknade tiden till mindre än en halv dag, föreligger icke rätt till semester. Såsom undantag från vad nu sagts skall gälla, att polisman, som avgår med rätt till ålderspension, äger åtnjuta den semester, som skulle tillkomma honom, om han kvarstode i tjänst till kalenderårets utgång.

Äro olika årssemestrar tillämpliga för skilda delar av samma kalenderår, beräknas semestern för varje del för sig, varefter den sammanlagda semestertiden avrundas på nyss angivet sätt. Härvid skall hänsyn ej tagas till anställningstid, för vilken semesterersättning utgått.

b) Har den, som tillträder i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst, under samma kalenderår innehaft annan anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, skall, om semestern i denna anställning beräknas för löpande kalenderår, vad under a) stadgas äga motsvarande tillämpning.

Har polisman omedelbart före tjänstetillträdet innehaft sådan i nästföregående stycke omförmäld anställning, i vilken semestern icke beräknas för löpande kalenderår, äger polismannen i den tillträdda tjänsten erhålla i den tidigare anställningen intjänt men ej åtnjuten semester. Av den semester, vartill polismannen eljest är berättigad enligt bestämmelserna i denna paragraf, må han åtnjuta högst det antal semesterdagar, varmed årssemestern i den nya tjänsten befinnes överstiga den vid tjänstetillträdet beräknade summan av intjänt men ej åtnjuten semester och tidigare under kalenderåret åtnjuten semester. Med åtnjuten semester skall jämföras semestertid, för vilken semesterersättning uppburits.

c) Vidkännes polisman C-avdrag å lönen av annan anledning än tjänstledighet för offentligt uppdrag, må semestern enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser minskas med så stor del av årssemestern, som belöper på avdragstiden.

Har polisman under innehav av i detta reglemente avsedd tjänst eller av annan anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser — oavbrutet eller endast med kortare avbrott för tjänstgöring för-

söksvis — under tiden 1 juli—31 december av annan anledning än tjänstledighet för offentligt uppdrag vidkänts C-avdrag å lönen, åtnjutit tjänstledighet, som avses i 12 § I, punkt 6 b) eller c) eller punkt 11, eller åtnjutit semester, må han ej, med mindre vederbörande myndighet finner skäl därtill lämna medgivande, därefter erhålla semester förrän han minst 90 dagar tjänstgjort i anställning, som nyss nämnts, eller fullgjort uppdrag för statens eller polisdistriktets räkning.

d) Har semester åtnjutits såväl före som efter dag eller dagar, som äro tjänstefria, skall semestern anses hava omfattat jämväl den eller de mellanliggande dagarna, i den mån ej annat följer av beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. Om semester åtnjutits å del av dag, som i övrigt är tjänstefri till följd av partiell tjänstledighet, skall semestern anses hava omfattat hela nämnda dag.

14 §.

Semesterersättning.

Därest polisman, som är aspirant eller extra tjänsteman, avgår ur polisdistriktets tjänst eller — i fråga om statligt anställd polisman — ur statens tjänst eller avlider innan han åtnjutit den semester, vartill han vid avgången eller dödsfallet var berättigad enligt bestämmelserna i 13 §, äger polismannen eller, om han avlidit, hans dödsbo erhålla semesterersättning. Semesterersättningen skall motsvara den lön, som polismannen skulle hava erhållit under förlängd anställning det antal dagar, som den återstående semestern omfattar.

4 kap. Ersättning vid vikariat och gottgörelse för övertidstjänstgöring m. m.

15 §.

Ersättning vid vikariat m. m.

1 mom. Då det prövas erforderligt att uppehålla polismanstjänst med vikarie och därför anlitas polisman, som innehar lönegradsplacerad tjänst, må polismannen utan förändring av anställningen meddelas *vikariatsförordnande* å tjänsten. Sådant förordnande må kunna meddelas jämväl i det fall, att tjänstens innehavare för handläggning av visst ärende eller viss grupp av ärenden eller eljest för fullgörande av särskilt åliggande i tjänsten erhållit befrielse helt eller delvis från övriga honom åliggande tjänstegöromål.

2 mom. Polisman, som innehar lönegradsplacerad tjänst, må, där ej annat följer av beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, kunna meddelas förordnande, vilket utan att innebära vikariat å viss tjänst avser bestridande av göromål, som eljest ankomma på polismän i viss högre lönegrad. Beträffande sådant *förordnande att bestrida göromål* skall vad i 3 och 4 mom. stadgas om vikariatsförordnande äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Kan ordinarie eller extra ordinarie tjänst förutses komma att uppehållas på förordnande med full tjänstgöring under minst 6 månader i följd, skall, så framt icke Kungl. Maj:t för visst fall eller viss grupp av fall annorlunda beslutat, med tillämpning av 42 § polisreglementet *vikariatslöneförordnande* snarast möjligt meddelas å tjänsten. Kungl. Maj:t må jämväl eljest, då särskilda skäl det föranleda, medgiva, att vikariatslöneförordnande å tjänst av angivna slag må meddelas.

Vikariatslöneförordnande må icke meddelas annan än den, som äger behörighet för tjänst av det slag förordnandet avser och i övrigt är fullt lämp-

lig för förordnandet. Ifrågakommer till sådant förordnande annan än den, som innehar i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst, skall han i stället anställas som extra polisman med placering i lönegrad med samma ordningsnummer, som gäller för den uppehållna tjänsten.

4 mom. Innehavare av vikariatsförordnande å högre tjänst äger, där ej fråga är om vikariatslöneförordnande, åtnjuta *vikariatsersättning*.

Härvid skall iakttagas,

att polisaspirant behandlas som om han vore innehavare av sådan ordinarie eller extra ordinarie tjänst, som normalt utgör första befordrings-tjänst från aspiranttjänsten, samt

att innehavare av sådan extra tjänst, som enligt vederbörande myndighets beprövande motsvarar ordinarie eller extra ordinarie tjänst men är placerad i lönegrad med lägre ordningsnummer än denna, behandlas som om han i stället innehade en motsvarande ordinarie eller extra ordinarie tjänst.

Vikariatsersättningen utgår enligt särskilda av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut utfärdade, såsom bilaga till statens löneplansförordning fogade tabeller med tillhörande anvisningar.

Vid vikariatsförordnande skall, då så med hänsyn till göromålens art och omfattning finnes skäligt, vikariatsersättningen bestämmas till lägre belopp än som eljest skolat utgå.

5 mom. Polisman, som vid sidan av tjänstgöring i egen tjänst på grund av förordnande *bestrider polismanstjänst i annat polisdistrikt*, äger åtnjuta ersättning med 6 kronor för dag. Avser förordnandet högre tjänst, skall denna särskilda ersättning utgå i stället för vikariatsersättning enligt 4 mom.

16 §.

Gottgörelse för övertidstjänstgöring m. m.

1 mom. Där polisman undantagsvis måste anlitas för *övertidstjänstgöring*, må han kunna för sagda tjänstgöring erhålla gottgörelse i enlighet med bestämmelserna här nedan samt de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t meddelar. Sådan gottgörelse må dock icke, med mindre Kungl. Maj:t därtill lämnar medgivande, tillkomma den, som innehar eller å förordnande uppehåller tjänst i högre lönegrad än den 22:a. Såsom förutsättning för gottgörelse skall vidare, där ej särskilda skäl annat föranleda, gälla, att tjänsten enligt vederbörande myndighets beprövande avser arbete av sådant slag, att behovet och varaktigheten av övertidstjänstgöring kunna kontrolleras, och att polismannen icke inom arbetsområdet utövar mera självständigt befäl.

Med övertidstjänstgöring förstås tjänstgöring utöver den, som av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet fastställts såsom normal för den tjänst eller det slag av tjänstgöring, varom fråga är. Vad angår polisman, som anställts för avkortad tjänstgöring, förstås med övertidstjänstgöring vad som överskjuter full tjänstgöring. Såsom övertidstjänstgöring anses icke tjänstgöring, vars fullgörande icke påkallats eller godkänts av vederbörligt befäl.

Med arbete å kvalificerad övertid förstås övertidstjänstgöring å natt, varmed här avses tiden mellan klockan 22 och 6, å sön- eller helgdag, påskaf-ton, midsommaraf-ton eller julafton eller å tid, som infaller mellan klockan 18 och 22 å dag före sön- eller helgdag. Med arbete å enkel övertid förstås övertidstjänstgöring å annan tid än nu sagts.

2 mom. Gottgörelse för övertidstjänstgöring skall, i den mån så kan ske, utgå i form av ledighet från annan tjänstgöring. Tiden för sådan *kompensationsledighet* skall motsvara en och en halv gånger den tid övertidstjänstgöringen omfattat. Kompensationsledighet för arbete, som utförts å kvalifi-

cerad övertid, skall likväl, om den beredes å annan tid än sådan, å vilken övertidstjänstgöring anses utgöra arbete å kvalificerad övertid, omfatta dubbelt så lång tid som den, varunder övertidstjänstgöringen fullgjorts.

3 mom. I den mån gottgörelse för fullgjord övertidstjänstgöring icke kan i enlighet med vad i 2 mom. sägs beredas genom ledighet, äger polismannen för densamma åtnjuta *övertidsersättning*.

Övertidsersättningen för timme vid arbete å enkel övertid och vid arbete å kvalificerad övertid framgår av statens löneplansförordning. För polisman skall, där ej annat följer av beslut eller bestämmelser som meddelats av Kungl. Maj:t, tillämpas den övertidsersättning, som gäller för den löneklass och ortsgupp, efter vilken han åtnjuter lön. För övertidsarbete, som utförts å högre tjänst, utan att polismannen i denna tjänst åtnjutit vikariatslön, skall dock övertidsersättningen utgå med belopp, som gäller för löneklassen närmast över den, efter vilken polismannen åtnjuter lön, eller för den högre löneklass, som utgör lägsta löneklassen inom den uppehållna tjänstens lönegrad. För övertidsarbete, som frivilligt utförts å lägre tjänst, må övertidsersättningen icke utgå med högre belopp än som gäller för högsta löneklassen i den lägre tjänstens lönegrad.

I intet fall må övertidsersättning utgå enligt högre löneklass än den 25:e.

4 mom. Där *polisman, som är anställd för avkortad tjänstgöring*, undantagsvis måste anlitas för tjänstgöring jämväl å sådan dag eller del av dag, under vilken han med hänsyn till den för honom gällande anställningen eljest icke skolat tjänstgöra, äger han härför åtnjuta *fyllnadslön*. Denna skall för hel dag vara lika med daglönen och för del av dag utgöras av den därpå belöpande delen av daglönen. Med daglön förstås härvid det belopp, som skulle hava utgjort polismannens daglön, om han varit anställd för full tjänstgöring.

Vad i första stycket sagts skall gälla jämväl vid förordnande att uppehålla annan tjänst, som är lika hög som eller högre än polismannens egen tjänst, så framt icke vikariatslön utgår.

5 kap. Särskilda ersättningar och lönetillägg.

17 §.

Särskilda ersättningar.

1 mom. Angående *ersättning vid förrättning och tjänsteresa* gäller vad därom stadgas i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

2 mom. Polisman, som vid semesters inträde tjänstgör å annan ort än stationeringsorten eller som vid semesters upphörande skall tjänstgöra å sådan annan ort, äger, om i 1 mom. avsett fall ej föreligger, åtnjuta *resekostnadsersättning* enligt allmänna resereglementet eller särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter för av honom vid semesterns inträde eller upphörande företagen resa mellan tjänstgörings- och stationeringsorterna. Företager polismannen inom riket resa mellan tjänstgöringsorten och annan ort än stationeringsorten, må han åtnjuta ersättning för densamma, dock icke med högre belopp än som motsvarar beräknad resekostnad för resa mellan tjänstgörings- och stationeringsorterna. Här meddelade bestämmelser skola allenast gälla beträffande resor i samband med semester omfattande minst sex dagar i följd.

Därest polisman efter semesterns inträde men före utgången av densamma återkallas till tjänstgöring, beror på prövning av Kungl. Maj:t eller,

efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet, i vad mån ersättning må utgå för av polismannen företagen resa, som står i samband med semesterns avbrytande.

3 mom. Ordinarie eller extra ordinarie polisman som förflyttas på grund av indragning av polistjänst eller eljest utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan äger, i förekommande fall utan hinder av bestämmelserna i 3 § 2 och 3 mom., åtnjuta *ersättning för flyttningskostnad* enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t därtill bemyndigar, äger medgiva, att ersättning för flyttningskostnad må utgå till annan polisman eller under andra förutsättningar än ovan sagts.

4 mom. *Ersättning för tillhandahållande av kontorslokal* utgår till polisman enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

18 §.

Kallortstillägg m. m.

1 mom. Till polisman stationerad å sådan ort inom rikets nordliga delar, där vistelsen på grund av klimatiska förhållanden och levnadsbetingelserna i övrigt kan anses medföra avsevärda olägenheter i fysiologiskt hänseende, utgår, i den mån ej annat följer av vad nedan stadgas, *kallortstillägg* med följande för olika kallortsklasser bestämda belopp för år räknat, nämligen

för kallortsklass	I	120	kronor
»	»	II	192 »
»	»	III	300 »
»	»	IV	456 »
»	»	V	672 »
»	»	VI	900 »

För polisman, som är anställd för avkortad tjänstgöring, skall tillämpas ett i förhållande till avkortningen minskat kallortstillägg.

Kallortstillägg skall avstås för tid, då polismannen vidkännes C-avdrag å lönen.

2 mom. Närmare bestämmelser angående de orter, å vilka kallortstillägg skall utgå, och dessa orters fördelning å de olika kallortsklasserna meddelas av Kungl. Maj:t.

3 mom. Polisman, som å ort tillhörande kallortsklass VI fullgör tjänstgöring, vilken är av beskaffenhet att i särskilt hög grad utsätta honom för inverkan av ortens klimatiska förhållanden, kan enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser tilldelas kallortstraktamente med 75 öre för varje dag, då han fullgör sådan tjänstgöring.

19 §.

Lönetillägg m. m.

1 mom. I enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, utgår

a) *beredskapsersättning* för fullgörande av viss beredskapstjänstgöring;
 b) *tjänstgöringstillägg* för viss tjänstgöring, som fullgöres av polismän, vilka icke äro berättigade att åtnjuta gottgörelse för övertidstjänstgöring; samt

c) *vittnesarvode* för vissa vittnesinställelser.

2 mom. *Gratifikation* eller *belöning* må kunna tilldelas polisman, därest medel för sådant ändamål finnas anvisade.

6 kap. Tjänstebostad och tjänstedräkt.

20 §.

Tjänstebostad m. m.

1 mom. Därest åt polisman anvisas tjänstebostad, som till beskaffenhet och storlek överensstämmer med vad därom föreskrives i gällande hälsovårdsstadga och i särskilda av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts be- myndigande, av vederbörande myndighet meddelade bestämmelser, är han *skyldig mottaga och bebo* tjänstebostaden.

Skyldighet att mottaga och bebo tjänstebostad, för vilken enligt vad nedan i denna paragraf sägs ersättning skall utgå, föreligger likväl endast, om vederbörande myndighet prövar bostadens upplåtande till polismannen vara påkallat ur tjänstesynpunkt.

2 mom. Har åt polisman anvisats tjänstebostad, som han är skyldig mot- taga, skall han för densamma månadsvis i efterskott erlægga ersättning ge- nom avdrag å avlöningen eller genom kontant inbetalning, i den mån ut- gående avlöningsbelopp ej förslår till avdraget (*hyresavdrag*).

Ersättningen skall bestämmas med hänsyn till det pris, som å orten i all- mänhet gäller för lägenhet, vilken beträffande storlek och bekvämlighet samt beskaffenhet i övrigt kan anses likvärdig med tjänstebostaden. Är tjänste- bostaden belägen å ort, där hyresmarknad, som kan tjäna till ledning vid ersättningens bestämmande, saknas, må i stället skälig hänsyn tagas till det hyrestal, som för orten beräknats i samband med lönegrupperingen. Vid ersättningens bestämmande skola jämväl beaktas bostadens belägenhet och dess karaktär av tjänstebostad. I ersättning skall i förekommande fall inbe- gripas gottgörelse för centraluppvärmning eller för tillhandahållande av möbler. I övrigt skola vid ersättningens bestämmande iakttagas de föreskrif- ter, som Kungl. Maj:t meddelar.

Ersättningens storlek bestämmas genom överenskommelse mellan veder- börande myndighet och polismannen. Kan sådan överenskommelse icke träf- fas, skall ersättningsfrågan hänskjutas till statens bostadsnämnd. Över nämndens beslut i ärende, som hänskjutits till dess avgörande, må klagan icke föras. Intill dess ersättningen blivit bestämd, skall densamma utgå med det av myndigheten fordrade beloppet, med rätt för bostadsinnehavaren att, därest beloppet av bostadsnämnden nedsättes, återbekomma vad han erlagt för mycket.

Jämkning av fastställd ersättning för tjänstebostad må icke påkallas, förr- än minst ett år förflutit från det ersättningen fastställdes.

Då på grund av särskilda omständigheter prövas skäligt att tillhanda- hålla polismannen *bränsle* eller *belysning* för hans bostad, skall han erlægga ersättning därför beräknad efter vederbörande myndighets självkostnads- pris.

3 mom. Det åligger innehavare av tjänstebostad eller, om han avlidit, hans dödsbo att i den omfattning, som kan finnas lämplig, mot skälig gottgörelse *upplåta utrymme* i tjänstebostaden för polismannens vikarie eller efter- trädare.

4 mom. Innehavare av tjänstebostad eller, om han avlidit, hans dödsbo skall, såvitt annat icke avtalats, *avträda* tjänstebostaden å fardag, som in- faller näst efter tre månader från det uppsägning skett eller dödsfallet timat. Avflyttning skall dock, om icke annorlunda överenskommes, ske,

a) därest bostadsinnehavaren befordras eller i annan ordning förflyttas, inom skälig tid därefter, om ny tjänstebostad anvisats honom, men eljest å

den fardag, som inträffar näst efter tre månader från det han erhöi k nne-
dom om beslutet rörande befordringen eller förflyttningen,

b) därest bostadsinnehavaren avg r ur t n st med pension,   närmaste
fardag efter avgången samt

c) därest han av annan anledning avg r ur t n st eller entledigas, vid
den löpande månadens utgång.

5 mom. I fråga om t n stebostads *begagnande* samt *vård och underhåll*
skola de särskilda föreskrifter gälla, som härutinnan meddelas av vederb -
rande myndighet.

21  .

T n stedr kt och t n stetecken m. m.

1 mom. I fråga om polismans skyldighet att bära eller innehava t n ste-
dräkt eller t n stetecken samt att innehava övrig f r t n sten erforderlig
utrustning skall gälla vad Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t
därtill bemyndigar, därutinnan bestämmer.

Närmare föreskrifter angående vad vid tillämpning av bestämmelserna i
denna paragraf skall förstås med t n stedr kt, t n stetecken och skyddsbe-
klädnad meddelas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Polisman, som  r aspirant eller extra t n steman, äger *såsom lån*
utan ersättning erhålla f r t n sten erforderlig beklädnad och utrustning.

I vad m n polismannen vid t n stledighet med skyldighet att vidkännas
C-avdrag   lönen skall avstå jämväl förmånen av fri beklädnad bestäm-
mas av Kungl. Maj:t.

3 mom. a) Ordinarie eller extra ordinarie polisman m  enligt av Kungl.
Maj:t meddelade bestämmelser *såsom lån utan ersättning* erhålla skydds-
beklädnad eller annan av särskild t n stg ring påkallad beklädnad ävensom
Övrig f r t n sten erforderlig, till obligatoriska persedlar icke hörande ut-
rustning.

b) Sådan under a) avsedd polisman, som är skyldig att innehava t n ste-
dräkt, äger vid tilltr dandet av första ordinarie eller extra ordinarie t n st
uppbära *ekiperingsh jlp* med 750 kronor, om han icke i annan tidigare an-
ställning vid polisväsendet uppburit ekiperingsh jlp.

c) F r underhåll och förnyelse av obligatoriska persedlar äger under a)
avsedd polisman uppbära *ekiperingsbidrag* med 270 kronor f r  r räknat.
För polisman, som enligt särskilt medgivande äger att regelmässigt under
t n stg ringen b ra civil dräkt, skall dock ekiperingsbidraget utgå med 135
kronor.

Rätt till ekiperingsbidrag inträder vid ingången av kalendermånaden näst
efter den då ett  r förflutit från och med den dag, då polismannen blev
berättigad till ekiperingsh jlp. Bidraget utbetalas under de villkor i övrigt
och enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller,
efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet.

7 kap. Begravningsh jlp m. m.

22  .

1 mom. Avlider polisman, som tillhör någon av de i 11   3 mom. angivna
grupperna 2 och 3, skall till hans dödsbo såsom *begravningsh jlp* utbetalas
ett belopp av 500 kronor. Efterlämnar polismannen anhöriga, vilka äro be-
r ttigade till familjepension, som utg r på grund av t n sten, skall dock,

där polismannens månadslön överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen förhöjas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av sagda förhöjning skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

I första stycket avsett belopp skall i förekommande fall minskas med begravningshjälp, vartill dödsboet är berättigat enligt allmän lag eller särskild författning.

2 mom. Avlider polisman under tjänstgöring å annan ort än stationeringsorten, må, i förekommande fall utöver begravningshjälp, ersättning utgå för kostnaderna för *transport av den avlidne* till stationeringsorten eller till annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till stationeringsorten.

8 kap. Beräkning och utbetalning av kontanta löneförmåner.

23 §.

1 mom. I den mån ej annat följer av vad i 2 och 3 mom. sägs eller av särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut, skall på nedan angivet sätt *beräkning och utbetalning varje kalendermånad för sig* ske av det belopp, som tillkommer polisman på grund av de i reglementet innefattade eller med stöd av detsamma meddelade bestämmelserna om

lön och löneavdrag,

vikariatsersättning och annan därmed jämförlig ersättning ävensom i 16 § 4 mom. avsedd fyllnadslön samt

kallortstillägg.

Vid *beräkningen* iakttages

a) att tillämpning skall ske av *månadslön*, så framt icke tillämpning av *daglön* påkallas till följd av att lönen avser allenast en del av månaden eller för olika delar av månaden skall beräknas enligt olika löneklasser eller ortsgupper eller eljest enligt olika grunder eller skall utbetalas från skilda tjänsteställen,

b) att beträffande *C-avdrag* vad under a) här ovan sagts skall äga motsvarande tillämpning,

c) att beträffande sådan *annan förmån än lönen, som är upptagen med visst belopp för år räknat*, vad under a) sagts skall äga motsvarande tillämpning, varvid förmånen skall anses belöpa med lika stort belopp å varje kalendermånad och månadsbelopp med lika stor del å varje dag under månaden, samt

d) att, om annan jämkningsföreskrift ej gäller, vad av månads- eller dagbelopp överskjuter helt öretal bortfaller.

Utbetalningen av för viss kalendermånad beräknat belopp, till den del det samma icke skall innehållas enligt särskilda föreskrifter, sker tidigast den tjugufemte dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden. Vederbörande myndighet må dock medgiva, att utbetalningen äger rum tidigast den tjuguantra dagen i december månad. Om beloppet tillställes polismannen genom postverket eller genom insättning i bank, skall det av vederbörande myndighet utanordnas i så god tid, att det kan beräknas vara för polismannen tillgängligt senast den sista helgfria dagen i månaden.

Då polismans anställning upphör vid annan tidpunkt än kalendermånadsutgång, skall, oavsett vad i nästföregående stycke sagts, utbetalningen ske i samband med anställningens upphörande.

2 mom. Efter vederbörande myndighets beslut må i 1 mom. avsedd utbetalning grundas på *preliminär beräkning*, vid vilken hänsyn icke tages till

tjänstgöringsförhållandena under den löpande kalendermånaden eller hän-
syn allenast tages till tjänstgöringsförhållandena intill viss dag i månaden.
Om efter dylik beräkning utbetalat belopp understiger eller överstiger det
som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. här ovan skall
skillnaden vid nästföljande utbetalningstillfälle i förstnämnda fall utbetalas
till polismannen och i sistnämnda fall avdragas från det belopp, som då el-
jest skolat utbetalas. I den mån utbetalat belopp, som grundar sig på premi-
minär beräkning, överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestäm-
melserna i 1 mom., och skillnadsbeloppet icke kan avdragas i nyss angiven
ordning, skall polismannen vara skyldig att återbetala detsamma inom den
tid och i den ordning, som vederbörande myndighet bestämmer.

3 mom. Efter vederbörande myndighets beslut må *utbetalning vid tidigare
tidpunkt* än i 1 mom. sägs kunna ske undantagsvis, då särskilt ömmande
omständigheter föreligga och tillfällig hjälp för mötande av oförutsedda och
hastigt påkommande utgifter är av behovet synnerligen påkallad.

Utbetalning må avse högst det belopp, som kunnat utgå, om tjänsteman-
nens anställning upphört vid utbetalningstillfället.

4 mom. I fråga om tidpunkt och sätt för utbetalning av annan i regle-
mentet avsedd avlöningsförmån än som angives i 1 mom. äger den utbeta-
lande myndigheten, i den mån ej Kungl. Maj:t härom förordnat, besluta ef-
ter vad som synes myndigheten lämpligast.

9 kap. Polismans skyldighet att underkasta sig ändring i avlöningsbestämmelserna m. m.

24 §.

1 mom. Polisman är pliktig att underkasta sig minskning i, upphörande
av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de *förmåner och ersättningar
m. m., om vilka förmåles i nedan angivna delar av reglementet:*

6 och 7 §§ angående placering och uppflyttning i löneklass och lönerum,
12 § I, punkt 3 angående tjänstledighet för militärtjänstgöring, då krigs-
avlöningsreglementet icke är å polismannen tillämpligt,

12 § I, punkt 6 och i anslutning därtill meddelade särskilda bestämmelser
angående tjänstledighet för sjukdom m. m., i den mån ändrade bestämmel-
ser påkallas av genomförandet av allmän sjukförsäkring,

13 och 14 §§, såvitt angår tid då krigsavlöningsreglementet är å polisman-
nen tillämpligt,

15 § 5 mom. angående ersättning vid bestridande av polismanstjänst i visst
fall,

16 § angående gottgörelse för övertidstjänstgöring m. m.,

17—19 §§ angående särskilda ersättningar och lönetillägg, utom såvitt
angår de i 18 § 1 och 2 mom. meddelade bestämmelserna angående kall-
ortstillägg,

20 § angående tjänstebostad m. m., samt

21 § angående tjänstedräkt m. m.

2 mom. Polisman är vidare skyldig underkasta sig minskning i eller upp-
hörande av *extra inkomster*, vilka kunna medfölja tjänsten eller utgå för
bestyr i sammanhang därmed.

25 §.

Den som icke åtnöjes med kommunal myndighets beslut i fråga om till-
ämpningen av bestämmelserna i denna avdelning, utom i vad de avse
tjänsters placering i lönegrad och fastställande av hyresavdrag för tjänste-

bostad, äger anföra besvär över beslutet hos vederbörande länsstyrelse (överståthållarämbetet). Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen (överståthållarämbetet) inom tre veckor från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet.

3 avd. Bestämmande av avlöningsförmåner för innehavare av arvodesbefattning.

26 §.

För innehavare av i 1 § 2 mom. e) avsedd arvodesbefattning fastställas avlöningsförmånerna av vederbörande myndighet, i den mån ej Kungl. Maj:t härutinnan meddelar beslut. Vid bestämmande av avlöningsförmåner för här avsedda polismän skall föreskrift meddelas angående semester och semesterersättning.

Är polisman, som i första stycket avses, berättigad att av allmänna medel uppbära tjänstepension eller årligt understöd eller lön för beställning å reservstat vid försvaret, skall hänsyn härtill tagas vid avlöningens bestämmande, i den mån icke pensionsförmånen utgöres av reservpension eller däremot svarande engångsbelopp.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1954. Beträffande polisdistrikt eller organisationsenhet inom polisdistrikt, som är föremål för stridsåtgärd från polispersonalens sida, må kommunal myndighet i vederbörlig ordning dock besluta om uppskov med reglementets tillämpning på den vid reglementets ikraftträdande inom distriktet eller organisationsenheten anställda polispersonalen tills vidare, intill dess stridsåtgärderna hävts eller på annat sätt bringats att upphöra. I avbidan härpå skall för ifrågavarande polispersonal de kommunala bestämmelser, som tillämpades den 1 februari 1954, äga fortsatt tillämpning. Beslut om uppskov med polislönerglementets tillämpning skall underställas länsstyrelsens (överståthållarämbetets) prövning.

Vid reglementets tillämpning skola iakttagas de övergångsbestämmelser, som Kungl. Maj:t i särskild ordning meddelar.

Bilaga I.

Placeringstabell.

Löneklassplacering i tjänst med lönegradsbeteckning Ca, Ce eller Cg
med hänsyn till lägre tjänst med någon av dessa lönegrads-
beteckningar eller någon av lönegradsbeteckningarna
Ma, Me eller Mg.

I tabellen angives i varje sifferkombination lönegradsnummer före samt
löneklass- och lönerumsnummer efter kolon.

K o l u m n						
a	b	c	d ₁	d ₂	d ₃	d ₄
10:10	9:10	8:10	7:10 ₁	6:9 ₂	5:8 ₃	4:7 ₄
11:11	10:11	9:11	8:11 ₁	7:10 ₂	6:9 ₃	5:8 ₄
12:12	11:12	10:12	9:12 ₁	8:11 ₂	7:10 ₃	6:9 ₄
13:13	12:13	11:13	10:13 ₁	9:12 ₂	8:11 ₃	7:10 ₄
14:14	13:14	12:14	11:14 ₁	10:13 ₂	9:12 ₃	8:11 ₄
15:15	14:15	13:15	12:15 ₁	11:14 ₂	10:13 ₃	9:12 ₄
16:16	15:16	14:16	13:16 ₁	12:15 ₂	11:14 ₃	10:13 ₄
17:17	16:17	15:17	14:17 ₁	13:16 ₂	12:15 ₃	11:14 ₄
18:18	17:18	16:18	15:18 ₁	14:17 ₂	13:16 ₃	12:15 ₄
19:19	18:19	17:19	16:19 ₁	15:18 ₂	14:17 ₃	13:16 ₄
20:20	19:20	18:20	17:20 ₁	16:19 ₂	15:18 ₃	14:17 ₄
21:21	20:21	19:21	18:21 ₁	17:20 ₂	16:19 ₃	15:18 ₄
22:22	21:22	20:22	19:22 ₁	18:21 ₂	17:20 ₃	16:19 ₄
23:23	22:23	21:23	20:23 ₁	19:22 ₂	18:21 ₃	17:20 ₄
24:24	23:24	22:24	21:24 ₁	20:23 ₂	19:22 ₃	18:21 ₄
25:25	24:25	23:25	22:25 ₁	21:24 ₂	20:23 ₃	19:22 ₄
26:26	25:26	24:26	23:26 ₁	22:25 ₂	21:24 ₃	20:23 ₄
27:27	26:27	25:27	24:27 ₁	23:26 ₂	22:25 ₃	21:24 ₄
28:28	27:28	26:28	25:28 ₁	24:27 ₂	23:26 ₃	22:25 ₄
29:29	28:29	27:29	26:29 ₁	25:28 ₂	24:27 ₃	23:26 ₄
30:30	29:30	28:30	27:30 ₁	26:29 ₂	25:28 ₃	24:27 ₄
31:31	30:31	29:31	28:31 ₁	27:30 ₂	26:29 ₃	25:28 ₄
—	31:32	30:32	29:32 ₁	28:31 ₂	27:30 ₃	26:29 ₄
—	—	31:33	30:33 ₁	29:32 ₂	28:31 ₃	27:30 ₄
—	—	—	31:34 ₁	30:33 ₂	29:32 ₃	28:31 ₄
—	—	—	—	31:34 ₂	30:33 ₃	29:32 ₄
—	—	—	—	—	31:34 ₃	30:33 ₄
—	—	—	—	—	—	31:34 ₄

Anvisningar till placeringstabellen.

1. *Löneklassplacering med utgångspunkt från en omedelbart före tjänstetillträdet innehavd tjänst.* För bestämmande av löneklassplaceringen uppsöks i placeringstabellen kombinationen av lönegradsnumret för den tidigare tjänsten och numret å den löneklass (löneklass och lönerum), vari polismannen senast var placerad. Därefter undersökes, om den närmast undre raden (i samma kolumn eller längre åt vänster) upptager den nya tjänstens lönegradsnummer. Allteftersom så är fallet eller icke skall följande gälla:

a) Om kombination upptagande den nya tjänstens lönegradsnummer återfinnes å den närmast undre raden (i samma kolumn eller längre åt vänster), placeras polismannen i den löneklass (lönerum), som denna kombination upptager. Var polismannen i den tidigare tjänsten placerad i högsta löneklassens fjärde lönerum, uppflyttas han i löneklass (lönerum) enligt bestämmelserna i 6 §. I annat fall uppflyttas han första gången i löneklass (lönerum) vid den samtidigt med eller efter tjänstetillträdet infallande tidpunkt, då han vid fortsatt innehav av den tidigare tjänsten skulle hava vunnit uppflyttning; kan ytterligare uppflyttning i löneklass (lönerum) komma i fråga, skola bestämmelserna i 6 § äga motsvarande tillämpning.

b) Om kombination upptagande den nya tjänstens lönegradsnummer ej återfinnes å den närmast undre raden (i samma kolumn eller längre åt vänster), skola bestämmelserna i 6 § tillämpas.

2. *Löneklassplacering med utgångspunkt från en tjänst, som icke innehafts omedelbart före den nya tjänstens tillträddande.* Polismannen erhåller den löneklassplacering och löneklassuppflyttning, som skulle hava tillkommit honom enligt punkt 1, om han bibehållit den tidigare tjänsten intill den nya tjänstens tillträddande med rätt att för uppflyttning i löneklass (lönerum) tillgodoräkna den mellanliggande tiden, i den mån han därunder innehaft i reglementet avsedd lönegradsplacerad tjänst, som är lika hög som eller högre än den tidigare tjänsten, dock ej dagar, vilka enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser icke må tillgodoräknas för löneklassuppflyttning.

Innehållsförteckning.

Utdrag av statsrådsprotokollet	3
I. Inledning.....	3
II. Polislöneutredningens betänkande	5
1. Polismyndighetens uppgifter och organisation, polispersonalens arbetsuppgifter, anställnings- och avlöningsförhållanden, m. m.....	5
2. Principerna för ett nytt lönesystem.....	11
3. Polispersonalens lönegradsplacering och tjänstebenämningar	13
4. Arbetstidsförhållanden	23
5. Riktlinjer för ett statligt polislönereglemente.....	25
6. Övergångsanordningar	36
III. Yttrandena	37
IV. Resultatet av överläggningarna med vederbörande personalorganisationer	59
V. Departementschefen	65
Hemställen	86
Bilaga A. Tablå över polisdistriktens organisation	87
» B. Göromålsförteckning	88
» C. Beräkningar rörande resultatet av förslaget till lönegradsplacering av polispersonal	92
» D. Förslag till polislönereglemente.....	94